

1.50

Grahmata
par
peeklahjibu un smalku
usweschanos.

Pamahzishanä,
fa godpratigi

un peeklahjigi jauswedahs:
weesibäs, meelastös, danzoyot,
dsimshanas svehtkös, kahsäs, wisites taisot,
lihdsjuhtibu parahdot u. t. j. pr.

meefu faimneekam un weesam.

Padomneeks katram.

Delgawâ.

Apgahdajis H. Allunans, Leelajâ eelâ Nr. 21.

1898.

p

lò
uj
ti

XIV

Dōcērī, f.

Dēriņš, J.

L 3
242

n/f (P)

L 4
99 (P)

par

Grahmata

peeklahjibu un ūmalku usweschanos.

Pamahzitais,

kā tīlab ūaimneekam, kā ari weesīm godpratigi un peeklahjigi ja-
uswedaš: weesībās, meelastos, danzojot, dūsimšhanas ūweht-
tos, kahjās, wiſites taisot, lihdsjuhtibu parahdot u. t. t.

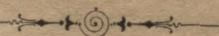
Padomneeks latram

no

Dr. J. Dērina.

Latweeſcheem pagatawojis Drawneeks.

Otris isdewumis.

Jelgava, 1898.

Apgahdais un drukajis H. Allunans, Leelajā eelā Nr. 21.

030905725

L. V. B.

№ In. 212.136

Рігоб. 68 р. - 1/3.

Дозволено цензурою. Рига, 16 октября 1898 г.

Gewadijums.

Pirmo reisu ar nepasihstamu zilweku fateekotees, mehs winu apspreecham pehz wina ahriga isskata. Tas muhs peewelk waj atsumi, munis patihk waj aepatihk, un no ta atkaras, ja ziti apstahkli naw no swara, waj mehs satikchanos ar winu wehlamees waj ne. Drofchi jau latrs no mums buhs eeweherojis, ka winsch juhtas peewilkts no zilweka, ar kuru winsch nekad naw runajis, kuru winsch warbuht tikai garam ejot redsejis, bet no kura winsch tuhlin domajis: ar to zilweku tu gribetu tuwaki eepasihtees. Tapat ari otradi. Mehs fateekam daudfreis zilwekus, kurus eeraugot, mehs juhtam, ka tee mums nepas, un mehs fargamees ar tahdeem satiktees. Ta ir simpatija un antipatija, t. i. domajosha zilweka bespamatiga lihdsjuhtiba waj bespamatiga pretiba pret zitu kahdu dsihwu waj nedsihwu preefchmetu; bespamatiga tapehz, ka tas to, no kura tas juhtas peewilkts waj atsumts, nemas nepasihst, bet laujas waditees tikai no ta eespaida, kuru tas dabun no wina ahriga isskata. — Mehs runajam sche, saprotams, tikai no eespaideem, kurus zilweks no zilweka dabun; bet ne no simpatijam un antipatijam, kurus zilweks juht preefch waj pret kustoneem, ja pat nedsihwam leetam. Tahs izzelas zaur nerwu sistemas sawadigumu.

Ja nu no zilweka ahriga isskata tik dauds atkaras, tad saprotams, mums us to jaleek ihpaschs swars, lai mehs zaur to ziteem patiktu. Gan nekad nedrihstami aismirst, ka zilweka eekschigā wehrtiba pahrsver wisu ahrigumu, bet no swescha zilweka mehs jau newarami sinat, kahda winam eekschigā wehrtiba, un lai ar to eepasihstamees, tad no leela swara, kahds winsch ahrigi isskatas; no ahriga isskata, ka jau faziju, atkaras, waj mehs satikchanos ar sweschu zilweku wehlamees waj ne.

Muhstu ahrigais isskats tehlojas weenkahrt zaur to, ko daba mums dewuse, un otrkahrt zaur to, ko mehs paschi few eegurwuschi. Meesigs skaitums ir dabas dahwana, kuru pateesi war nosaukt par eeslawetaju wisai pashaulei. Pret meesigu skaitumu neweens newar isturetees gluschi weenaldfigi. Zaur to war weeglaki neka zaur kaut ko zitu eekluht sabeeedrigā dsihwē; bet ta ari deesgan wahriga dahwana, kad us winu leek par dauds swara, kad to tura leelakā zeenā neka eekschigā wehrtibu un sahk lepotees un gekotees.

Dailsch augums, peewilzigs gihmis, pilna, patihkama bals, dsihwi runigas, mihlidas azis, weikla istureschanas, — tahs pateesi labas ihpaschibas,

čuras mums pirmo reisu parahdotees labas fēkmes apsola; bet drošchi us labu panahkumu mehs waram buht tikai tad, ja peesawinajamees tahdu usweschano, kahda fabeedrigā dīshwē peenemta. Ja to eewehrojot, tad patikšim, — to neewehrodami, israhdišim nezeenischamu pret fabeedrigu dīshwi un kluhšim nepatihkami. Jo wairak mehs fādīshwē peenemto usweschano peesawinajuschees, jo drošchaki mehs tajā waram parahditees, un ta neisliksees leeka, peesawinata, bet zeefchi ar mums faweenota un itin dabiga. Tahda drošcha usweschandas war nahkt tikai no eekšenes, t. i. kad mehs ar to tik pilnigi eepasiniuschees, ka ta mums, ta fākot, ašinīs pahrgahjuſe; zitadi, kad mehs ar to tikai pa-wirschi eepasiniuschees, ta buhs waj nu neweikla, waj atkal par daudž weikla, par ko tikai fmeefees.

Weesibās esot, mums mispirms jo stingri jaezewehro, starp kahdeem zilwekeem mehs atronamees, kahds stahwoklis teem fādīshwē, kahda tee dīsimuma, pat kahdā semē tee miht. Jo daschreis tahda usweschandas, kahdu mehs no katra godprahrtiga zilweka pagehram, zitās semēs atkal nekam neder; zaur to peerahditu, ka no fabeedrigas dīshwes neka neprot. Ja pilsonu weesibās gribetu runat tahdu walodu, ka p. peen. pee pilsgalma, tad par to buhtu jaſmejas, un familijas dīshwē ta buhtu nepaneſama.

Jautajeeni, us kureem mums ſchē jaatbild, ir it ihpaſchi ſchē diwi: Ko pagehr zilweki, ſihmejotees us muhſu ahrigo iſſlatu un us muhſu usweschano pret ziteem? — un kas mums jadara, ſhos pagehrejumus eewehrojot? Gluschi pilnigu, wiſos gadijumos derigu atbildi us ſcheem jautajumeem, it ihpaſchi us pirmo newar dot, tadeht ka ſchē pagehrejumi daschadi pehz eeraſchu un kahrtu daschadibas. Bet ir ari wispahrigi likumi, kureem ja padodas kātram zilwekam, wiſas kahrtās; tos war eewehrot un jaezewehro, kahdi apstahlli ari nebuhtu. Schēe likumi, ta fākot, kompaſs fādīshwes juhrā. Magneta adata mums rahdo zelu us ſeemeleem, bet wina mums neſaka, kahdi kāwekli mums preti stahw, kur mums janogreeschas pret auſtrumu waj reetrumu, kur mums ja peetura un kur mums atkal ja paſteidsas. Tas mums jareds, kad eſam zelā; bet kompaſe likumi mums jaſin, wina wiſos gadijumos tee paſchi.

Ihsta gara iſglihtiba pee zilweka allasč no leelakā ſvara, jo taſni zau to, ka wina gars war kluht iſglihtots, zilwels pahrafs par lopu. Lopu gan ari war mahzit un eedihdit, bet wiſu, ko tas dara, tas dara neapsinadamees; turpretim zilwels apſinās ſawos darbos, un wina gara iſglihtibai nekad newar willt robeschas. Muhſu usweschandas atkaras daudž, gandrijs weenigi no tam, kahda mums eekſhligā iſglihtiba, jo gars kūtina lozeklus, un ihsta harmonija, kura wajadſiga, lai buhtum patihkami, fāſneedsama tikai tad, ja meeſas lozekli garam paklausa un newis to pahrvalba.

Zilweki apſpreesch muhs pehz tam, kahdi mehs teem parahdamees, israh damees; un kad nu mehs starp zilwekeem dīshwojam, tad no leela ſvara, ka mums pee teem laba ſlawa, ka teem muhſu usweschandas patihk; tas wajadſigs, lai tee iſpilditu muhſu wehleſchanos, pabalſtitu muhſu zenschanos un buhtu paſiħdfigi mums mehrki fāſneegt. To eewehrojot, muhſu ahrigais iſſlats, muhſu

usweschanas spehlè leelu lomu muhsu dñhwê, un tapehz mums peenahkas to ar wisleelako ruhpibu usmanit. Kas grib, ka winam paaulê klahos labi, tam jaruhpejas, ka winsch zaur wiſu ſawu parahdiſchanos eemantotu iſtizibu un zeenibu. To winsch panahks tilai, eewehrodams to, ko fadſihwe no wina pagehr, turedamees pee winas eeraſham un likumeem. Winsch nedrihkfſt ſewi turet par kaut ko labaku, labaku par ziteem; winsch nedrihkfſt domat, ka wina augſtakais ſtahwoklis fadſihwe minam atlauij, atſtaht neeewehehrotus godpratibas un peeklahjibas likumus. Nè, — jo augſtats zilwekam ſtahwoklis fadſihwe, jo wairak winam peenahkas ſhos likumus eewehrot; zitadi domatu, ka winsch tos neeewehehrodams, ſemakos nizina un neewà. —

Tas ir gluſchi aplami, kad domà, ka ahruſt kopjot newarot iſkopt ari eekſchpuſi. Ahruſes iſglijtoſchana nemaf nekawè eekſchfigu iſglijtibu, un ihſti iſglijtotam zilwekam buhs japeerahda ari zaur ſawu iſtureſchanos, ka winsch iſglijtots. No iſglijtotam zilweka mehs pagehram, ka tas neween ſinibas lauku pahrwalda, bet ka tam ari labi eeradumi, ſmalka usweschanas. Tapehz mums jakopj, jaglihto neween muhsu eekſchpuſe, bet ari muhsu ahruſe. Zaur ne-weiklu usweschanos mehs ne reti waram ſamaitat wiſu ſawu dñhwes gahjumu.

Ir nu gan zilweki, kuri ar loti leelu gara iſglijtibu tomehr nemaf neeeweheho fadſihwes likumus un eeraſhas, un ihpaſchi ſtarp mahziteem laudim atrod tahdus. Bet ſhee zilweki dñhwo ihſti zitâ paaulê. Wineem dñhwojot tilai weens mehrkis, proti: jo ſmalki eepaſihees ar to preekſchmetu, kuru wini iſraudsijufchi preekſch ſawām ſtudijam. Wifs, ko wini newar iſleetot pee ſawām ſtudijam, naw wineem ne no kahdas wehribas. Zaur to tad naſk, ka wini tahdi ſtihwi, tahdi bailigi un ſajukufchi, par ko war ſmeetees un ſobotees, lai gan wina gudriba apbrihnojama. Bet no teem ſchè lai nerumajam. War gan iſglijtot garu, bes ka eewehrotu zilweka ahruſt, bet ta nebuhs ihſta pilniga gara iſglijtiba.

Tà tad mums jakopj gan muhsu ahruſe. Bet bes eekſchfigas iſglijtibas mehs tè maſ panahktum. Mums negribot un neſinot, muhsu gars iſrahdas, kahds winsch ihſti ir, lai mehs ari neſin zik ſmalki gribetum iſtureeſes. Jo wairak mums eekſchfigas iſglijtibas, jo ſkaiſtaka un peewilzigaka buhs muhsu ahruſe. Pee ta zilweka, kas eeradis par wiſu meeriga pahrdomat, mehs ne-kad nepamanifim mulfigu rehgaschanos, nekad neredſefim, ka tas brihnas par wiſu, ko tas naw ik deenas redſejis. Tà tad no zilweka azim ween war no-ſkahrſt, kahda wiſam eekſchfiga iſglijtiba. Kas ar wiſam ſawām domam ſkaidribâ, tam buhs allach meeriga un droſcha iſtureſchanas. Tahds, kas fa-juht, ka winsch tahds pats wahjs zilweks kà ziti, kura ſirdi miht laipniba un tuwaka miheſtiba, kurch apſinas, ka winam pee wiſas wina iſglijtibas daudſ wehl truhkſt, — tahds neiſtureeſes lepns un uſpuhees pret ziteem. Gara iſglijtiba pahrwalda ari ahrigo iſtureſchanos, jo garu iſglijtojot jaiglihto ari ſirds, un no ſirds mehs allach redſam, kahds zilweks. Godpratiba, lehniba, pateeſſbas miheſtiba un ſirds ſkaidribâ un atklahiba, rafſtura ſtiprums un

pastahwiba, tuwaku mihlestiba un t. t. ir ihpaschibas, kuras mehs newaram israhbit, ja mums to naw, un tomehr mums to wajaga, ja mehs gribam patilt.

Tà tad bes eekshigas isglihtibas naw eespehjama peeklahjiga usweshchanas. It ihpaschi gruhti bes tahs israhbit, ka mehs protam mehru turet. Dachs domà: „tagad es istureschos loti peeklahjigi,” un atfakas no pahrleezigeem preekeem, runà mas u. t. t.; bet wiß isnahk, ka Wahzeets faka, loti „stihwi”, naw nefahda weikluma. Redams, ka winsch ar nodomu grib tà un tà isturetees. Bits atkal isturas par dauds „weikli”, runà dauds, plahpà neekus, leelàs u. t. t. Kunajot un faut ko darot, prahlangs zilweks ees arweenu pa widus zelu. Winsch nekad pahrleezigi neapbrishnos waj atkal ahtri jo ahtri nenofmahdès faut ko, nespredis, eekam nebuhs apdomajees, nezenisees weens pats runat, nefahros, lai kluhtu wispahrigi eewehrots, nemaissees neaizinats zitu darishchanas; it ihpaschi winsch ar apdomu runas par ziteem zilwekeem, meerigi un prahtri aifstahwès to, ko reisi issazijis waj padarijis, pee tam ari pamahzibas peenemdamis, neusmakhsees neweenam, neapeehees ar tahdeem, kurus tas wehl it nemas nepashst, bet turpretim ja ar kahdu eepasinees un eesahzis satizigi ar to dshwot, tad buhs tam ustizams draugs; winsch kaus ari ziteem dshwot, neapskaudis zitus winu eespehjibas dehl u. t. t. Ihsí faktot: winsch israhdis wifur sawas juhtas, wahrdos un darbos, ka winsch sprotangs, taifnigs, apdomigs un pateefibu mihlejochs zilweks. Tahds zilweks zeeni neween pats fewi, bet ari sawus lihdszilwekus, un tee zeenis tamidehl ari winu; winsch nekad neatrausees no jaunibas, bet ari nelaus par fewi sobotees, sprotams, ari nesobosees par ziteem. Vefauolibu un usmakhshanos winsch at-raidis tà, ka winam otreis no tahs nebuhs jabaidas, gan pee tam sargadamees no rupjibam. Un allasch buhs manams, ka pee wina naw nefahda isllishchanas, bet ka winsch pateest tahds, kahds parahdas.

Tà uswestees, sprotams, war tikai ihsí isglihtots zilweks. Schai isglihtibai jaleek pamati jau jaunibas gados. Sekmeta top wina it ihpaschi zaur preeskshihmi un kreetnu grahmatu lasishanu. Nekas zilweku newar wairak famaitat, ka slitta preeskshihme un nefretnas grahmatas. Gruhti jo gruhti isnihzinat tos eespaidus, kuri it ihpaschi jaunibas gados us shahdu wihsí dabuti.

Par apgehrbu.

Pirmais, ko mehs ar kahdu fatekotees eraugam, ir wina apgehrbs. Lai nu gan labaks waj sliftats uswalks zilweka ihsto wehrtibu nekad newar paaugstinat waj pasemot, tad tomehr newar leegt, ka no ta daschreis it drofhi eespehjams nosfahrst, kahdi zilwekam eeradumi, kahds winsch sawas domas. Kas pats fewi un zitus zeeni, tas gan ruhpesees, ka winsch peeklahjigi apgehrbees.

No tahda, kas tihrigs un kahrtigs sawa apgehrba, sprotams, war domat, ka tam ari tihriba un kahrtiba mahjas un wina darbos. Bet tahds, kam weesjotrees waj weesus fanemot neglihts, sadrafskats uswalks, tahds skaidri

peerahda, ka wiñsch nezeeni ne pats fewi, nebs ari zitus, jeb ka wiñsch gataws gekis, tizedams, ka winam nebuhtu wajadsigs ruhpetees par peeklahjigu apgehrbu, talab ka winam pehz wina domam pahraf dauds labu ihpaschibu. Nabadsigu uswalku neweenam newar nemt par launu, ja tas dñishwo nabadsigos apstahklos, bet netihriba un nefahrtiba naw nekad attaisnojamas, jo tahs no-wehrshot newajaga nefahdas bagatibas. Ta tad pee apgehrba jaluhko wiñwairak us tihibu un fahrtibu; tad patiksm, ka to is faweeem peedñishwojumeem sinam. No neglihta, noplifuscha ubaga mehs nowehrfchamees ar reebumu; turpretim lihdszeetibu parahdam tahdam ubagam, kura uswalks tihrs, kaut ari salahpits. Tihrigs, ka jau fazits, war buht farris, un ja fahds naw, tad wiñsch ne zaur ko newareñ attaisnotees.

Drehbes israugot, mums jasargas no pahrleeziguma, un it ihpaschi mums jaeewehero eerashas un mode, fahdas tajâ semê, kur mehs dñishwojam. Modi nosauz ar ihpaschu teefibu par warmahku; dauds mañ mums wiseem wiñai japañdodas. Tiktum issmeeti, ja parahbitumees tahdâs drehbës, kuras jau no-wezojuñchas waj atkal wehl nemas naw modë usñemtas. Ta preefsch fahdeem 90 gadeem Wahzijà bija eeradums bisi walkat, un ja daba fahdam to nebijia peeschfihruſe, tad mahksai bija jaisslihds; ja tagad parahbitos us eelas fahds ar bisi, tad fahrs to issmeetu un behrni skreetu tam pakal. Gadus 50 atpakal kundjem drehbes newareja buht nekad deesgan schauras. Pehz tam bija tahdu, kuras eedroßchinajas rahnitees bes krinolineem. Tikklihds fahda mode kluwuse wißpahriga, azis ar wiñu aprod un tura par smuku, kaut ari wiñu buhtu neñmuka.

Ari modei falpojot jaeet pa widus zeku. Tikai gresnigi geki waj laiskuma lahpitaji, kuru dñishwei naw nopeetna mehrka, nophulees eewest jaunas modes, jo tikai tahdeem war patik, ka wiñ azis isplehtuschi, wiñ neparasto uswalku apluhko.

Pee apgehrba mums wehl jaeewehero: seme, kurâ mihtam, faws wezums un tas stahwoeklis, kuru eenemam dñishwë.

Katrâ semê fawadi eerabumi, un pee teem ari mums jaturas. Apgehrbu israugot, jaeewehero ari wezums. Smeekligi, pat pawisam reebigi isskatas, kad fahds wezs gekis isgresnojees, it ka jauneklis, kad tas apgehrbees schaurâs drehbës, it ka ofizeers us paradi eedams, kad tas ar faweeem aïs wezuma stih-weem lozekleem par welti nophulas isturetees jaunibas weiklumâ, kad tas pehz jaunakas modes gehrbjas, sprogainus leekus matus usleek, lai nereditu wiñ pliko galwu un firmos matus, kad tas nokrahsojis firmo bahrdu tumschu, usspraudis us degunu pansneju un rehgajas fahrigam azim pehz garam ejoscham jaunawam! Un smeekligi, pat pawisam reebigi isskatas, kad fahda wezene weesibâs, teatri waj zitâs atklahtâs weetâs parahdas ar us kruhtim isgrestam drehbem, ar pukem matos, ar leekam matu sprogam, ar krahsam nosahrtoteem waigeem un feltu un dahrgeem akmineem ispuschkojuñses, kad ta par welti nophulas isliktees jauna. Aïs wezuma isdehdejuschi waigi, kaut tos ari nesin ka noßmehretu, nekad neissatisees pehz jaunu lauschu seedoscheem waigeem!

Tāpat ūmeekligi, kaut ari ne reebigi, iſſkatas, kād jaunekle waj jauneklis apgehrbuschees wezu zilweku drehbēs; pee reisas ūchahds apgehrbs ūchmejas us kādu nekreetnu noluhi.

Apgehrbu iſraugot, jo turpmāk jaeewehero tas ūchwoeklis, kārsh mums dīshwē. Kād Parīzē uſturotees pirmo reisu apstelleju ūew jaunu ūswalku, tad ūkroderis man prāfija, pee kāhdas kārtas es peederot. Es ūinam to ūazajiju, bet pee tam wehlejos ūnat, kālab ūiak tā prāfa. „Tāpehž kā man jāſin, kās juhs eſat, lai es jums waretu iſtaifit tahdas drehbes, kāhdas jums pas. Es jau,” ūiak runaja tahlač, mani ūmaidam redſot, „teefneſim waj adwokatam newaru tāifit tahdus paſchus ūwahrkus, kā tirgotajam; uniwersitetes profesors waj tahlu ūaſhstams ahrſts jau newar walkat tahdus paſchus ūwahrkus, kā eelu „ſchwihts”, un waj jauns mahkſlēneeks waj students war tā gebr̄btees kā ūomis?” — Doreif es par to ūmeekhos, domadams, kā ta franzuſchu blehno-ſchanās; bet wehlač eſmu pahrleezinajees, kā manam ūkroderim tāiſniba. — Ko mehs domatu no garidsneeka, kād tas gebr̄btos medneeka ūwahrkos, un kā mums patiktu muſchhas ūhpachneeks, kād tas pehž garidsneeka ūihſes gebr̄btos?

Kā gebr̄bjotees mums jaeewehero gada laiks, tas itin weegli ūaprotams. Nankina bīkſes ūeemas laikā apwilkt, buhtu tīkpat ūmeekligi, it kā waſaras laikā kāſhoks.

Ari us drehbju krahſu mums jagreeš ūawa wehriba. Daſchās krahſas, modes krahſas nosauktas, ūeepeschi parahdas un tad atkal pehž kāhda laika nosuhyd. Ja nu ūchihs krahſas naw tīk ūweſchadas, tīk ehrmigas, kā no ūinam tuhlin manams, kā tāhs ilgi netureſees, iad pawiſam jauni laudis tāhs war gan eewehrot, daſchreis pat jaeewehero, kād grib ūmali gebr̄btees. Bet allasch jaſargas ehrmotees, jo ūitadi waretu dabut to nosaukumu modes geļis waj ehrms, kā ūtīkpat dauds nosiħmē, kā multis. Tahdu, kām pateiſ ūeekligā wehrtiba, eewehros ari bes raibām, ūweſchadām drehbem.

Jo weenkaſchaks apgehrbs, jo patiſkamaks tas, it ūhpachhi pee ūungeem. Kundſes jau wairak war iſmellet, un jaunkundſes war leetat pa datai pat raibas drahnas, lai gan melns, balts waj kāhds ūits weenkaſchigs apgehrbs arweenu patiſkamaks. Raibu raibās drahnas naw nekad jaufas, un pat weenkaſchaks ūeeteek, lai jaunibas daikumu jo iħſti waretu redſet. Raibs apgehrbs, it ūhpachhi pee ūungeem, allasch peerahda, kā tee labu neprot iſraudsit (kā teem ūlikta „garſcha”), un no ta tāpat jaſargas, kā no pahrleeku dauds rotas ūeetam un wiſadeem neeku grefnumeem. Kundſem gan attauts wairak gredſenu walkat un ari ūitadi wairak ūotatees, bet pee ūungeem wairaki gredſeni ūirktos nekā neiſſkatas. Par wiſu wairak jaſmejas, kād puſchkojas ar neiħſtām rotam, kā p. peem. ar neiħſiu ūeltu, dimantu u. t. t., jo no tam ūkaidri ūebsams, kā kāhds ūilweks ir grefnigs, kā geļis, un grib ūrahiditees par tahdu, kāhds ūiak nebuht naw. Waj ta naw geļiba, kād ar neiħſteem dahrgeem ałmineem ūepojas, it kā tee buhtu iħſti? Ja tee buhtu iħſti, tad wiñi maſku warbuht wairak, nekā wiſa wiña mantiba iſtaifa, un to jau driħs war dabut

finat, kā winsch nemas naw tik bagats. Neihstu rotu pirzeji nomet naudu tikpat kā semē.

Wisam uswalkam wajaga buht labakā kahrtibā, labakā ūskanā; jo zaur weenu ūlktu gabalu masinas wiša, pat labakā uswalka wehrtiba. Zik nefmuki isskatitos, kad kahdam it glihti gehrbuschamees ūngam buhtu nogreesuschees sahbaki waj ūburſita ūpure, waj kahigalos nodraſkatas bikkſes! Zaur to wiſ ūwalks ne pehz kā neisskatitos. Ja ūwahrkeem apkalle noſmehreta, ūnullaina, tad wihi, zik ūmuki tee ari zitadi nebuhtu, tomehr nederigi.

Wismairak jaruhpejas par weschu. Weschau wajaga buht tihrai jo baltau un wiſadi kahrtibā, t. i. nedrihkf truhkt pogu, wihles nedrihkf buht atiruſhas u. t. j. pr. Ūmalka, glihta wescha ūtram patihk, jo wiha leezina par tihribu un kahrtibas miheſtibu. Ari jagahdā par labu galwas apſegu, labām apawam un labeem, it ihpaſchi tihreem zimdeem. Kad ūchahs leetas labas, tad pat ūlktaks, jau apwalkats ūwalks buhs patihkams, ūrpretim pat pawifam jauns, ūmalks ūwalks nepatiſ, ja winsch ūlktis waj neglihts. — Daſchi aif gekigas grefnibas valka loti maſus sahbakus waj ūrpes. Zaur to rodaſ weenfahrt nepanefamas ūhpes, ūuras ari ūhpigi ūreebta ūhni redſamas, un otrfahrt naw eespehjams ūwabadi ūtstetes, — ūtaigaschana un wiſa iſtureſchanaſ neis-dodas, kā wajadsetu. Ne par ko naw wairak jaſmejas, kā par tahdu, ūru redſam ūchaura ūhbača dehli ūlibojam un ūaipojamees. — Kungeem jaluhko, kā wihi ūhbači arweenu ūposchi, ūndsem atkal, kā wihi ūkes ūtiras un weselas. No ūchahdeem ūhkumeem it droſchi war noſkahrſt, zik ūrſch ūtars ūtirigs un kahrtibu mihejoſchs.

Pehz gadijumu daſħadibas ari daſħadi jagehrbjas. Augtas personas apmeklejot, weetā eestahjotees, ūelakās weesibās, ballēs un teem lihdfiġos gadijumos jaapwelf melnas drehbes, apala gardibene. Peeklahjigakais un wismairak ūtētā ūwalks ir arweenu melns, t. i. melni ūwahrki, melnas bikkſes, melns — waj ari baltas — westes, melna waj balta ūkla ūaine un gaischi pirkstaini (balti waj ari gaischi-đſelteni). Weesibās war ari melns pirkstainus apwilkt.

Wispahrigi nemot tagad pehz modes naw wairs tik ūeſchi jaturas, kā ūenak. Ar melnu, glihtu ūwalku war gandrihs wiſos ūwiſhos gadijumos rāhditees. Maſakās weesibās, konzertos u. t. t. pat nemas newajaga ta ūauktiā „melna ūwalka“, — war ari weenfahrschakas drehbes apwilkt. Ballē ūirkstainus nowelf tikai ūe galda ūchschotees; pawifam danzojot tos nedrihkf nowilkt, lai ūndsem drehbes nenofmehreto. Weesibās pirkstaini janomelk, bet gardibeni patura tik ilgi rokā, kamehr neusaizina, lai to noleel. Ari atklahtās weetās, ūndſhu ūlahtbuhtnē, nemehds pirkstainus nowilkt.

Kā us behrem war gehrbtees tikai melnās drehbēs, tas gan nemas nebuhtu ūwiſhki japeemin. Ari us kahsam un kriſtibam leezneekeem nahktos buht melnās drehbēs gehrbuschamees, ūrpretim ūteem ūeſeem atlauts pehz

patikshanas gehrbtees. Bet ja kahsas pehz meelasta top ari danzots, tad jaſataſas tāpat kā uſ balli.

Wirschwahrki, kaſchoks, wirskurpes (galoschas), muhja waj leetus ſega jaatſtahj preekſchnamā waj jaatbod ſanehmejeem ſulaineem.

Par tiſribu.

Jau reisām mehs aifrahdijuſchi, ka tiſriba pee drehbem jo no leela ſwara, bet wehl no dauds leelaka ſwara ir tiſriba pee paſcha meeſam. Ka meeſigs ſtaiftums jo labs eeflawetajs wiſai paſaulei, to mehs jau paſchā eefahkumā teizām, un droſchi kats ſentifees to kopt un uſturet, ja daba winu ar to apbalwojuſe. Un tiſriba ir weens no ſwarigakeem lihdſelkeem, zaur ko war uſturet neween ſtaiftumu, bet ari it ihpaſchi weſelibu, bes kuras nekahds ihiſis ſtaiftums naw domajams. Neglihts, tiſribā palaibnigs zilweks wiſeem reebjas un neweens godigs zilweks negrib ar winu ſatikees. Un tiſrigam buht zilwekam nemas naw tik gruhti, jo labako tiſribas lihdſekli, protams, ſtaidru uhdeni, daba doð mums par welti. Ar ſtaidru, auſtu, ja eespehjams druzzin pamihſtu uhdeni maſgajot, ahda top ſpirdfinata, tihra un gluma. No ihpaſcha ſwara ir, ka par ſobeem gahdā un tos arweenu tiſrus tura. Balti, weſeli ſobi iſſkatas loti ſmuki, turpretim netiſrus ſobus uſſkatot reebjas. Pee tam ſobi ſahk ſahpet, kād winus tura netiſrus, un beeschi tahbi ſobi ſamaitā wiſu ehdeenu, jo tas zaur wineem dabun nepatiſkamu garſchu. It ihpaſchi ſmehketajeem jaruhpejas, ka winu ſobi buhtu tiſri.

Skaifa, balta, mihiſta roka gan katra ſtam newar buht; tas pee dascheem naw eespehjams loti dauds darba deht. Bet pehz pabeigta darba katra roka war buht tihra, un tahds kas negrib maſgatees, newar ne zaur ko attaifnotees. Tahdeem, kureem ſewiſchku darbu deht rokas newar buht baltas un mihiſtas, eeweſhams, ka tee, it ihpaſchi atklahtās weetās, nerahditos bes pirkſtaineem. ſewiſchku jaeeweſhro nagi. Tos nedrihſt aūdſinat ne par dauds garus, nedſ atkal nogreest waj nograuſt (nočodelet) par dauds ihſus, un arweenu jaluhko, ka aifnades naw netiſras, „melnas“. Pee wiſa ta newajaga ne dauds laika, nedſ ari puhiņu; tiſrigam zilſtam tas nekad nenahks par gruhtu. — Tāpat peſama ari netiſhiba pee galwas. Neſukata galwa, netiſri, ſajukufchi mati atſtahs pee katra ſliktu eespaidu; un ſchē jau it weegli, buht tiſrigam. Preekſh ta wajaga tikai ſtaidra uhdens un ſemmes. Daſhus matus wajaga pa laikam eesmehret; pee tam war leetat beſſmarschigu pomadi waj ellu. Pomades waj ellas ſmarschu daudſi newar paneſt, un tapehz tahdas nedrihſt leetat. Tas pats jaſaka ari no bahrſdas. It ihpaſchi jaſargas, ka ehdot waj tabaku ſchnauzot kaut kas nepaſeek bahrſdā karajotees; jo to uſſkatot, ſazelfees katra ſreebums. Un no tam arweenu wajaga fargatees. Jo naw bes pamata, kād domā, ka tahdam zilwekam, kas neruhpejas par ſawu meeſas tiſribu, ari neglihts gars.

Scho nodalu beidsot, mums japeemin wehl kahda neweikliba, kuru eenehimuschees daudsi, parvisam jauni laudis. Beeschi redsam atklahtas weetas, pat sapulzés, ari kundschu klahibuhnté, ka fungi ussuká matus. Ja kahdam mati fajukuschi, tad, saprotams, neween peeklahjigs, bet ari wajadfigs, ka tas tos ussuká, eekam parahdas starp ziteem; bet to lai dara preekschnamá waj kaut kur zitur, un newis zitu, fewischki wehl sweschu klahibuhnté.

Kà jaisturas.

Kà redsam, tad apgehrbs un tihriba no jo leela swara, ja gribam, lai patikum; bet ne masak eewehrojama peeklahjiga isturefchanás. Schè aplukhosim: 1) wispahrigi kà jaisturas, 2) kà jaeet un 3) kà jaßatas.

No leela swara, ka isturamees waligi un dabifki. Ehrmoschanás un islikchanás neatstahs nefahdu labu eespaidu. Jo arweenu manams, kad kahds nophuhlas isturetees pehz tahdeem peeklahjibas likumeem, kurus winsch gan eemahzijees galwá, bet ar kureem winsch naw apradis un tajos pilnigi peenehmees. Peeklahjiga isturefchanás tapehz jamahza jau jaunibas deenás, un wezakeem un audsinatajeem to newar nefad deesgan peekobinat. Tas, to maßotnê eemahzas, pahreet zilwela dabá, un tikai tahdá wihsé war eeguht ihsti swabodu isturefchanos. Pareisi isturetees war tikai tahds, kas ari pilnigi fajuht un saprot, ko winsch dara, pee kura — tà falot — ecksheene un ahreene labaká fasskaná.

Preeksch tam, lai swabodu isturefchanos fafneegtu, mislabakais lihdsellis wingroschana; to wajadseja wifás skolás peenahzigá wihsé eewehrot un kopt, jo zaur to meefas spehki top attihstitti, lozekli isweizigi un wifa isturefchanás swabada un peeklahjiga. Ari danzochana jaunibas deenás atnestu schajá finá labas sekmes; tikai atkal jasargas leeku ehrmoschanos peesawinatees. Wifás weetás tà stahwet, pehz tahdeem likumeem sveizinat, ka dantschu meistars to mahzijis, newar; tas isskatitos neweikli un modinatu fmeeklus.

Zau par „apgehrbu“ runajot, mehs peeminejam, ka daschi zilweli, kuri stahw leelá flawá sawas gudribas waj augstas kahrtas dehl, nesinat nezenfhas peeklahjigi isturetees; wini neween nezenschas to darit, bet aif leelas uspuhtibas tihscham to nedara. Tahdu tikai mas. Wispahrigi jasaka, ka swabada, weilla, drofscha isturefchanás atrodama tik pee tahdeem, kuru gars jautrs un isglichtots; turpretim pee neisglichtota buhs isturefchanás neweikla un nedroscha. —

Daba pate mahza, ka mums jaisturas taiñni, drofschi stahwus. Tahds, kas falihzis waj sagreesees stahw, zaur to pats apleezina, ka winsch gará wahjsch, ka winam truhfst dwehseles stipruma, kas gandrihs arweenu iszelas zaur zitu un fewis pascha nezeenischanan. Multki waj ahrprahtigu zilwelu nefad neredses taiñni stahwot; falihzis un greeksodamees winsch stahwes un staigas apkahrt, kur ween eespehjams peespeesdamees, it kà gribedams atduseetees. Zilwels ar no-

kahrtu galwu, lihkeem zeleem, greisam kahjam, eerautam kruhtim, isspeestu wehderu un pazelteem plezeem israhda, ka winch mas dñshwojis starp isglihtoteem, jo zitadi winch buhtu schihs sliktas eeraschas jau sen atmetis. Swabada istureschanas, pazelta galwa, droscha skatishchanas arweenu peerahda, ka tahds zilwels, kam schihs ihpaschibas, war droschi katram azis skatitees, ka winam naw jabihstas kaut ko redset waj dsirdet, par ko winam azis buhtu janolaisch.

Weesibas nekad nedrihst stihwi ka rokas stahwet, lai gan atkal jasargas par dauds laksitees un lozitees. Tkipat weenadi, ka otradi isturotees, mehs buhtum ziteem par apsmeeklu, un apsmeeklis zilwekam war hamaitat wiwu dñshwi. Peemehra deht peeminefim tikai daschus skolotajus, kureem gan loti labas sinibas un kreetnas maraliskas ihpaschibas, bet kureem tomehr naw wajadsigas autoritates pee skoleneem, un tikai tamdeht, ka winu istureschanas, apgehrbs waj kaut kahds zits eeradums smihdinajis skolenus. Tapehz jasargas no slikteem eeradumeem, no kureem sche daschus peeminam, ka: rokas berset, pirkstus rauslit, sehdot kahjas weenmehr kustinat, azis weenmehr mirkchkinat, muti atplehst klausotees, ihkchkus weenu ap otru greest, ta pogas rauslit un grosit, ar ko rund, domas ap kaut kahdu leetu pastahwigi darbotees, ar pirksteem degunu waj jobus tihrit, nagus kodelet u. z. Tahdu sliktu eeradumu wehldauds, un labi, kad us wineem top darits usmanigs; par to nebuhs launotees, bet pateiftees. Saprotaams, ka nepeeklahbos sweschneekus darit usmanigus us winu slikteem eeradumeem.

Rokas peeklahjigi isturet naw weegli, un tahdi, kas ar to naw apradinajuschees jau jaunibas deenas, gandrijs arweenu nesin, ko weesibas ar sawam rokam darit; sawas bailes tee wiswifadas nepeeklahjibas isdara: weens fabahsis rokas kabatás, otrs grosa sawu zepuri, tresschais farullé swahrku stuhri un tad isslihwè to atkal lihdsenu, zeturtais glausch few bahrsdu un t. t., un wiwu pa leelakai dalai tapehz, ka nesin ko ar sawam rokam eesahkt. Rokas nokahrt gar fahneem isskatas mulkijs, turet isplehstas ir neswabadi, fahnos esprauftas duhres atgahdina neisglihtotu strihbneeku, pahr kruhtim saliftas ari peerahda neisglihtibu, kabatás fabahstas, naudu waj atslehgas skandinadamas, leezina no leelibas un rokas us muguras turet ir pawisam gekigi. Ihpaschi nosakams tas naw, ka rokas buhtu jatura; deesgan, kad efam aissrahbijuschi, no ka jasargas. Arweenu wajaga sargatees no wisadas islikschanas, wajaga eewehrot labas preekschihmes, kahdu netruhks labas weesibas un drihs tahdā wihsé eemanisees, peeklahjigi rokas turet. Ari ismehginajumi pee leela speegela nepaliku bes sekmes.

Galwu wajag noturet taijni; nefnuki isskatas, kad to nokar us weenu waj otru puji, kad to par dauds grosa waj atkal weenmehr stihwi notura, nemas nekustina.

Plezus wajaga noturet weenadi, ne par dauds augstu, nedj atkal us preekschu. It ihpaschi jasargas weenu plezu turet augstaki neka otru; zaur to wiwu istureschanas buhtu hamaitata.

Kahjam jaſtahw taisni un dabigi. Lihki zeli ſihmejas arweenu uſ palaidnibu, neſpebzibū waj neweiklibu. Kahju pehdas nedrihkfſt ne par daudſ uſ eelfchu, nedſ atkal par daudſ uſ ahru iſgreet. Wehl reiju teiſim, ka wiſada iſlifchanas ir nepatiſkama, un ja mehs gribam patift, tad mums jaſturas dabigi. Sehdot nedrihkfſt kahjas par daudſ uſ preefchū iſſteep, waj atkal par daudſ atwilkt atpakaſt un ſem krehſla pabahſt; tāpat nepeeklahjigi, kahjas pa ſtahwigi kufinat waj uſ kahdu preefchā ſtahwoſchu preefchmetu uſlikt. Tas tikpat nepeeklahjigi, it ka uſgultos waj uſmestos ar elfoneem uſ galbu waj kaut kur zitut.

Ja kahdam pee meeſam kahds gaudenums, tad wiſch daritu labi, to zaur mahkſlu kaut ka apſlehpams. Newcens tahdam, kam weens plezg augſtakſ par otru, newar par ſaunu nemt, kad tas to zaur drehbem apſlehpj; mahkſligu roku nehfat arweenu labaki neka tuſchu peedurkni, mahkſliga kahja labaka neka praſta koča kahja un mahkſliga ſlikta ažs daudſreis kočhaka neka tuſchu zau- rums ažs weetā.

Ka jaeet.

Tuwā ſakarā ar iſtureſchanos ſtahw eefchanā. Neſchaubidamees waram ſazit, ka ari no eefchanas war ſpreest, kahda zilwekam iſglichtiba. Tahds zilweks, kam droſchi, meerigi un weenadigi ſoli, buhs ari pats droſchs, meerigs, apdomigs un paſtahwigs; tahds, kaſ neweenadi, ſwalfſidamees waj lihſdams eet, buhs ari pats nedroſchs, nepaſtahwigs waj blehdigs; aufchiga iſlifchanas ejot peerahda, ka tahds zilweks ir gresnigs waj augſtprahſtigſ. Soleem wajaga buht weegleem, ſwabadeem un droſcheem, un, ka wiſur, ta ari ſche dabigums un haſkana no leela ſwara. Soli janem pehz: auguma, wezuma un kahrtas. ſmeekligi iſſkatitos, kad maſſ zilweziſch eetu leeleet gareem ſoleem, waj atkal kad leels tehwinsch ſpertu maſiuſ ſoliſchus, it ka nemaſ nepraſtu eet; ſmeekligi iſſkatitos, kad jauneklis eetu lehnam un noopeetri, it ka ſirmgalwiſ, waj atkal kad wezi zilweki peenemu jaunekli ſolus; un ſmeekligi iſſkatitos, kad mahzitajs ſteigtoſ tirgotaju wiſe, waj atkal kad tirgotajs ſawās weikala variſchanas eetu it ka mahzitajs uſ baſnizu. Soleem jair arweenu dabigeem, ne par lehneem, nedſ par ahtreem; ne par ihſeem un weegleem, nedſ par gareem un ſimageem. Ejot nedrihkfſt ne lihgotees un ſwaltſtotees, nedſ atkal wiſkotees un lihſt, bet jaeet: droſcheem, patiſkameem ſoleem, wiſs ſtahws janotura ſtingri, it ihpachī galwa jatura augſtu un jaſkatas uſ preefchū, jaeewehero kats preefchmetz zelā, lai neſagruhſtos ar kahdu zitu kopā waj ziteem par apſmeeklu nepaſkuptu. To wiſu war iſbarit, kad tikai ažis tura waſā; galwu groſit ſchurpu turvu pee tam nemaſ newajaga. Mahjās wajaga labi paſrdomat kurp eet, jo ſmeekligi iſſkatas, kad kahds uſ eelas iſgahjis apſtahjas un domā, kahdu zelu uſnemt. Uſ eelas pawiſam nedrihkfſt domās eegrinnt, jo ta weegli war notiktees wiſadas nepatiſkamibas; uſſreen kahdam wiſu waj ſateekotees newar iſgreet zelu

(grosas us weenu puši, us otru puši, kamehr weens apstahjas), waj atkal eebreen kahdā pantschā un nodraškā few un ziteem drehbes; fateekas ar pasihstameem, ar kundseim, faſkatas wehl, bet paet garam neſweizinajis. Pretimnahzejeem jagreesch zelsch, ja eespehjams, pa labo roku; ja zeliaſch ſchauris, tad labaki apstahtees un pretiminahzeju palaift garam, it ihpaſchi ja kahda kundse eet garam. Ar kundſi kopā ejot, jaatkaui winai pee labas rokas fahneem eet. Dascham tahds eeradums, ka wiſch farunajotees peepeſchi palek ſtahwot, bet tas pawiſam nepeeklahjigi.

Kundſi pawadot, jaeet tikpat ahtri, ka wina eet, un jaſargas ar wiſu ſadurtees waj us wiſas drehbem uſmiht. Pa trepem augſchā kahpjot, jaeet kungam pa preeſchu, kundſei pakal, bet ſemē kahpjot atkal otradi: kundſe jaſiſch pa preeſchu un kungam jaeet pakal.

Ejot jaſargas no wiſadas pahrleekas kustechanās; pawiſam neſmuſki iſſkatas rokas ſchurpu turpu mehtat. Ja kahdam muhja (ſpeekiſ) rokā, tad ta jauſſpeesch weegli un waſgi; pawiſam nepeeklahjigi buhtu, kad ar to pa gaiſu daufitos waj atkal to paduſe neſtu.

Rahju pehdas jaſagreesch drusku us ahrpuſi, bet ne par daudſ; kahju pee ſemes leekot, nedrihkf uſmiht ar papehdi, bet papreeſchu jauſmin ar pehdas preeſchgalu un tad til war nolaift papehdi pee ſemes.

Ari ſchē, ka jau ſaziju, jaſargas no wiſadas iſliſchanās un ehrmoſchanās; dabigums weenmehr labaki patiſh.

Ka jaſkatas.

Azis ir dwehſeles ſpeegelis. Ar azim war eefkateeſ ſirdi, bet azis war ari redſet ſirdi. Zik beeschi war nomanit azis zilweka iſtās domas, lai gan wiſa mutes runā pawiſam zitadus wahrdus, un ſchi mehmā azu waloda beeschi wairak ſaprotaſa nekā mutes ſtanee wahrdi. — Lai giſmis buhtu ari neſin zik ſtaifts, bet ja wiſa naw ſtaiftu azu, tad wiſch iſhti nemaf naw ſtaifts; turpretim ſtaiftas, runajochas azis dara zilweku peewilzigu, kaut ari wiſa waigs nemaf nebuhtu ſtaifts. „Seeweetes peewilzigaſ zaur ſawām azim,“ „azu ſkateeni ſtarp mihlejoſchamees ir pirmās mihleſtibas wehſtules,“ „ſeeweefchu azis iſpilda tulka weetu un labprahit iſteiz to, ko mutes neusdroſchinas iſteilt,“ „ſirds radita preeſch mihleſtibas, mutes preeſch tam, lai to iſteiltu, bet azis raditas preeſch to juhſmu iſteiſchanas, kuras zaur mihleſtibu top modinatas,“ „azis atrodaſ debefis,“ — ſchahdi daschadu rafſneeku iſteikumi par azim nu leezina, zik leels ſwars tahm.

Azis parahdas zilweka iſtās domas, un wiſpahrigi war gan fazit, ka katrs war ſawas azis ſawalbit. Tikai pee rupjeem, neiſglihoteem zilwekeem newilus atſpihd kaiſlibas uguns wiſu azis, tapehz ka wiſi neſpehj ſawalditees. Siňams, lai azis waretu ſawalbit, tad pee tam wajaga gara iſglihotees. Mihligi un patiſhambi warēs ſtatitees tikai tahds, kas peenahzigā wihsē iſ-

glihtojis sawu garu neween zaur grahamatam, bet ari zaur kopdsihwi ar ihsti isglichtoteem zilwekeem, tahds, kura firdi pukst zilweka mihlestiba, kura firds now samaitata zaur flitceem zilwekeem un newakajamam kaiflibam, bet zenschas pehz laba un spehi preezatees ar preezigeem un raudat ar behduleem un wahrgeleem, tahds, kura firds ruhpejas neapnikuse par fawejeem, bet pee tam neaismirst ari zitus un palihds, kur war.

Saprotams, ka gruhti nosazit, ka jaskatas, jo: „azis ir dwehseles speegelis;“ weeglaki jau aishrahdit, no ka mums jafargas, lai muhsu skateens nebuhtu nepatishkams; kam tikai zeechha griba, tas war gan apspeest wisas fluktas domas.

Par wisu wajadsigs, ka skatamees i w a b a d i, meerigi, peemihligi, draudsigi. No muhsu azim jareds, ka mehs gribam, lai mums ustizas, bet pee tam ari nebaidamees sawu firdi rahbit; jareds, ka mehs protam neween feni zeenit, bet ari zitus. No kaunigam, bailigam, nolaistam azim jadomam, ka winu ihpaschneekam kauna firdsapsina, ka tas kaut ka noseedsees un baidas, ka azis neispaustu wiaa noslehpumu; tahdas pakhas azis ari pasemigeem leekuleem, wehrgeem un pulgojameem seekalu un peedurkuu laisitajeem. Tahdu zilweku, kam azis ja ne weenmehr, tad tomehr loti beeschi, pret debesim pazeltas, tura ne bes eemesla par leekuli, kahds pee wisnelahdsigakeem zilwekeem peeskaitams.

Jo turpmak mums jaskatas drofchi. „Winisch newar neweenam azis skatitees,“ mehds fazit no zilweka, no kura domam, ka tam flifta firdsapsina waj flitti nodomi. Tahds, kas meerigi war eeskatitees otram azis, peerahda, ka winam netruhkf pastahwibas, drofchibas, apnehmibas un fewapsinibas; tahds peerahda, ka winisch naw neko padarijis, par ko winam buhtu jakaunas, azis janolaisch.

Ta tad mums jaskatas drofchi, bet pee tam muhsu skateens nedrihfst buht beskaunigs, augstprahfigs waj mulfiks. Zaur to mehs peerahditum, ka mums truhkf gara isglichtibas; mehs tad turam par dauds no fewis un nezeenam zitus peeflahjigā wihsē.

Neweenads skateens leezina waj nu no kaunprahtibas waj atkal no weenaldsibas; bet no kaunprahtigeem zilwekeem mehs atraujamees, un pret weenaldsigeem waj par zitam leetam domajoscheem zilwekeem ari mehs esam weenaldsigi, daschreis par wineem pat smejamees.

Zilwekam jaatsihf, ka winisch war malbites tapat ka kurisch zits, un ta-pehz jazeeni ari zitu zilweku nopolni; zilweks, kam schahda atsikhshana, skatifees godpratigi, weenteesigi, un schahds skateens katram patiks, pawisham ja tas pee tam wehl drofchs un ustizibu modinoschs. —

Leela starpiba starp godpratigu, weenteesigu, pasemigu un bailigu, kaunigu skatishanos. Bailigi, kaunigi zilweki leezina, ka wini waj nu neisweizigi, waj atkal mas dsihwojuschi starp isglichtoteem zilwekeem.

Kad zilwekam laipns skateens, tad noskahrshams, ka winam apkahrtejue zilweki patihkami, ka winisch labprahrt ar teem fateekas, un laipnu zilweku wisur laipni ushem. Pee tam gan atkal jafargas no leekas laipnibas, kura war

buht tikai reebiga. Tas it ihpaschi jaleek wehrâ kundsem; tam jaſargas no leekas mihlinaschanas. Laipnibai jair dabigai, pateesai. Bet daschas paſch-mihligas kundses grib tikai patiēt, weena alga tam un zikeem, grib tikai waldsinat, waj wiſus, un tas nahk tikai no paſchmihlibas, no patiſchanas kahribas; wiſa kahro tikai pehz zeenitajeem, bet ne pehz weena, kas wiſu pateesi mihletu, wiſa modina zeribas uſ laimibu, lai gan ſin, ka ſchahdas zeribas nepeepildisees. — Wehl jozigaki iſſatas, kad kahds kungs patiſchanas kahrigs; no tahda mehdſ fazit, ka tam tuſſha galwina.

Weefibâs jo turpmak jaſatas ja utri. Jautribu weefibâs ne zaur ko newar wairak trauzet, ka zaur to, ja ſtarp weefeeem kahds rahda ſaihguſchu waigu. Saprotaſ, ka fatr newar buht arweenu jautris, jo rodaſ ari ſlumdi-noſchi brihſhi; bet ja kahdam raiſes waj ſahpes tik leelas, ka tas taſh neſpehj apſlehpit, tad lai wiſch neet weefibâs, lai paleek mahjâs ſtarp ſaweejem waj tuwakeem paſihſtameem. Sehrigs waj ſlumigs zilweks neween pats ſawas ſahpes pawairo, weefibâs eedams, bet ari zitu jautribu trauze, jo neweens iſ-glihſots zilweks newares buht weenaldfiſgs pret kahda lihdsdalibneeka ſahpem.

Reebiga, neifglihſotu garu parahdoſcha ir wiltiga, nenowehliga, neewa-joscha, nizinoſcha, beſkauniga un kahriga ſkatischanas. Kas ta ſkatas, tam ari ſirds nebuhs labaka.

Uſmanigi weefibâs ſkatotees, gan fatr pee ziteem eewehros, kufſch ſkateens patiſkams, kufſch ne, un fatr zentifees peenemt, kas labs, un atmefi, kas ſlikts.

Kā jaapſweizinas (ka jataiſa komplimenti).

Par komplimenteem noſauz ari wiſadus glaimojumus, bet ſche mehs paſrrunaſim tikai toſ komplimentus, kuri jataiſa apſweizinotees; par teem ziteem mums nahkſees turpmakas nobakas runat.

Apſweizinotees jaeewehero, ka ſweizinatajs un ſweizinatais weens pret otru ſtahw, t. i. kahds ſtahwoklis teem ſadſihwē un kahds weenam pret otru. Saprotaſ, ka wiſus, lai tam buhtu augſtaſ waj ſemaks ſtahwoklis, neka mums, lai tas buhtu mums labs paſihſtams, daraugs, waj atkal pawiſam ſweſchs, — newar weenadi ſweizinat. Par to mehs atkal turpmak runaſim.

Kā pee fatras kufteſchanas, ta ari ſweizinot mums jaifturas dabigi, weegli un patiſkami. ſweizinachana ir zeenibas parahdiſhana; tapehz nedrihſti ne par ahtri ne par lehni ſweizinat. Ahtrums iſſatitos par daudſ draudſigi, un lehnumis atkal peerahditu, ka ſweizinachana nenoteek labprah, waj maſakais, ka ſweizinatajs kuhts zilweks.

Kompliments ir pehz gadijuma daschadibas daschads.

1. Komplimente ejot. Iau no ſeneem laikem paſtahw tas eeradums, ka weens otram aif zeenibas waj atkal tikai paſihſtambas deht zaur kahdu ahrigu ſihmi godu dob, kad tee fateekas. To iſdarot pee mums fungi

palokas, nonem zepuri, ussauz weens otram labu deenas laiku, paklanas waj pamet ar roku. Pee tam, ka jau faziju, jaeewehero, kahds stahwollis latram fadishhwē un kahds weenam pret otru un no kahda dsumuma latrs.

Ja kundse (weenalga jauna waj weza) un kungs fateekas, tad fungam arweenu pirmam jasweizina, zepuri nonemot un weegli palokotees. Ja itin tuwu garam ejoscha kundse fungam tuwaki pasihstama, tad tas winu war apsweizinat ar wahrdeem, pee kam gan nedrihkfst tik skari runat, ka ziti garam gahjeji kluhtu us apsweizinato kundsi usmanigi. Un arweenu mums jasargas, ar kahdu kundsi apsweizinotees, israhditees par dauds sadraudfigi, lai ta mums buhtu waj nesn zik pasihstama waj pat rada, jo zaur to kundsei waretu weegli rastees nepatihkamibas. Sweizinajumam janoteek peeklahjigi un ais zeenibas, un ja pasihstamiba tik pawirscha, ka kundse sweizinataju fungu warbuht aismirfuse, tad ir labaki, kad nemaš nesweizina, jo kundsei war tikai nepatihkami buht, kad tai sweschs zilweks jaapsweizina. Palokotees pirms janolaisch drusku galwu un tad japaleez mugura, zik dīli — tas atkaras no apsweizinata kahrtas, augstibas; atleezotees pirms jaatleez mugura un tad japazel galwa. Tirkpat zepures nonemshana, ka ari klanishchanas nedrihkfst par dauds ahtri notikt; tas ari jaisdara, kamehr apsweizinatajs no apsweizinata daschus solus tahlu, un ar kundsi apsweizinotees, zepuri nedrihkfst agraki uslik, kamehr naw pagahjis tai pawisam garam. Ja eespehjams, tad kundse japalaisch pa labo pusī garam, pee kam sweizinajot zepure janonem ar kreiso roku, lai sweizinataja gihmis buhtu redsams. Ja kundse eet pa kreiso pusī garam, tad zepure, saprotams, janonem atkal ar labo roku. Kundsi sweizinot tikai drusku ar galwu pamet nepeeklahjas, jo tahda apsweizinashana sweschneekam buhtu daschadi saprotama. Tapat nedrihkfst kundsi, ja ta naw wisai tuwi pasihstama, apturet un usrunat; turpretim ja ta fungu usrunā, tad tam jaapstahjas. Ahtri ejot un sweizinamu kundsi pamanot, soli drusku japeetura, lai winu waretu peeklahjigi apsweizinat. Sweizinot galwa japagreesch drusku us sweizinamās kundses pusī, bet pee tam jasargas winai zeeschi un ilgi azis luhkotees, kas tirkpat nepeeklahjigi buhtu, it ka sweizinot skatitos newis us sweizinamo, bet us kahdu zitu preeskhetu. Lai nu sweizina kundsi waj fungu, peeklahjigi pee tam arweenu jaisturas. Ziteem par apfmeelku buhs, ja sweizinot ūskreeš ar kahdu garamgahjeju kopa, waj atlausi zepurei kris, waj eebridisi kahdā pantschka, krisdams, klapdams u. t. t.

Pee loga sehdoschu kundsi nemehds sweizinat, it ihpaschi ja logs labi angstu; tahda apsweizinashanas atlauta tikai labi pasihstameem. Kundses gan weena otrai ar galwu draudfigi pamet. Pee loga sehdoschu kundsi nedrihkfst sweizinot usluhket; jausluhko wina tikai ihsi preeskch un pehz sweizinajuma.

Kundse fateekotees un atsweizinadama weegli paklanas un drusku galwu nolaisch. Isglihtota kundse pee tam arweenu laipni isturefees, lai gan atkal no par dauds leelas laipnibas jasargas; ja kundse sweizinot nopeetni waj augstprahiti isturas, tad wina zaur to peerahda, ka wina naw ihsii isglihtota. Jo augstaka kahda kundse, jo laipnakai wina jabuht atsweizinot.

Zik tahlu zepure janonem no galwas, tas atkaras no tam, kahds stahwoklis weenam pret otru, apsweizinatam un sveizinatajam. Zepure janonem taisni; nebuhtu smuki, ja tahs eefschpusi, kura ne ik reisas glihta, pagreestu us apsweizinata puši.

Wal dneekus apsweizinot, janonem pawisam zepure, dsili, godbihjigi jalopokas, un tad ar neapsegstu galwu, pret apsweizinato pagreeschamees, tamehr japaileek stahwot, kamehr tas naw nogahjis garam. Stahwot jaisturas swabadi, newis ka saldatam.

Ari zitus a g s t u s f u n g u s apsweizinot, it ihpaschi ja tee muhsu p r e e k s h n e e k i, war apstahees, lai gan tas naw nepeezeeschami wajadisgs. Preekschneekus apsweizinot, jaisrahdha godbihjiba un padewiba. Zepure janonem jau labi attahlu un jausleek tikai, kad nogahjuschi weens otram garam; palzishanäs dsila un godbihjiga.

Sweizinat mehds tikai tad, kad apsweizinamais us mums skatas; un ja tas eet kopä ar ziteem, farunadamees, tad mehs sveizinadami winu nedrihkfstan trauzet, ja tas muhs nepamana. Un wispahrige japeenem ka likums, ka nebuhs sveizinat, ja reds, ka sveizinajums netiks eewehrots; daschos gadijumos sveizinajumu aif fewischkeem eemesleem negrib eewehrot.

Saprotams, ka kahdu augstaku personu waj preekschneeku us eelas nedrihkf usrunat, ja preeksch tam naw fewischka eemesla, t. i. ja p. peem. naw kahds usdewums ispildams. Ja topam usrunati, tad, saprotams, jaapstahjas; ja topam usaizinati lihds eet ur ar kahdu kopä ejam, tad jaeweizina ari tee, kuri muhsu lihds gahjeu apsweizina, bet pee tam jaewargas id isturetces, it ka apsweizinajums buhtu notizis muhsu dehl. Tikai ar kahdu leelu augstmani, waldneeku, kopä ejam, nepeeklahbos augstmana sveizinatajus atsweizinat, it ka ari nepeeklahbos, ar ofizeeri kopä ejam, salbatus atsweizinat.

Ar kahdu augstaku personu fateekotees, janogreeschas, ka jau arweenu, va labo roku; pahr laipu waj va trepem ejot, ja lauji tai va preekschu eet, waj atkal, ja ta pretim nahk, janogaida, kamehr ta nogahjuse garam.

Tahds zilweks, kusch wispahr zeenits, het kuru mehs tikai pa wirschi pasihfstan, jaeweizina ar godbewibu, nopeetni. Ne wahrda nefakot, japaflanas un janonem zepure. Ar wairak pasihfstameem, ja tee ari nebuhtu mums draugi, war fasweizinatees jau waligaki. Peeteek, kad zepuri tikai aisteek waj masu drusku pazel, pee kam war ussault: Labriht! labdeen! labwakar! ka klahjas? un t. t. Sinams, ka tas schmejas tikai us tahdeem pasihfstameem, kuri nestahw dauds augstaku par mums. Sweizinot jaisrahdha aisweenu godpratiba, un tapehz nedrihkfstan ne usmahltees, nedz ari stihwi isturetees.

Ar labi pasihfstameem un draugeem jaapsweizinas firsnigi un draudsgigi. Sashneegtees rokas un parunatees, ja tikai walas, neween atlauts, bet wehlejams. Sinams, ka buhtu nepeeklahjigi, kad to paschu gribetu darit pret masak pasihfstanam waj angstakam personam waj pat kundsem.

Pee katras apsweizinashanas wispahrige jaeewehro, ka tai janoteek labprah, un ka ta jausnem laipnigi. Tapehz buhtu loti nepeeklahjigi, kad kahdu

laipni sveizeenu nemas nenemtu preti, waj atkal weenaldfigi un pawirschi. Nemas neatsweizinat, waj isliktees, ka apsweizinajumu nemanitu, leezina — daschus gadijumus ishemot — no neisqlihtbas, un pat augsti fungi atsweizina it laipni katu svezinataju, lai winsch buhtu nesin zit sems. Zit laipni ne-sweizina waldneeki, lai gan tas teem beeschäs apsweizinaschanas deht nenhakas wiſai weegli! Swezinot war daschreis zilwekā pahrskatitees, bet tamdeht nedrihkfst eesahktu sveizeenu atstaht nepabeigtu; ta nebuhtu nekahda ſmalka uſ-weschandas. Tapat buhtu nepeeklahjigi, ja kahdu zaur pahrskatishanos dabutu sveizeenu nesanemtu waj apstahtos un brihnodamees noslatitos svezinatajam pakat.

2. Kompliments stahwot. Kompliments stahwot mums isnahk ſchahbos gadijumos: kad us eelas waj walejäs durwüs stahwam un no garam gahjeem topam apsweizinati, kad eejam istabā waj weesu pulkā, kad topam ar kahdu eepaſihſtinati, kad pateizamees par kaut ko waj kad mums pateizas un kad no kahda kaut ko paluhdsam.

Kad stahwot svezina un paßlanas, tad weenu kahju mehds pawilekt drusku atpakat bes kaut kahda troſchna, un tapat kluſi atleek to tikai tad at-pakat, kad galwa atkal pazelta. Bet pee tam jaſargas ſtihwi iſtureeſes waj atkal ehrmotees, par ko buhtu tikai ko ſmeetees.

Stahwetajs reti svezina garam gahjeju pirmais, winsch tikai atsweizina. Zita leeta, ja garam gahjejs kahda augstaka persona, preekſchneeks waj ari kundſe; tad stahwetajam jaſweizina pirmam, bet eekam svezina, janogaiba, kamehr winsch top uſluhkots, jo buhtu nepeeklahjigi, kad svezina tikai, lai kluhtu ewehrots. Wispahrige nemot, ſchē tee paſchi likumi, kuri jaeewehro pee apsweizinaschanas ejot; tikai, tadeht ka ſchē ſtahw beeschi bes zepures, ja paßlanas buhtu dſtaki. Ja apsweizinatais patlaban ar kahdu ſarunajas, tad winam us azumirkli jaapſtahjas ſarunā, ja pahwehrſchas us garam gahjeju un tas jaſweizina. Zitadi gan labaki, kad neſweizina, ja garam ejot reds, ka kahds paſihſtams nopeetni ar kahdu zitu ſarunajas, it ihpaſchi, ja pehdejais garam gahjejam paſihſtama ka kahda augstaka, wispahr zeenita persona, bet garam gahjeju nepaſihſtoscha; ſchē ſwezinot tikai ſarunu trauzetur. Ja apsweizinamais labs paſihſtams waj draugs, tad gan galwu war drusku palozit.

Ka istabā waj weefibās eeejot janonem zepure, to gan jau kats ſinās, un tadeht tas ſchē ſewiſchi nemas nebuhs japeemin. Eekam eeeet zita istabā japeeklauwē — ja naw fulaina, kas peeteiz. Peeklauwejuſcham, jagaida, kamehr ſauz: „eekſchā!“ Schis eeradums peenemts laikam talab, lai nenotiktu nekahds pahrſteigums waj atkal lai atſargatos no nepatihſamibas eeet tukſchā istabā. Tapetj tad ari nebuhtu pareiſi, ja peeklauwetajs nenogaiditu, kamehr winu uſaizina eet eekſchā; tad peeklauwejuſchana nemas nebuhtu wajadſiga.

Ja fulainis peeteiz, tad janogaida preekſchistabā, kamehr tas nahk atpakat; tas tad ari attaisis un aistaifis durwüs. Zaur atwehrtām durwim nekawejotees jaeet eekſchā. Zaur to, ka kahds weefis peenahk klaht, iſzelas arweenu trauzejums, kuru nedrihkfst welti paſihſnat. Daschos namos ir eeradums, ka fu-

lainis atnāhzejus ūkanā balsi peeteiz, un tad ari tuhlin jaeet eekshā. Gardibeni ūmu rokā turot, jaapsweizina pirms ūaimneeks un ūaimneeze, un ja tee pretim nahl, tad war ar wineem pahris wahrdū parunat, eekam zitus weefus, us abām pusem paklanidamees, apsweizina. Pasihstamus war wehl ūewishki apsweizinat, tas pat peenahkas, pee kam gan naw wajadsgs, kā wineem peeet pavīsam ūlaht; bet ne par ko to nedrihkfst darit, eekam naw apsweizinajees ar ūaimneku un ūaimneezi. Ja kahdās weesibās wairakas personas atrodas, ar kūrām ūewishki jaapswezinās, tad jaeefahk pee augstakās. Kā weens ar otru ūafwezinās, tas atkaras no tam, kā wini weens pret otru ūtahw. Draugi ūneedjas weens otram roku, turpretim augstakām personām nedrihkfst eet ūlaht un roku ūneegt, bet tikai japaaklanas un janogaida, waj tee roku ūneegs waj ne. Tāpat ar kūndsem nedrihkfst apswezinātees draudsgī, ja ar tāhm naw labi pasihstams; it ihpāšči apdomigi jaapswezinās ar jaunkūndsem.

Projam ejot, jaatwadas pirms no ūaimneezes un ūaimneka un no ta nepeeaugusheem familijas lozekleem un tad wehl no ziteem weeseem, t. i. jaatwadas pehz tāhs paščas kahrlības, kā eenahkot apsweizinajees. Daschās ūsemēs ūtahw eeradums, projam ejot pavīsam neatwaditees, lai ziti weesi netiktu trauzeti; jo ūinams zik nepatihkami, kād kahds no weeseem tāfās eet projam, — tas gandrihs arweenu nosīhīmē, kā ari ziteem laiks eet. Bet pee mums ūchis eeradums wehl mas peenemēs, un us laukeem tas ari nelabi iſskatitos, kād aiseetu, no ūaimneka un ūaimneezes neatwadijees un nepateizees wineem par laipnu ušnemšanu. Tomehr arweenu jaeeweheho, kā jaaiseet tik ūluši un nemanot, zik ween eespehjams. It ihpāšči no ballem war it labi aiseet, pavīsam neatwadijees.

Kā jaſweizina atſlahtās weetās, teatros, konzertos un t. t., par to mums nahlſees turpmāk rumat.

3. Kompliments ūehdot. Tas jaſvara waj nu tikai galvu pa-
metot waj ari muguru palokot; bet wiſadā wihsē tā ūeizinajumu war ūanemt
tikai no draugeem waj labi pasihstameem, turpretim ja topam apsweizinati no
kahdas augstakas personas waj kūndses, waj kād mums tāhda jaapsweizina,
tad mums ūapazelas un ūeeklahjīgi jaſweizina. Augstmani ūemakus gan mehds
ūanemt ūehdot un atbild us ūeizinajumeem tikai galvu palokot.

4. Kompliments brauzot iſdarams tāpat, kā ūehdot. Kas wi-
pahrigi par ūeizinashanu ūazits, tas ari ūche jaeeweheho. Tikai ja apsweizi-
natais pats brauzejs, tad tam naw wajadsgs ūepuri ūonemt.

5. Kompliments ja hjo t. Ari ūche jaeeweheho tas pats, kas par
ziteem komplimenteem ūazits: janonem ūepure un ūapaklanas, tikai ne par ūemu,
jo tas ūirga mugurā ūilti iſskatitos. Ūeenijamus garamgahjeus ūeizinot, ne-
drīhkfst ūeem ahtri garam nojaht; waldukekus ūeizinot, ūirgs ūapeetura.

À à j a r u n à.

Par to, kas mums weesibâs jarunà, mums nahksees runat turpmak; sche pahrrunasim tikai, kà mums jarunà.

Zaur walodu mehs isteizam sawas domas; tad nu faprotams wajadsigs, kà mehs tahs isteizam skaidri, wahrdus neween skaidri ifrunajot, bet tos ari pareisi haleekot. Karts wahrds skaidri un pilnigi jaifrunà, neweenu balseenu nedrihkfam, tâ fakot, apriht. Un skaidra ifruna naw nemas tik gruhki panahkama, wajaga tikai fawi usmanit runajot. Runajot nedrihkfst fchahkt, stomites, zaur degunu runat, „dseedat”, t. i. weenadâ, fmalikâ waj rupjâ balsi runat; runajot wajaga muti peenahzigi atplehft, sobus nedrihkfst fakost un naw ne par ahtri, nedf par lehni jarunà. Lai waloda buhtu faprotama, tad ari wahrdi pareisi janoswer.

Gan ir faites, zaur kurâm mums skaidra runashana gandrihs pawisam neespehjama; bet ar labu gribu un dauds puhlineem fchahdi kawelli tomehr atmetami. Tâ peemehram tagad atrastia metode, zaur kuru stomischandas gluschi isahrstejama. Zik sche zilweks war eespehlt, to mums peerahbijuschi senlaikos Demostens un jaunlaikos Seidelmans. Abi stomijas runajot, bet zaur paschu puhlineem wineem ijdewâs scho nelabunu atmest, un Demostens teek turets par Greekijas leelako runataju un Seidelmans par scha gadusintexa leelako akteeri. Skaidru, kà latweets faka, ahrdawu walodu dabun, kâd usmana, kâ isglichtoti zilwei runâ, kâd nocklausas labu spredikotaju runas, kâd apmellè teatri un atklahtus preefschlašijumus u. t. t. un it ihpaschi skani lasot. Ari dseedašanas mehginajumi ewehlami. Aissmakuschas balsi kluhs skaidras, kâd no rihteem laukâ labi isbrehksees. Patihkami skanošcha balsi neween pee skaidras walodas wajadsiga, bet ta ari leezina no kahrtigas, tikumigas dñshwes. Nekeetni dñshwojot, ari balsi top nepatihkama: aissmakuse, rupja, nespehziga un dreboscha.

Lai waloda buhtu skaidra, tad ari jaufmana, ka runajot jagreeschas pret usrunato; tas wajadsigs neween skaidribas, bet ari peeklahjibas deht.

Sarunajotees jaſargas par dauds skani runat. Tas loti nepatihkami isklauſas, kâd weesibâs waj atklahtâs weetâs weena balsi zitas pahrbrehz.

Tahlak: wihra balsij wajaga buht zeefchai un droſchai, tai wajaga nahft is fwabadas kruhts. Runat nedrihkfst, kà jau fazits, ne par ahtri, nedf par lehni, nedf ari kâ spredikotajs waj akteeris. Ari jaſargas no pamahzitajas balsi weesibâs, ta buhtu waj nu apwainofcha, waj atkal apfmejama. Ilgas paſas runajot nekam neder; winas nokause klausitajus, tee netop usmanigi un wiſa runa ſamaitata. Balsij jaſtahw faſkanâ ar to preefschmetu, par kuru top runats. Jokus neweens nestahſis nopeetnâ, aissmakuschâ walodâ un kant ko behdigu, nopeetnu ſtahtot, balsi nedrihkfst buht joziga, jautra. Runajot fwariqafee wahrdi jauffwer, jo pat no balsi war noſtahrft, waj tas teſea, ko runajam, waj ne. Kaut ko ſtahtot, ko pats naw peedſhwojis, bet tikai laſijs,

jafargas tà runat, it kà to no galwas mahzeti; nedrihkfst noskaitit it kà tehwreisi, jo tas leezinatu no gara wahjuma.

Galwenenà leeta runajot ir, kà pareisi runà. Nepeeteek tikai, kàd wahrdus pareisi isrunà, runajot jafargas ari no gramatikaliskàm kluhdam. Mehs waram nesin zik smalki uswestees, bet ja mums walodâ kluhdas, tad mehs tomehr nepatikfsm. Saprotams, kà no katra newar pahgret, lai tas runatu bes kluhdam, bet gan no katra, kàs grib israhditees par isglichtotu zilweku.

Wisu, kò mehs runajam, mums jaissaka saprotamâ walodâ. Wislabaki, kàd runà ihsos teikumos; gari, periodifki teikumi neween klausitajeem nesaprotami, bet tee war famulsinat paschu runataju, tà kà tas nesin vehdigi teikuma eefahkumu un tam jaapstahjas. Pee tam arweenu jazenschas runat tahdu walodu, kahda rafklos; wahrdus, kurus waretu diwejadi sapraßt, un wahrdus is sweschâm walodam drïhfst tik tad leetot, ja to weetâ naw zitu, skaidri saprotamu.

Nepatikhkami ari isllaufas, kàd kahds weenmehr daschadus sinistus isteizeenus, parunas, weetas is literariskeem raschojumeem leeto, un daschreib pa-wisam neweetâ. Schad un tad gan to war darit, bet ne weenmehr; tahds gribetu isllitees waren gudrs, bet tikai israhda, kà pats mas spehj domat, kà janem zitu domas palihgâ.

Daschi zilweki kahdus wahrdus mehds leetat loti beeschi, gandrifh waj katrà teikumâ, un to wini dara pascheem nemâs nesinot. Tahdi wahrdi peemehra deht ir: kà fazit jafaka, kà smejees, kà jau faziju, wiensch fazija, tà tad, ar wahrdi fakot u. z. No schi flikta eeraduma atkal jaatradinajas un jaluhds draugi un pasihstami, lai mums pee tam palihds un muhs us muhsu kluhdam dara usmanigus.

Lai muhsu waloda kluhtu skaidra un saprotama, tad wajadsigs, kà laßam kreetnas grahmatas un kreetnus laikrafstus, un jausmana, kà labi runataji runà.

Runajot ari jakustas, bet peeklahjigâ wihsé; jo nejauki issklatitos, kàd kahds pee tam sehdetu kà koka gabals, waj atkal nemeerigs kà dñshwais fudrabs, rokam un kahjam dausidamees, no sehdektla peelehkdams un atkal nosehksdamees u. t. t. Ja nu kahdam tà dausotees un plosotees noteek wehl ta nelaime, kà wiensch kaut kò apgahsch, pakluhp, waj kahdam us kahjam usmin re., tad wiensch ziteem tikai par apsmeeklu un neatstahs nekahda laba eespaida.

Par godpratibn.

Godpratigs zilweks ir tahds, kas zenschas peerahdit titlab wahrdeem, kà ari darbeem, kà wiensch godu prot, t. i., kà wiensch neruhpejas par semi ween, bet zeeni ari zitus un winu nopolnus. I hfta godpratiba naw nemâs domajama bes ihstas isglichtibas, us so mehs jau aishrahdijam scha rafsta ewadijumâ. War gan eemanitees tikai godpratigu usweschanos un tahdâ

wihse pāsauli mahnit, tai isliktees par isglihtotu; bet us ilgu laiku tas neisdooses, pehz tomehr warēs isschikt, kas pateesiba un kas tikai islikchanas. Tapehz godpratibu ari newar ismahzitees; zilweku isglihtojot ta eerodas pate no fewis. Tahds zilweks, kas rupjch un neprot godu, nekad newar ūauktees par ihsti isglihtotu.

Godpratigam zilwekam wajaga buht zilweku pāsinejam. Zaur godpratigu istureshanos katrs grib ziteem patift; bet lai nu patiftu, tad jaisturas pret katru tā, kā tas to wehlas. Bet katra wehleschanas naw weenada; pawīsam otradi: katram sawa wehleschanas; kas weenam nepatihk, tas otram patihk u. t. t., un tapehz wajaga buht zilweku pāsinejam, lai sinatu wispahrigi, kahdas katram wehleschanas, un lai eespehtu apspreest, kahda katram daba un kā ar to jaapeetas.

Jo projam godpratiba naw domajama bes pāsemibas, weenfahrshibas. Godpratigs zilweks nekad neleelisees, ka winam labas ihpašhibas, augstaks stahwoeklis sadishwē, dauds naudas u. t. t., un winsch nekaufees fewi tamdeht usleelit; wehl wairak: winsch atsihs labprahit zitu nopolnu un raudsis teem isdabut ari wispahrigu atsihschanu. Winsch neaprekhinās wis, kuram wairak nopolnu, kursh zeenigaks, lai sinatu, zil laipni pret katru isturetees, un negaidis, lai winam, zeenigakam, parahditu pirmo godu. Saprotams, ka ari sche wajaga turet mehru, un weenfahrshiba, pāsemiba nedrihkfst iswehrstees par kaunibū, bailibū waj loschnaschanu. Ihsti godpratigs zilweks nezeenīs zitus ween, bet ari pats fewi; zitadi wiru ūahktu turet par lihdeju waj lischki.

Pee godpratibas peeder ari laipniba, pākalpi bā; katram labprahit jāpākalpo, kur ween eespehjams, kaut ari nemas nebuhtu ūagaidams, ka laipnā valihdsiba kahdreib waretu kluht atlīhdīnata. Godpratigs peem. naw tahds, kas pākritusčam wezīščam nepalihds pazeltees, waj ari nepalihds winam pāhr-kluht kaut kur pāhri, ja redsams, ka winam tas nahkas gruhti. Godpratigs naw tahds, kas peem. pee pēpehchi eestahjučha leetus nepeefolas sem ūawas leetsegas pawadit us mahjam kundsi bes leetsegas, pat ja winsch to kundsi it nebuht nepashiu. Tā tad bes ūahdas laipnibas ihsta godpratiba naw nemas domajama, un tapehz jazenschas ar to apradinatees. Bet neween tapehz; zilwekam wajaga buht arweenu laipnam, pākalpigam, jo winam par to top atlīhdīnats daudreib nemas negaidot. Pret laipnu, pākalpigū zilweku ari katrs buhs laipns, pākalpigs, un nedrihkfstam aismirst, ka bes tam newar iſtik ūe pāsaule neweens, lai winsch buhtu augsts waj sems.

Ihsta godpratibu katram patiks; tai tik janahk no ūirds. Iſlikchanas newar ilgi pastahwet, to tomehr pehz ismanis. It ihpašchi jaſargas no lihšanas un pēdurkuu laiſiſchanas; lihdejs un pēdurkuu laiſitajs war buht tikai reebigs zilweks, un katrs godpratigs zilweks ar tahdu nemas neelaidisees. Taifnibū ūahot, tahda liſchkeſhanā godigu zilweku apwaino, jo liſchki leekas domajot, ka winsch liſchkejot dabus to us ūawu puſt. Tapehz jaſargas lihſt un tā pāsemotees, un pateesī nemas naw gruhti no tam iſſargatees; jaſturas arweenu tikai taifni un dabigi. Godpratigam jaſr arweenu, kur tik ween iſ-

gadas; nemas newajaga pahrdomat, waj pakalpot, waj ne, un zif dauds, kā atlihdīnās parahdito laipnību u. t. t., jeb waj ari mums godpratība parahdita, jo tas jau wairs nebuhtu godpratigi.

Kā pa godam jaisturas apsweizinotees, par to jau tikām runojuschi, un šehee nosazijumi ari wispahr eewehrojami. Godpratīgs zilweks usrunats laipni noķlausīsees un tapat atbildēs. Sarunajotees, no kahda treschā pawisam zitā leetā usrunats, winsch aibildinasees, waj nu usrunatajam teikdams, ka winam pirms janobeids swariga faruna, waj atkal no ta, ar kuru lihds tam farunajes, atluhgdamees uš kahdu azumirkli. Saprotams, kā godpratīgs zilweks netrauzēs farunu bes swariga eemebla, un ja winsch peespeests trauzet, tad winsch pirms aibildinasees. Ja weena no abām farunā esofchām personam mums nepasīhstama waj ari tikai masak pasīhstama par otru, tad mums, godu protoscheem, jaatwainojas pirms pee nepasīhstamās personas. Godpratīgs zilweks nekad nerundās starpā, bet arweenu laus isrunat, un tomehr nekad winsch neķaunošees, ja kahds pret winu padaritu šchahdu waj kahdu zitu nepeeklahjibu; farunās winsch nekad neazinats neemaišsees, un ja wina tuwumā top runats par leetam, gar kūrām winam naw nekahdas dalas, tad winsch neķlausīsees, bet aisees peeklahjigā wihsē projam; winsch nepastahwēs stuhrgalwigi pee tāhm no pašča iſſaqitām domāni, bet iſſlausīsees meerigi pretrunas un atbildēs itin rāhtni; winsch nekad nemehginās zitus smihdinat, kaut kahdu no klahtesoscheem iſſokodams, ari tad, ja winsch droschs, ka winam netiks atmehrots ar tahdu paſchu mehru, — beesshi par tahdu sobotaju paſchu ūhīk ūmeetees. — Kaut ari godpratība nesaetas ar meleem, tad tomehr nereti gan labaki, kād zeesh ūluſu, neka kād kaut ko ūmahdē, kas pateesi ūmahdejams. — Godpratīgs zilweks atbildēs labprāht uš latru peeklahjigu jautajumu, bet nekad winsch neapgrūhtinās kaut kahdu ar ūweem jautajumeem; winsch labprāht peenems nowehligus padomus, bet nekad neūmahksees ar ūweem; winsch labprāht paklausīs luhgumeem un iſpildis usdewumus, bet nekad neapgrūhtinās zitus uš tahdu wihsī. Ja kahds winam nepeeklahjigi ūmhaktos ar luhgumeem waj usdewumeem, tad winsch to nopeetni un ihsī atraidis, gan pee tam fargadamees no rupjibam un beskaubam, jo atraiditais winu ari bes tāhm līks meerā. — Sarunajotees godpratīgais nems arweenu dīshwu dalibū pee farunas un nekad nerundās par leetam, kuras lihdsrunatajam rāši ūweschas, nesaprotamas; winsch nekad ūkāti nerundās un ūsmeešeess, kas pee ziteem waretu modinat nepatīkhanu; winsch ne zaur ko neisrahdis, ka winam garsch laiks, un nekad nenobeigs farunu nepeeklahjigā wihsē, kaut ta wina buhtu ari ūsin zif nepatīkama.

No wihsu iſturešchanās, ūtahweschanās, runaschanās un ūkātišchanās jareds, kā mehs godpratigi. Tikai labi pasīhstami war kaut kā palaidnigi iſturetees, peem. weens otram it tuvu nostahwet, kād tee farunajas; masak pasīhstameem tas naw atlants. Saprotams, kā nedrihkstam ari ūtihwi iſturetees; arweenu ūwabadi un dabigi!

Muhsu balsij jair patīkamai; ta nedrihkst buht ūkarba, ūbojosc̄ha u. t. t.

Pee tam gan atkal nedrihkfst ehrmotees, nedrihkfst arweenu runat faldâ balstinâ; tahdu zilweku war turet par geki.

Ari skatitees mums wajaga apdonigi, jo zaur skatischanos waram tapat kâ zaur wahrdeem aisskart, un daschreis wehl wairak. Nepeeklahjigi, pat beskaunigi buhtu, kad mehs ar kahdu runajot, to zeeshi usskatitum, waj no augshas lihds semei apluhkotum, waj atkal nizinoschi us winu luhkotumees. Tas nekâ nesaetos ar godpratibu. Arweenu dabigi un pateesi, wišu ehrmoschanos pee malas!

Jau peeminejam, ka godpratigajam jaisturas daschados apstahklos daschadi. Zoti ſmeekligi iſſkatitos, kad pret ſaweejim waj ar mums weenâ angſtumâ ſtahwoscheem iſturetumees tapat, it kâ pret angſtmaneem waj muhſu preeſchnekeem; daschs to dara aif gekibas, gribedams, lai parahditu ari winam tahdu paſchu godu. Pret angſtmaneem godpratiba ſaweenojas ar nopeetnibu; zaur to lai parahdam, ka protam eewehrot starpu, kura muhs ſchfir. Tomehr starpas deht, kâ jau aifrahdijam, nedrihkfstam lihſt un peedurknes laiſit. Un angſtmanam ihſli peenahkas wehl wairak buht godpratigam pret ſaweeim apakſchnekeem, jo tikai zaur to wini weens otram tuwojas. Jozigi iſſkatas, kad ta fauktee preeſchneeli ari ſadſihwê iſturas waren angſti, nopeetni, iſleekas nepeejam; zaur to wini tikai apleezina, ka wineem nepeeteekſcha ifſglihtiba.

Jo ſewiſchki wajaga buht laipnam un godpratigam pret kundsem; tahm war jau ari pa drufkai paglaimot. Sinams, ka pee tam jaſargas atkal no pahrleezibas un no wiſadeem neekeem. Waj tikai pret weenu kundſi drihkfstam laipni iſturetees? Tikai retos gabijumos to war, kâ ſaderinajuschees, tuwi radi u. t. j. pr., zitai tas buhtu nepeeklahjigi, wiſt kluhtu uſmanigi us ſchahdu kundſi, un tas winai nebuht newar patikt. Naw ari wajadſigs, ka pee kundsem wiſu ſlawè un uſteiz; ifſglihtotai kundſei tas apníktu, un wina zeenis ari nopeetnakus ſpreedumus, ja tee tikai peeklahjigi.

Godpratibai wajaga buht ari pastahwigai. Schodeen pret kahdu iſtureees laipni un rihi atkal iſliktees, it kâ to nemaj nebuhtu redſejis, tas buhtu nekreetni; nosihmetu, ka mums naw pastahwibas. Ja mums notizis faut kâs nepatihkams, tad mehs to nedrihkfstam israhdit ari ziteem; un ja neſpehjam walbites, tad labaki lai ſargamees ar ziteem ſatiktees.

Zif leels labums mums zaur godpratibu naſk, to gan fatrs ſapratis. Zaur godpratibu mehs kluhtam patihkami, un tad muhſu nopeleti teek wairak eewehroti un muhſu dſihwe daudſkahrt atweeglota.

Kâ jaisturas un jauiwedas ſawâs paſcha mahjâs.

(Familijas dſihwê.)

Ihſeem wahrdeem peeminesim ari, kâ dſihwoklis ja eetaifa. Tas gan ihſti nemaj nepeederetu ſchê, bet eewehrojot, ka pehz dſihwokla eetaiſes mehdſ wehrtet paſchu eedſihwotaju, tad mehs to tomehr daram.

Par wiſu mums jazenschas muſhu dſihwokli darit patihkamu katram ta apmekletajam, un pee tam mums wiſwairak jaruhpejas par tihrribu. Aisrahdam uſ to, ko mehs par tihrribu wiſpahrigi ſazijuschi. Pebz eespehjas jaſrauga gaifchās iſtabas un jatura tahn glihtas un kahribā. Ari nabadsiga, bet gaifcha un tihra iſtabina buhs patihkama.

Iſtabas leetam wajaga buht peemehrotām muſhu turibas apstahkleem; tahn nedrihſt buht pahrleezigi gresnas, nedj atkal nabadsigas, jo pee tam waretu iſliktees, ka mehs efam leeligi waj atkal ſkop. Ja eespehjams, tad wajadſetu eegahdatees iſtabas leetas, kurām daudj mas weenadibas, t. i. no ta paſcha koka, ar tahdu paſchu krahſu zc.; zitadi iſſkatas, it ka tahn buhtu ſapirkas daschās uhtrupēs. Bet arweenu jaſargas no pahrleezibas. Iſtabas nedrihſt pahrpildit ar daschadām leetam, ta ka tahn pebz iſtabas leetu pahrdotawas iſſkatas; ſeenas newar nokahrt leelu leelā raibumā ar daudj un daschadām bildem.

Darba iſtaba jatura, zik eespehjams, kahrtibā, pee kam gan newareſ iſſargatees no maſām nekahrtibam. Bet tas neko nekait. No tahda galda, uſ kura wiſs leelakā kahrtibā, beeschi ween war domat, ka pee ta maſ ſtrahdā. Turpretim buhtu jaſmejas, ja kahds darba galdu gribetu turet leelakā nekahrtibā, it ka gribedams iſliktees par mahzitu zilweku.

Nepeezeſchami wojadſigs, ka iſtabās tihrs un ſtaidrs gaifs; nelaba ſmaka nepaneſama.

Ar to lai peeteek. Tagad eewehroſim, ka mums jaſturas paſchu mahjās un ſaweju ſtarpa, no ka atkaras ari muſhu ſtahwollis ſadſihwē.

Wiſpahrigi par uſwefchanas paſcha mahjās.

Daudſi domā, ka paſcha mahjās un ſaweju ſtarpa newajagot eewehrot nekahdus pagehrejumus, tur warot dſihwot pebz paſcha patiſchanas. Bet tas naw nemas pareiſi domats. Gan teesa, ka paſcha mahjās war iſturetees ſwababaki, — tas jau zaur to rodas, ka ſchē weens otru labaki paſihſt, nekā weesibās; bet tahds, kas domā, ka wiſch mahjās war iſturetees nepeeklahjigi, pat rupji, ka wiſam tur newajaga nekahdas godpratibas, tas pateiſt rupiſch un neiſglichtots; tas peerahda, ka wiſam godpratiba tikai galwā, bet ne ſirbi, ka wiſch nekreetns zilweks. Laipnam un godpratigam jair neween pret ſweſcheem, bet ari pret ſawejeem. Zitadi uſwefchanas ari waretu buht ſtihwa, nedabiga, jo wiſam tikko ar kahdu ſweſchneku ſatekotees, kurſch wiſu warbuht apmekle, atkal ſawadi jaſturas. Un kahds kauns wiſam, ja ſweſchneeks manitu, kahda iſti wiſam uſwefchanas!

Jaapdomā, ka mahjās zaur ſawu preeſchihmi war daudſ laba darit, bet ari daudſ kaitet. Ja behrni reds, ka wezaki weens pret otru arweenu laipni un peeklahjigi, mihiſli ſaut ko paluhds weens no otra un atkal ſirſnigi pateizas, tad wiſi jan no maſotnes ar godpratibu aprodas un ta wineem

augtin peeaugs. Bet ja behrni sawu wezaku starpā ik deenas rupjibas un wisadas nepeeklahjibas peedishwo, tad wini ari ar tahm jo ahtri apradinafes, un tikai reli buhs eespehjams, no tahda wehl isaudsinat smalku, godpratigu zilweku. Kur kauneschanās nobeigta, tur godpratibai wairs naw weetas. Lamatees, lāhdetees, nodeewotees mehds tikai tahdi zilweki, kureem nepeeteekoscha isglichtiba, un deemschehl to reisem dabun dsirdet ari no maseem behrneem. Tas nahk tikai zaur fliftu preefschihmi. Tapehz jadod behrneem laba preefschihme, ari ja tas nenahktos wifai weegli. Kā lai behrni sweschneekus usluhko ar godbihjibu, kā lai tee atturas no wifadām nepeeklahjibam, ja wini to naw mahzijuschees no saweem wezakeem. Wezaki gan beeschi isskaidro, ka to, ko wini darot, behrni nedrihkfot darit (it kā wezakeem buhtu brihw darit nepeeklahjibas!); bet behrni schahdu starpibu nesajehds, un tad wifas eedihditās mahzibas neatnesis nefahda labuma.

Jafargas mahjās pastahwigi blaustitees un rahtees. Behrnus zaur to tikai eebaida, bet ja kahds tehws tikai labi isblaustas un zitadi nemas naw stingrs, tad behrni, to cemanijuschi, lauj winam runat, ko ween tas grib, nemas winā neklaušidamees. Gahjeji, kalpotaji tahdeem brehkuleem pawehletajeem nekad nekalpos ar labu vrahtu, bet arweenu faihguschi. Labs kalpotajs nepaliks pee wina ilgi, jo winam jafahk līschket. Un behrneem rodas wehl tas flittums, ka ari wini peenem schahdu dabu, zaur ko wineem wehlak dsihwē rodas daudsejadas gruhtibas.

Kā jaisturas pret kalpotajeem.

Daschās weetās schi istureschanās jau peemineta, un us tahm mehs aishahdam, lai mums tas pats nebuhtu jafaka otru reisi. Isglightsots zilweks buhs arweenu laipns un labs pret saweem kalpotajeem un, zik ween eespehjams, nelis teem fajust, ka wijsch par teem dauds augstaks. Winjch neaismirjis, zik leeli upuri janes kalpotajam, atsfakotees no paschstahwibas, un arween pastures prahṭā, ka — tikai retus isnemot — kārs zilweks ir otra kalpotajs, un ka starpiba ir tikai ta, ka weenam ir augstaks kungs pawehletajs, nela otram un wina darbi nenoteek deenischkas maišes deht.

Kārs fajutigs zilweks talab zentisees sawu kalpotaju līsteni pehz eespehjas atweeglot, un to it ihpaschi panahks, laipni un mihligi pret wineem isturotees. Laipni usdots darbs iiks ari ar preeku pastrahdats, un schahds darbs neschauhotees isdosers labaki, nela usspeests. Un waj tad pateki mihki pagehret ir gruhtaki, nela leelkundisski pawehlet?! — Nekad nebuhs kalpotajeem pawehlet, lai tee isdara ko nekreetnu waj netaisnu; wini waj nu leegtos to darit, waj atkal pehz mums pahrmestu, ka mehs winus usmudinajuschi us kaunu. Ja kahds kalpotajs pelnijis rahjeenu, tad to winam jadod meerigi un godpratigi, janoklausas meerigi, ka wijsch atwainojas un nekad to nedrihkf darit zitām personam klaht esot. Pawisham behrni nedrihkf buht klaht; bet ja tam tomehr

buhtu janoteek behrneem klaht esot, tad wajaga fargatees dot sliktu preekschihmi. Behrneem nedrihkst atkaut, ka tee isturetos kundisski waj nelaipni pret kalpotajeem.

Kas grib labu kalpotaju, tam jasargas darit to few par lihdssinataju no dascheem noslehpumeem, it ihpaschi no tahdeem, par kureem wina laulatais draugs (waj draudsene) nela nesin un finat ari nedrihkst. Kalpotajeem jaatwehl schad un tad ari pawalas laiks, lai tas waretu papreezatees waj sawejus apmeklet; tikai us to jaluhko, ka wini neet tahlās weetās, kur wini waretu tilt samaitati, par peemehru frogos.

Ari jasargas beeschi mainit kalpotajus; jo ilgali wini paleek, jo labaki wini; wini eedsihwojas gandrihs ka familijas lozekti. Beeschi mainot, pehz nahkhees gruhti dabut labus kalpotajus.

Àà jaisturas pret draugeem un labi pasihstameem.

Starp familijas dsihwi un wispahrigu sadfihwi atrodas sadfihwe ar draugeem un labeem pasihstameem. Bet pat muhsu labakajeem draugeem mehs nestahwam tik tuvu, ka saweem familijas lozekleem, jau tamdehl, ka mehs ar teem neesam weenmehr kopā un muhsu zenteeni un wajadsibas naw weenadi. Saprotams, ka tadehl muhsu istureschanās pret draugeem un pasihstameem newar buht tik draudsga, ka par peemehru starp wihrū un fewu, starp wezakeem un behrneemi un t. t. Tomehr atkal taha noteikta istureschanās, zerononijas, kahdas mums peenahkas ewehrot pret sweschneeleem, nepeeklahjas starp draugeem.

Mehs neweenam nedrihkstam usbahstees ar sawu draudsibu. Ar katru wajaga apeetees laipni, un ja faradisees kopā weenadas domas un eeraschas un weenadi zenteeni, un ja tur peeweenosees sawstarpiga zeenischana, tad tur ar laiku iszelsees draudsiba.

Draugus israugot, wajaga buht apdomigam. Jau no leela swara, ar ko mehs apejamees, bet wehl no leelaka, kahdi mums draugi. Starp draugeem jawalda sawstarpigai ustizibai. Bet toti neapdomigi buhtu, ja schahda ustiziba pastahwetu starp tahdeem, kuri wehl mas pasihstas; tur drihs weens waj otrs waretu noschehlot, ka ustizejis sawam „draugam“ kahdu noslehpumu zc. Tadehl draudsibu slehdsot, wajaga to pirms labi pahrdomat; ahtri noslehgt draudsiba nepastahw ilgi, un atstahti draugi paleek pehzak ne reti par niknakeem enaidneekeem.

Bet ja mums kahds ustizams draugs, tad mums pee ta arweenu japeeturas, kaut ari muhsu buhschanas pawisam pahrgrostitos. Ja isliktos, it ka muhs kaut kahda aplamiba gribetu schkirt, tad mums peenahkas ar pateesibu nahlt krajā, wifas nesaprotamibas isskaidrot, sawu netaisnibu, ja esam kahdu padarijuschi, atsikt un par to noluht, un zaur wisu istureschanos mums ja-

rahda, ka mehs negribam sawu draugu saudet, ka tahds saudejums mums buhtu loti sahpigs.

Nepareisi daram, domajot, ka schahdam draugam waretum wiſu ustizet. Daschus noslehpumus draugam rasi nemaf newajaga ſinat, un tahdus tad winam ari nebuhs ſtahſtit; draudſiba zaur to it nemaf netiks trauzeta. — Nekad nebuhs atlaut launas walodas par projam eſofchu draugu; tas jaaiſtahw godpratigi, bet ari nopeetui. Tahds jau pats paſemojas, kas atlauj sawu draugu neewat; jo tad wiſch jau pats nebuhs labaks. Naw wajadſigs, ka mehs tahdas launas walodas atſtahſtam draugam; to waretu tikai darit, ja wiſa gods buhtu aiffkarts.

Draugeem jaapeetas sawa ſtarpā ſiſuigi, bet pee tam weenumehr ar leelako zeenishanu. Pahrmetot, pamahzot, jaruna peeklahjigeem wahrdeem, un ziſ mas ween eespehjams, pawifam jaatſargas no pahrmetumeem, jo bes wahjuma un maldiſchanas naw neweens pats zilweks. Tapat pahrmetums jaſanem pilnā meerā, bes ihgnuma, pat ja tas nepehnits; jo labaki to tad war atraabit. Draugi, kur ween eespehjams, weens otram lai pakalpo, bet aif laba prahta; nepeaklahjigi buhtu, kad tee weens otru ſahktu rihkot, kalpinat.

Nekad nedrihkfſtam draugu iſſokot; apſmeekli nepaneſami un lehti tos ne-war aifmirst. It ihpaſchi, pat tikai draugu ſtarpā, nedrihkfſtam ſobotees par to, ka draugam kahds lozelliſ gaudens, ka tas kroplis; tahda ſobofchanas wiſwairak ſirdi koſch. Ari par drauga radeem, paſihſtameem nekkahjas jokotces.

Ja muhsu draugs jokodams gahjis par tahlu, tad mums japeedod, it ihpaſchi, ja wiſch iſſaka, ka wiſch nemaf negribejis muhs kaitinat.

Jafargas par draugu kaut ko launu runat, wiſu apmelot zc; tad draudſiba beigta. Iſſti ſakot, mehs neweenu zilweku nedrihkfſtam aprunat; ja mums pee kahda kaut kas nepatihk, tad mums, tomehr newarot iſſilt neſazijusčham, tas jaſaka wiſam paſcham un neweenam zitam. Katram godigam zilwekam tahds mehlneſis reebſees.

Drauga mahjās jaisturas ka paſcha mahjās; tas jaufluhko, it ka familijas lozelliſ, un wiſas zeremonijas jaleek pee malas. Schè wehl padomus dot gan nebuhtu wajadſigs.

Pret paſihſtameem jaeewehero jau wairak peeklahjibas formas. Paſihſtamam eenahkot jaizelas un jaeet tam preti, jaſanem un janoleek wiſa zepure, jaluhds apſehſtees un jaapſtahjas uſ brihtinu ſtrahdat; ja darbs ſteidsams, tad jaaiſbildinas. Ja kahdu paſihſtamu apmeklejot to atron pee darba, tad ir labaki, kad aifejam, apſolidamees to apmeklet kahdu zitu reisu, un ja topam luhtii tomehr palikt, tad nedrihkfſtam to ilgi uſkawet. Nepeaklahjigi buhtu, kad kahdu paſihſtamu apmekletum ap ehschanas laiku. Ja mums tomehr ap ſho laiku eegaditos kahds weefis, tad mums tas jaeeluhds pee ehschanas peedalitees, jaſameelo; bet naw ari jaufspeesch, ja weefis atluhdsas. Tahdā gadijumā weefim peenahkas sawu weefoschanos pahiſnat. Newajaga liktees luhtii pee galda, famehr weefis wehl naw aifgahjis, neds ari no mums uſluhgits pee galda. Otru weefu waram uſnemt tikai tad, ja pirmais mums labs paſihſtams;

bet ja pirmais buhtu mums pasweschs, tad otrajam jausgaiba. To mehs tam waram paszit ari paschi, atluhguschees no pirmä apmekletaja us azumirkli. Bet ja pirmajam weesim naw wairs nekahdu swarigu varischanu, tad ir labaki, ka tas atwadas.

Ja weefam klaht esot wehstuli dabu, nepeeklahjas to attasit un lasit; to war tikai tad darit, ja weesis pats to wehlas. Ja wehstules nesejs teiz, ka tam jagaidot us atbildi, tad japatuhds no weesa atlauja wehstuli lasit. Bet godpratigaki buhtu, kad weesis pats usaizinatu, lai wehstuli lasa.

Ja weefam klaht esot kahds peeklauwè pee durwim, tad ir labaki, kad pats preeet pee durwim un apskatas, kas tur klaud, labaki neka kad hauz „eekschà!“ Jo waretu atgaditees, ka weesis ar jauno peenahzeju labi nesateek.

Atgadas, ka mums usnahk weesis pawisami negaidot, un muhsu uswalks naw tahds, ka waretu weesi sanemt. Tahdà gadijumâ mums uswalka deht jaaisbildinas un, ja ween eespehjams, jaeet sahnistabâ pahrgehrtees. Daschreis nu gan tas nemas naw wajadsigs.

Mums peenahkas weesi projam ejot pawadit lihds durwim; un ja tas noteek wakara tumsâ, tad, saprotams, mums jagahdâ par to, ka winam naw jaeet pa tumsu.

Kà jauswedas weesibâs.

Wifas pamahzibas, kuras lihds schim esam dewuschi par istureschanos, runaschanu, godpratibu un t. t., jaeewethro weesibâs. Weesibâs katrs muhs usluhko un katram ta teesiba par mums spreest, kaut ari tikai pee semis, sawâ prahâtâ, un tapehz mums jazenshas, ka schis spreediumis isnahktu mums par labu, ka mehs wiseem patikum.

Muhsu usweschanâs weesibâs ir daschada pehz apstahklu un paschu weesibû daschadibas. Saimneekam un faimneezi jauswedas zitadi neka weesim; zitadi mums jauswedas atklahtâs weesibâs, neka sawstarpigâs, kuras esam eeluhgti u. t. t. Wifu to mehs pahrrunašim turpmakâjâs nodalâs un eesahkam ar weesu faimneeku un faimneezi.

Saimneeks un faimneeze.

Weesu faimneeks un faimneeze newar isturetees weenadi pret wiseem saweem weesem: daschs weesis paweešojas pee teem tikai ihsu laizinu, warbuht pahri stundas, zits atkal ilgaku laiku; daschs nonahjis pee teem pasehrstees neluhgis, zitus atkal tee paschi eeluhguschi rc. Pehz scho apstahklu daschadibas mums ari daschadi jaisturas pret saweem weesem.

1. **Kā jaisturas fainneekam un fainneezei pret weesi, kas ilgaku laiku pee wineem usturas.**

Ja pee mums kahds weefis usturas ilgaku laiku, lai nu tas buhtu eeluhgts waj neluhgts, tad mums pehz eespehjas jayuhlejas, lai winam pee mums patiku. Laipni mums tas jasanem un laipni pret to jaisturas, famehr ween tas pee mums; zif ween eespehjams, mums jagahda, ka winam netruhktu omulibas, lai gan sawu laiku winsch war pawadit, kā pascham patik.

Geluhgts weefis jasanem mums jo sirfnigaki. Pascheem mums jaagaida winu atnahkam; tikai leelā wajadsibā mehs waretum ispalikt, bet ari tad ja-gahda, ka weefis top us labako sanemts. Ja winsch atbrauz pa dsefsszelu, tad mums peenahkas winam us stanziju pretim eet waj braukt, un ja pascheem tas naw eespehjams, tad tas jaisdara zitam muhsu weetā. To it ihpaschi nedrihkt notawet, ja weefis muhsu widū nepasilhstams; pret atbraukuschu fundsi schis muhsu peenahkums wehl leelaks. Un wehl jo wairak schis peenahkums jaeweheho, ja eeluhgtais weefis buhtu fagaidsams nafti.

Ja kahds weefis mums usnahk negaidits, tad winsch sinams newar pahgret to, ko gaiditais; bet laipni pret winu mums jaisturas tapat kā pret eeluhgtu weesi. Kalpotaji mums weesa deh̄l jarisko itin kluſi, jo zitadi weesi waretu fazeltees nemeeriba.

Loti nepeeklahjigi buhtu, ja mehs tuhlin no weesa gribetum issinat, zif ilgi winsch nodomajis pee mums palikt. Tas winā waretu modinat domas, ka mehs wehletumees, lai winsch jo drihs dotos atkal projam. Ta pascha eemesla deh̄l mums pret weesi jaisturas arweenu weenadi; tikai pirmā deenā nedrihktam nefahdus puhlinus taupit, winu pazeenadami, — wehlak isturamees pehz sawas eespehjas, bet arweenu weenadi.

Sawus darbus mehs pastrahdajam jo projam netrauzeti. Weesim pascham buhtu nepatihkami, ja mehs zaur winu kluhtum kaweti; par to mums ar winu jau pirmās deenās jaistrunajas. Tikai pirmā deenā mums jaatswabinas no wiſām darishanam, kas ari gandrihs arweenu eespehjams; tas jadara tadeh̄l, lai weefis pee mums eedfishwotos.

Wiswairak mums jazenshas sawam weesim parahdit, ka mehs par wina weesoschanos preezajamees, ka mehs no wiſas sirds wehlamees, lai winam pee mums patiku rc. Tad winam nebuhs samisis, baschigs prahs. Pee tam mehs nedrihktam runat, it kā nespehtum winu labi apkopt, winam pa prahtam isdarit, jo tad winam buhtu jadoma, ka mehs wehlamees, lai winsch muhsu weesmihlibu rc. usflawetu. Ka mehs sawu weesi labprahrt pee fewis redsam, tas mums jaistrahda zaur sawu istureschanos; par to nemas naw ko runat.

Ari nepeeklahtos weesim usmahktees, lai winsch paliku pee mums wehl ilgaki, ja winsch jau noteizis, zif ilgi paliks. Mums jadoma, ka winsch pee mums usturas labprahrt un paliku ari ilgaki, ja tas winam tikai buhtu eespehjams. Luhgt nu gan winu waram, lai wehl paleek kahdu laiku, bet ar to ari peeteef. Kad winu gribam peespeest, ihpaschi zaur schahdeem teikumeem:

„jums gan naw pee mums patizis“, „te jums nu gan naw bijis tik labi, ka pascha mahjās“ u. t. t., — tad peerahdam tikai, ka mums truhkst isglichtibas.

Sche mehs runajuschi tikai no weeseem, kurus mehs pee fewis eeluhguschi waj kuri mums ari neeluhgti patihkami. Bet deemschehl ir ari zilweki, kuri tikai no zitu weesmihlibas grib dshwot. Pret tahdeem nu gan deesgan gruhti isturetees. Ja wixi nesajuhit waj ari negrib sajust, ka wixi mums nepatihkami un ka mehs wehlamees, lai tee eetu atkal sawu zelu, tad mums gan nekas ne-atliksees, ka wineem durwis rahdit. Smalkaki sinams buhtu, kad spehtum zitadi iswairites, par peemehru kad mehs tahdam weesim fakam, ka mums zelojums preefschâ, waj ka mums gaibami ziti weesi sc.

2. Kā jaisturas faimneekam un faimneezei, kad kahds pee wineem nonahzis pasehrstees.

Wisties ir daschadas un par tahn mums nahkhees runat turpmak, pee kam pahrrunaſim ari faimneeka un faimneezees peenahfumus. Sche tikai wis-pahrigi pefishmejumi.

No faimneeka un faimneezees wiswairak atkaras, kahda isnahk weefoschanas. Lai weesim nerastos baschas un fajuſhāna, kas pirmo reisu fateekotees, pawifam pee jauneem laudim, arweenu mehds notikl, tad weesu faimneekam waj faim-neezei jaisturas pret to jo laipni un jaceſahk runat par tahdām leetam, par kurām weesis prot runat lihds. It ihpaschi jasargas isliktees, ka walas naw, jo zaur to weesis ihsti fajuſtu, domadams, ka wiſch lawē. Jaisturas it swabadi, bes wiſam zeremonijam, pee kam gan atkal nedrikstam pahreet pahr godpratibas robescham, it ihpaschi nepeeflahjiga buhtu par dauds draudſiga ap-eſchanas.

No leela ſvara, ka isturas faimneeze. Wina ir mahjas dwehſele, un tadehl no winas atkaraces, waj weesim buhs weefoschanas patihkama waj ne; wina, ka ſeeweete, ſpehi isturetees, dauds ſmalkaki, laipnaki un peemihligaki. Bet ihpaschi tadehl tad weesim ari peenahkas buht pret nama mahti jo uſ-manigam.

Par ſihkumeem turpmak.

3. Kā janſvedas faimneekam un faimneezei pret eeluhgteeem weeseem.

Ja eeluhgto weesu pulks naw leels un eeluhgti gandrihs tikai labakee paſihſtami, tad istureschanas weenam pret otru war buht draudſiga, it ka ſaweu ſtarpa.

Bet zitadi ir leela weesu pulka, un par to runasim pirms.

Weefus eeluhgſot, mums tas noluhs, lai tee pee mums papreezatos. Tapehz ſaprotaſis ari katram weesu faimneekam peenahkas ar leelako uſmanibu ruhpotees, ka wina weeseem neka netruhktu. Bet wispaſriga jautriba war buht tikai tur, kur kopā zilweki ar weenadām eeraſcham, zenteeneem, zilweki, kureemi gandrihs weenads ſtahwoſlis ſadſhwē. Ja mehs ſaluhgutm tahdus weefus, kuri ſawās domās un zenteenos leelakee pretineeki, tad gan domajams, ka tahdi

weesī no wispahrigas jaunribas neka nepeedsihwotu, un weesū fainneekam un fainneezei paſcheem buhtu tikai nepatihkamibas. Tapehz eeluhdsot, tas jaewehro, un labaki, tad neeeluhds tahdu zilweku, zaur kuru warbuht rāktu ifjaukti wiſi weesības preeki. Ja tas tam ari nebuhtu pa prahtam, nekas par to, labaki ir, tad ifdara daudseem weesīem pa prahtam un ne tikai weenam. Ja nu fainneeks tomehr newaretu iffargatees, neeeluhdsis naidigus weesū, tad wišam paſcham ſarunashanās japharwalda un naw jaatkanj strihdeſchanās.

Geluhgti top weesī waj nu ar mutes wahrdeem, waj ari zaur rakſtu, weenu waj wairakas deenas preefch weesībam. Zaur rakſtu eeluhdsot, jaluhds, lai mums dotu atibildi, waj nahks waj ne; pee tam rakſtā japeemin, tad weesības eefahkas un kas par weesībam, waj balle, waj tehjas wakars rc.

Augstakas personas mehds fainneeks pats eeluhgt, waj nu ar mutes wahrdeem, waj ari eeluhguma rakſtu nobodams. Ja weesī top zaur rakſtu eeluhgti, tad tas jadara pret wiſeem tā, ari pret radeem un draugeem; jo zitadi kahds waretu justees apwainoits. Radeem un draugeem eeluhguma rakſtu war nodot pats, bet ſaprotams, ka tam janoteek iſtāt laikā.

Iſtabas wajaga tā eerihkot, ka weesīem tajās ehrti un omulgi. It ihpaschi jagahdā par peeklahjigu gaischumu tajās; ja weesī ſapulzejuſchees jau deenā, tad ſwezes waj lampas jaaiſdebs, eekam apmetees gluſchi tumſchs. Gaisam wajaga buht ſkaidram, patihkamam, ſmarschotam; ſeemā jagahdā iſtabās par ſiltumu, waſarā atkal par wehſumu. Gaisu atjaunojot, jagahdā, ka wehſch newelk zauri. Ar ſmarschigeem uhdeneem iſtabas war druszin iſlaſtit, p. p. ar roſchu uhdeni waj ar „Eau de Cologne“ (Kernes uhdeni), bet pehdejo tikai ar weenkahrſchu uhdeni maiſitu; par daudſ iſtabas peefmarschot nedrihſtam, jo daschs zilweks ſtingru ſmarschu newar panest.

Fainneeku apgehrbam jair glihtam, bet pehz eeſpehjas weenkahrſcham. Ja fainneeki loti iſgreſnojuſchees, tad weesī ar weenkahrſcheen apgehrbeam justos apkaunoti.

Ja weesī, pirms eenahk, top peeteiki, tad peeklahjas, ka fainneeks teem lihds durwim eet pretim, tur ar teem apſweizinas un tad tos nowed pee nama mahtes, kura ari daſchus ſolus preti nahk; pehz tam fainneeks winus nowed pee tahdām personām, kuras teem jau poſihſtamas. Ilgi fainneeks un fainneeze ar weenu personū newar nodotees, kamehr naw wiſi eeluhgtee ſanahkuſhi. Genahkuſhus weesū preefchā ſtahdit wiſeem klahteſoſcheem naw wajadſigs; to tikai pehz war darit, ja pahris weesū ſawā ſtarpā grib eepaſihtees. — Ja eenahzejs weesīs ir fundſe, tad paſchai fainneezei jaet wiſai pretim, jaapſweizinas un ta janowed wiſas noſazitā weetā. — Jo laipnaki un paſemigaki ſaprotams jaifturas pret augſtam personām; ſinams, reebiga buhtu loziſchanās, lihſchana un peedurku laiſchana. Augſtam fungam fainneeks war iſeet lihds preefchnamam pretim, bet fainneezei neklahtos if weesū iſtabas iſeet ahrā.

Schahda ſanemſchana ſaprotams war notiſt tikai pilſchtās; us laukeem, kur weesī no tahleenes peebrauz, peeklahjas, ka fainneeks pats iſeet ahrā un apſweizina abbrauejus.

Genahkuſchus kungus paluhds, lai tee apſehſtas, bet tad tee paſchi war waj nu apſehſtees, waj ari pee ziteem paſihſtameem fungem peefahtees; bet kundſes janofehbina katra ſawā weetā. Pee tam jaeewehero, ka ſanahk kopā paſihſtamas un tahdas, kuras kopā ſateek.

Saimneekam un ſaimneezei jagahdā par to, ka weefi buhtu jautri un netaſitu dauds zeremonijas; jagahdā, ka neweenam nebuhtu garsch laiks, ka ſarunaſchanās top wiſpahriga; jaſtahdā ſwefchneeki weens otram preefchā u. t. t. Preefchā ſtahdot jaeewehero, ka pirms jaſaka kunga wahrds, tad kundſes, pirms ſemakā, tad augſtačā, pirms jaunakā, tad wezakā.

Pee kahrfchu ſpehlem ſaimneekam jaruhpejas par labu kahrtibu. Zif ween eephehjams jarauga, ka weefi neſpehleſtu uſ naudu, un ja tas tomehr no-tiktu, tad lai uſ maſu ſumu. Loti reebigi iſſlaufas, ja wehſak top runats, ka tajā un tajā weefibā tas un tas weefis paſpehlejis leelu ſumu naudas. Sinams, pawifam noleegt, lai neſpehle, to ſaimneeks newar, tas buhtu nepeeklahjigi; bet iſſargatees gan war no leelikas ſpehleſchanas, kād kāſligus ſpehletajus uſ weefibam nemas neeſluhds. Zaur kāſligu ſpehleſchanu wiſu weefu jautriba top trauzeta. Newainigas kahrfchu ſpehles, pee kūram war dalibu nemt ari kundſes, weefibās loti patiħkami laiku kawejoschas. — Weefu jautriba top paweinata zaур rotałam*) un wiſadām kihlu ſpehlem; it ihpaſchi jaunekli un jaunekles pee taht war iſpreezatees, ja taht labi top waditas. Salumos tahdas ſpehles wedas wehl labaki. Peeauguſcheem familijas lozelkleemi, maſakais pa dałai, pee wiñam japeedalas; tikai weefu ſaimneeki newar dalibu nemt, jo wiñu pee-nahkums ir eewehrot ari zitus weefus, kuri neſpehle lihds.

Tagadejos laikos weefibās, it ihpaſchi wakareem, arweenu wairak ſahk laiku pakawet ar muſiku. Un waram tikai ſazit, ka ſchahds laika kaweklis loti patiħkams un derigs. Tur nu ſaimneekam waj ſaimneezei jaſhrauga iſtaiſis laiks. Ja p. peem. wiſpahr loti omuliga ſarunaſchanās, waj kahds kaut fo patiħkamu ſtahdta, uſ fo wiſi klausas, tad trauzeſchanu buhtu loti nepatiħkama un nepeeklahjiga. Gan rafſees briħſhi, kur wiſeem buhs pa prahtam, ka top muſizets. Maħkſleneekeem un kundſem ſaprotams preefchroka pee ſpehleſchanas, un ja taħdi weefibās, tad tee jaſluhds papreefchhu. Saimneekam un ſaimneezei jagahdā, ka pa ſpehleſchanas laiku nenoteek neħahds troħnis, neħahds trauzejums; it ihpaſchi nepatiħkami, kād pa to laiku ſneedi weſeem kaut fo preefch atspirdiſinachands, pee kam ſchliħweem un glahsem ſkanot wehl ſewiſħla muſika iſzelas. Šaimneeks un ſaimneeze bes ihpaſcha eemeſla ari nedriħiſt iſeet no iſtabas aħra, pa to laiku, kād top muſizets. Spehletaja kundſe janowed ſaimneekam waj ſaimneezei pee muſikas instrumenta un jagahdā ari par to, ka kahds tai apgreestu noſchu lapas. Peħz tam ſaimneeks waj ſaimneeze aħwed wiñu atkal atpaku wiñas weetā, pateiħdamees par to baudijumu, kuru wiñu iſgħadjuſe wiſeem klahtefſocheem. Ja peħz maħkſleneeku ſpehles top aplaudets, tad gan ſaimneeks un ſaimneeze ari war pee tam peedalitees; bet

*) Preefch tam eeteizams no Ruijencesha farakſiits Rotalneeks.

nepeeklahjigi buhtu, ja wini paschi eesahkdam sihni dotu, ka jaaplaude. Zitadi ir, kad kahds diletaants (ne mahksleneeks, bet tikai musikas zeenitajs) spehlejis, schahdā gadijumā fainmeeks un fainneeze nedrihkfst atturetees no aplaudeschanas.

Pehz mahksleneeka spehleschana daschreis nederetu ussaizinat diletaants, lai spehlē. Pahrleeka musizeschana ari nogurdina, un tad wehl jacewehro, waj diletaants til kreetnus spehletajs, ka winsch kautzik waretu mehrotees ar mahksleneeku, kurfsch tifko pabeidsis spehlet. Jo loti nepatihkami, kad pehz labas musikas jaflausas flifta, un fainneeku pee tam turēs par pa dalai wainigu. Ja kahds kungs waj kundse no weesem leedsas spehlet, tad nedrihkfstam winam usmahltees, lai spehlē; peeteef, kad noschelholjam, ka winam naw eespeljams klahesoschus eepreezinat ic, bet pee tam nedrihkfstam it nemas sirditees.

Ari par to fainneekam un fainneezei jagahdā, ka musizeschana newelkas par dauds ilgi; jo weenfahrt jazenschas, ka weesem laiks tilku pakawets daschadā wihsē, un otrfahrt ilga musizeschana nokaufetu spehletajus un apniltu klausitajeem. Ja fainmeeks un fainneeze, musikas prateji buhdami, top luhgti, lai spehlē, tad teem peeklahjas weesu wehleschanois ipildit, bes ka tos dauds luhgtu. Bet sprotamis, ka wineem neklahjas spehlet neusaizinateem, tapat ka kaut kuram zitam.

Ja starp weesem atrodas jaunekli un jaunekles un istabu telpas preefsch tam peeteekoschas, tad beeschi ween weesibas top noslehgatas ar dejoschanu. Dahdi preeki fainneekam war buht tikai par godu, jo wini leezina, ka weesibu noluhks panahkts: wina weesj jauntrā garā un dabujuschi papreezatees.

No leela swara, ka fainneekam un fainneezei labi apkalpotaji. Teem wajaga buht paklausigeem, usmanigeem un isweizigeem, lai fainneekli winus waretu rihkot bes skanām pawehlem un rahjeeneem; loti nepeeklahjigi buhtu, kad apkalpotajus norahstu, ta ka weesj to dsird. Kaut ko preefsch atspirdsina-schanas, ka uskoschamo, tehju, saldumus u. z. pasneedjot, peedahwā wiseem,zik eespeljams us reisu; jo ilga un pastahwiga peedahwaschana trauzē tilai furunashanos. Ta pascha eemesla dehlt galba leetas, ka schlihwji, naschi, dalschinas, tases ic. japahrmaina ahtri un kluš, ja kaut kas zits preefsch atspirdsina-schanas top peedahwats. Naw labi, kad fainmeeks waj fainneeze kaut ko peedahwajot nemas peerunat, lai weesj nemtu wairak, waj atsal to un to gabalu, tadehlt ka tas esot labaks; bet pawisani nepeeklahjigi buhtu, ja apkalpotaji sahktu schahdā wihsē peerunat un usflawet. Pa to laiku, kamehr weesem wehl kaut kas teek peedahwats, kahdam no apkalpotajeem jaunmana, kam no weesem kaut ka truhktu; zitadi apkalpotajeem weesu istabā neklahjas usturetees.

Apkalpotajeem wajaga buht glihti gehrbuscheemees, un leelakas weesibas buhtu japeenem fulaini, ja mas ween spehjams. Sulainim neklahtos schlihwji ic. kailā rokā nemt; winam apkalpojot jaapwelt pirkstaini, waj ari schlihwis jašanem ar salweti, kura tam tadehlt kreisajā padusē. Saimneekam un fainneezei peenahkas fulaineem to wiſu eerahdit, kamehr weesj wehl naw janahkuschi, un ihpaschi teem japecodina, kahdā kahrtā teem japeedahwā kaut kas preefsch

atspirdsīnaschandas. Saprotams, ka pee tam augstakee un wairak wispahrigi zeenitee weesī pirms jaeewehero.

Nekad fainneekam un fainneezei nellahjas dot sihmi, ka peenahzis laiks, kur jaſchikras. Jaſargas ſtatitees, zil pulkstens rc., un kād kahds weefis aiseet, tad tas jaſhwada tik kluſi, ka ziti to nemas nemana, waj masatais zaur to nemas neteek trauzeti. Bet ja jau laiks peenahzis ſchikrtees un weesī wispahrigi to wehlas, tad atkal buhtu nepeellahjigi, kad fainneeks waj fainneeze mehgianatu tos atturet, bes gala luhgdaamees.

No weeseem atwadotees, jaſturas tapat kā tos hanemot. Apkalpotajeem japatihds weeseem apgehrtees, ratos eefehstees u. t. t. Ja kahds pee ſlitta laika kahjam, tad fainneekam aif godpratibas japeesola ſawi rati rc.

Masaķas weefibās, kur farodas gandrihs tikai fainneeka drangi un tuvakee paſihstami, ſaprotams nav jaeewehero tahdas zeremonijas, kā leelās weefibās.

4. Kā jaſturas fainneekam un fainneezei pee galda (pee meelaſta).

Vispirms fainneekam un fainneezei jaruhpejas, ka tajā iſtabā, kur top noturets meelaſts, buhtu pilniga kahrtiba. Iſtabai wajaga buht gaischai, patihkami ſiltai un nekur tajā nedrihkfam redset nekahrtibu waj nespodribu. Pee galda leetam wajaga buht, zil eespehjams, weenadibai garſchā. Loti neſmuſi iſſkatitos, kad weenu un to paſchu ehdeenu paſneedſot, weenam weefim buhtu peem. halts ſchēhwis, otram raibs, trefham ſeltitām malam u. t. t.

Galds jaapklahj ar glihtu galbautu. Labi, kad to ari wehl kā iſpuschko; puķes galda wiđu itin jaunki iſſkatas. Galda tukščās weetas jaſpilda ar meeļaſta ehdeenu, aīſdareem; bet galdu wiſai apkraut ari jaſargas.

Vislabaki ir, kad iſtaba teek apgaismota zaur kroņa waj ūenās lukturreem; bet wiſwairak mehds leetat lampas waj ari ūvezes. Lampas uſ galdu janoleek pa diwām, lukturi ar ūvezem pa ūchetreem, bet arweenu weenadi.

Tad mums jagahdā ari par to, ka fatrs weefis pee galda war itin ehri ūehdet. Ja weesī ūeſchi ūaſpeſti, tad pat labakais meelaſts wiņus neapmeerinatu, jo wiņu jautriba iſſustu. Galdam jabuht peenahzigi plātam, lai pretim ūehdoschu weesū kahjas neſadurtoſ.

Augstakajeem weeseem fainneeks un fainneezei paſchi eerahda weetas galda augšgalā, kur jaſehsch ari fainneekam un fainneezei; ziti weesī war pebz paſchu patihchanas apfehstees, ja ari teem weetas netop eerahditas. Daſchās weetas mehds nolikt uſ kātru ūalveti waj pee kātra ſchēhwja ūihmitti, uſ kuras kahds no weesū wahrdeem uſrakſtits. Pebz tam tad kātram weefim jaſrauga ūawa weeta. Šinams, ka augstakeem weeseem neliks tā ūeflet.

Ja ūarp weeseem ūungi un ūundses, tad wiņi jaunoſehdina „raibā rindā”, t. i. pahrmānam ūehd weens ūungs un weena ūundse. Weetas nosakot, jazenſchhas ūaſehdinat tahdus weesū ūopā, no ūireem ūeenemams, ka tee ūawā ūarpā ūabpraht patehrsēs. Pee tam jaeewehero, kahdas kahrtas fatrs, kahdas ihpaschibas, kādi eeradumi, wezums u. t. t. Patihkami tehrſejot ehdeens dauds labaki ūmek.

Pee galda ir tā ūazamās goda weetas, kuras peenahkas augstakajām personam. Leelās weesibās galdu mehds ūalit pākawa weidā; tad pirmā weeta ir pākawa wibū, eejas durwim pretim. Pee weenkahrſcheem gareem galdeem pirmā weeta atrodas galda galā, eejas durwim pretim; bet lai nebuhtu ko ūaubitees, tad otrā galā nemehds neweenu ūehdinat. Goda weetā ūehsch arweenu nama mahte pate, winai blakus augstakais weesīs u. t. t. Ari pee apaleem galdeem goda weeta ir eejas durwim pretim.

Ja weesibās tikai fungi ween, tad gan labaki, ka nemas neeskatas us augstumu waj semumu; lai tad weesī no ūehschas paſchi, ka grib. Comehr pee tam janogaida, kamehr apſehschas augstakais weesīs.

Us galda jastahw wairakām glahsem preeſch daschadeem dſehreeneem, ka preeſch wihsna, ūhnabja, alus, uhdens. Wihsna waj alus janostahda waj nu ūatram weesīm pa pudelei, waj atkal galda wibū, ūatreem 4—6 weesīm pa diwām pudelem. Geleeschana glahsēs teek isdarita waj nu no ūulaineem, waj no weesīm paſcheem; labaki gan gandrihs, kad to isdarit atlaui weesīm paſcheem, ūatrs tad war eelet ſew zif grib. Ūulaineem tikai jaſmāna, ūur tuſchhas pudeles; tās nekawejotees jaſmāna pret pilnām.

Ja weesī top pazeenati ar wairak dſehreeneem, tad ūaimneekam jarauga, ka ūimlakkee nahe wehlak un newis otradi. Nepeeſlahjigi peemehram buhtu, kad pirms dotu wihsnu dſert un kad tas peetrughis, tad alu. Ūukstam uhdēnam, ko dſert, jaſlahw arweenu us galda. Ūaimneekam waj ūaimneezei nepeenahkas ūimudinat weesīs, lai ehd un dſer; it ihpachhi wehl apkalpotajeem jaſargas no tam — teem apkalpojot naw jarunā neweena wahrda, ja wini netop ūrunati.

Ja ūulaini eeley wihsnu waj alu, ko dſert, tad teem jaſargas, ka netop pahri pahrleets; glahsei nebuhs buht pilnai, japeelej tikai diwas trefchdakas. Bet tilko glahse iſſerta, tad wina ūulainim atkal jaſilda; ja weesīm wairak netihk, tad winam tas jaſaka.

Us meelaſtu eeluhgtee weesī ūesapulzejas tuhlin ehdamā istabā. Wini top no ūaimneeka, ka jau arweenu (ſt. iſg. nod.) ūanemti, un kad wiſi ūanahkuſchi, tad ūaimneeks tos uſluhds us meelaſtu. Ja kahdas augstakas personas iſtruhts, tad war wehl nogaidit brihtinu pahr nosazito laiku; bet par dauds ilgi nedrihts ūkawetees. Jo ari augstajeem weesīm jaewehro laiks.

Pee galda ejot, ūaimneeks ūeedis paduſi augstakajai ūundsei un ūaimneeze nogaida, kamehr augstakais weesīs-kungs winai paduſi ūeedis. Wineem pakal eet ziti fungi un ūundses pahreem. Ja kahdi fungi paleek ūef ūundsem, tad wineem janogaida, kamehr ūundses papreeſch ūigahjuſchhas us ehdamo istabu; bet ja daschām ūundsem peetrughst fungu, tad ūaimneekam un kahdeem no wina draugeem janahk weesī istabā atpakal un jawed tahs pee galda. Ūaimneeze, pee galda nonahkuſe, apſehschas ar ūawu fungu; bet ūaimneeks war ūawu ūundſi atſtaht us brihtinu weenu, weesīm weetas eerahdidams u. t. t. Ehdamā istabā wajaga wiſam jau tiltahu buht ūagatawotam, ka tuhlin war paſneegt ehdeenus; ja apkalpotaju par mas, tad jaſaſueedis pirms ūundsem, ar nama mahti eefahſot; nama tehws dabun arweenu pehdigais.

Apkalposchonai janoteek ahtri, isweizigi un kluši. Saimneekam un saimneezei jausmana arveenu, waj kahdam weesim kaut ka netruhktu. Usspeeschanas naw ne ehdot, neds dserot. Kad to paschu ehdeenu otrreis apkahrt sneeduschi, schkihwji ahtri un kluši japahrmaina. Ari naschi un dalschinas ar katru jaunu ehdeenu japahrmaina, un ja tas nebuhtu eespehjams, tad masakais janotihra.

Saimneeka un saimneezes usdewums ir gahdat, ka starp weesem buhtu jautra farunashanas. Bet nepeeklahjigi buhtu, ja saimneeks sahktu farunatees ar kahdu labi attahku sehdoschu weesi; winam tahdā gadijumā brihw iszeltees un noeet us brihtinu pee tahdeem weesem, kuri kluši zeesh. Ja daschi weesī daschadu domu deht sakarst, un paredjams, ka wini sahks kildotees, tad saimneekam peenahkas winas apmeerinat, par zitām leetam eesahkt runat 2c., un katrs prahrtigs weesis winam pee tam tikai palihdsēs.

Us weselibu isdsert nemehds privat weesibās, tas noteek tikai tad, ja meelasta zehlons bijis kas ūewischks, dsimshanas deena, faderinaschandas 2c. Pirmo to astu („augstas laimes“) issauz saimneeks waj pirms weesis. Toasti nedrihbst buht par dauds gari.

Behrneem atlauj tikai tad ar peeauguscheem lihds ehst, kad wini jau prot pee galda peeklahjigi uswestees.

Si h m i, ka meelasts beigts, dod saimneeks, reisam ari augstakais weesis, saimneezes kawaleeris. Tas noteek pazelotees un pret weesem paklanootees. Tikai jasargas to darit tahdā brihdī, kur wiši jo jautri farunajas. Izzehlusches kats fungs pawada sawu fundsi atkal atpakał us weesu istabu. Angleem eeradums tahds: meelastu pabeiguschi fungi paleek sehdot pee glahsites, un iszelas un aiseet tikai fundses us no saimneezes dotu sihmi.

Tajā istabā, kur weesī pehz meelasta ūapulzejusches, mehds tuhlin stipru ka feju peedahwat, daschreis pee tam ari wehl ūmalkus likeerus.

Zif ilgi pehz meelasta weesi wehl kopā paleek, tas atkaras no tam, kahdā laikā meelasts nobeidsees. Ja weesi jau tuhlin grib eet projam, tad saimneekam nepeeklahjas winas kawet; bet ari ne zaur ko wiash nedrihbst rahdit, it ka winsch wehletos, lai weesī eetu projam.

Chdamais galds janoklahj weesem nemanot; ja apkalpotajeem no ehdamas istabas buhtu jaect zaur to istabu, kurā ūapulzejusches weesi, tad janogaida, tamehr weesī isschkihrusches.

5. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei no pašcheem isrihkotā balle.

Kā saimneekam un saimneezei wispaħrigi jaisturas pret saweem weesem, to esam jau aprahdijuschi; schē daschas weetas tikai papildamas.

Weefus us balli eeluhdsot, saimneekam jaeeweħro, ka starp danzotajeem buhiu wajadsgais tamehrs; danzotajus fungus jaeeluhds wairak nela danzotajas fundses. Kundsem prahs nesas wairak us danzoshhanu nela fungem, un winas ari wairak spehj danzot nela fungi. Kad ari naw nekahda nelaime, kad sahds fungs paleek bes danzotajas, turpretim loti nepatiħkami, ja fundses danzotoju fungu truħkuma deht paleek sehdot. Kungu ūkaitis war buht pahraiki leels.

Jo daudseem jaunkungeem tas sliktais eeradums, israhditees, it kā wini buhtu baudijuschi dsihwes preekus jau par dauds, un wini labpraht wairs nepreezajas; un tahdi jaunekki, eeluhgti kā danzotaji, nedanzo, bet nosehschas pee alus glahses waj pee kahrshu galda.

Ja starp weeseem atrodas personas, kuras leelakai dākai no weeseem sweschas, tad fainneeka, fainmeezes (waj ari kahda zita is winu familijas) peenahkums ir, tos eepasihstnat. Ne wiſai peeklahjigi buhtu, pawisam sweshu kundsi us danzi usluhgt; pirms jaleekas preefschā stahdit zaur tahdu ūngu, kusch ar swescho kundsi pasihstams.

Balli mehds atlaht ar poloneſi, pee kuras war peedalitees ari wezakas kundses. Saimneeks usaizina us tam augstako kundsi un, ja wiſch naw pats dantschu rihkotajs un waditajs, eenem otra pahra weetu. Saimneezi usaizina augstakais weefis ūngs us poloneſi un eet ar to tuhix pehz fainneeka. Poloneſei beidsotees eefahkas kahds no ahtrajeem dantscheem, pa eeradumam walzis, un ja fainneeka kundse naw danzotaja, tad wiſch to pawada atpakał us winas weetu, parunajas ar to drusku un atstahj to aiseedams. Ja fainnekeem peeauguschi dehli, tad tee mas war danzot pehz paschu gribas; wineem janem pirms augstakas, wairak zeenitas kundses danzot, lai tāhs ari nebuhtu no tahm ūkātakajām un ūkātakajām danzotajām, un arweenu wineem jaruhpejas, kā wiſas ūkātakoschas danzotajas kundses ari dabutu danzot. Ja kahdai kundsei paschā eefahkumā nebuhtu danzotaja, tad wineem pascheem ar to jadanzo waj, ja tas nebuhtu eespehjams, jaluhds kahds no tuwakeeni pasihstameem, lai to iſdara winu weetā. Tā tad wini nedrihſt par dauds ahtri usluhgt kaut kahdu kundsi us danzochanu, bet wineem drusku janogaida, lai redsetu, kura kundse paleek bes danzotaja fehdot. Ar ſawām mahſam wini war danzot tikai tad, ja wiſam zitām kundsem jau buhtu danzotaja, bet mahſam wehl nē; tas gan reti kahdu reiſi gadifees, tadehſt ka katrs eeluhgts danzota's zentisees danzot masakais reiſinu ar katru mahjneezi kundsi. Ais ta pascha eemesla tahm tad ari nebuhs ilgi danzot ar katru ūngu; pahri reiſas apkahrt apdanjojuſchas, tāhs war jau pateiktees, lai ari ziti dabutu ar wiſām danzot un paschās par dauds nenodanzotos.

Tas pats jaſaka ari no fainmeezes, ja ta jauna un labpraht danzo. Bet tad winai jagahdā, kā kahda wezaka radneeze iſpilda winas weetu, kā fainmeeze; jo wina papreezaſchanās dehſt nedrihſt ſawus peenahkumus pret ziteem weeseem, kuri nedanzo.

Labi, kād dantschu kahrtiba teek nosazita, pirms balli atwer, un wehl labaki, kād ta top nodrukata us ūkātakam ūkātakam un iſlifka balles sahlē us ūkātakihjeem, lai katrs danzotajs un katru danzotaja waretu panemt no tahm weenu ekſemplari. Šahda kahrtiba jo deriga tadehſt, kā tad katrs war preeſhmet tos dantschus, us kureem jau usluhgts waj usluhdsis.

Sawstarpigās ballēs pa dantschu starpam mehdi arween kaut ko preefsch atſpiridſinachanās peedahwat. Pee tam jaraugas us to, kā nekas netiku dots, kas warelu kaitet weſelibaī, kā p. peem. ledū aufſtinati ſaldumi, aufſti dſehreeni zc.

Ja atspirdsinotees un uskoschot atsehshas pee galda, tad pa to starpu balles sahlē jagahdā par tihibu, jaatjauno gaiſs u. t. t. Schè, pee galda, weetas, kur apsehstees, neteek eerahditas, fungi wed kundses pee galda un apsehshas, kā paſcheem patihk. Saimneekam, fainmeezei un wiñu pеauguscheem familijas lozekleem jaeewehero ari ſchē, kas par wiñu usweschhanos fazits jau agrakajās nodalās.

Pee galda naw jaufkawejas wiſai ilgi. Sihme, kā danzofchanai atkal eefahktees, teek dota zaur muſiku, pehz fainneeka pawehles. Us dantschu listes japeefihmē dantschi preefch un pehz ehdeena ſewiſchki, lai katrs ſinatu pehz tam riſkotees.

Balles sahli un istabas preefch nedanzotajeem eerihkojot, jaeewehero tas pats, ko efam teikuschi par weefu istabu un ehdamu sahli. Saimneekam un fainmeezei jagahdā it ihpaschi par to, kā dantschu telpas nebuhtu par ſchaurām; pee kam ari jaeewehero, kā telpas wajadsēs wezakām kundsem, kuras mihl us dantschu preekeem noskatitees. Ari tahm wajaga sahlē weetas, kur noſhstees, kā winas nekawē danzotajus.

Kā jaifturas weefim, ilgaku laiku pee fahda weefojotees.

Preefchraſkti, kuri jaeewehero weefim, kād tas ilgaku laiku ſweschā mahjā paleek, pa leelakai datai tahdi paſchi, kahdus tos norahdijām, kād runajām par fainneeka un fainmeezes iftureſchanos pret ilgaku weefoschanos; weefim japrof zeenit fainneeka un fainmeezes laipnigo iftureſchanos. Saimneekam peenahkas darit wiſu, kas wajadſigs, lai weefis justos tikpat kā mahjā; weesa peenahkums atkal ir tas, kā wiſch ſaweem fainnekeem tik maſ, zif ween eefpehjams, par naſtu. Saimneekam un fainmeezei zaur ſawu iftureſchanos jaſrahda, kā weefis wineem patihkams, un weefim atkal, kā wiſch pee wineem labprah usturas; fainneekam un fainmeezei jaeewehero, kahdas eeraſchas weefim, un pehz tahm jaifturas, un tikpat weefim atkal jazenshas pehz tahdas dſihwes wiſhes, kahda wina fainneekam eerasta. Weefis nedrihſt buht par kā wekli ſawa fainneeka ifdeeniſchligās darischanās; wiñam jaifturas, it kā familijas lozeklim, kaut gan wiñam naw brihw eejauktees familijas darischanās. Wiñam jaifturas laipni pret katru mahjneku, kā ari ſweschneku, kaut ari kahds wiñam buhtu nepatihkams; it ihpaschi pret ziteem weefeeem jair laipnam, pee kam gan jaſargas ſpehlet fainneeka lomu. Ja fainneeli wiñu uſaizina kaut kur lihds weefotees, tad uſaizinajums japeenem, pat ari tad, kād gaibamā weefoschanās nebuhtu wiſai patihkama. Apkalpotaji jaleetā pehz eefpehjas jo maſ, un arweenu ar wineem wajaga buht meerā, kaut ari apkalpoſchana nebuhtu peeteekoscha. Ari pret apkalpotajeem jair godvratigam un arweenu jaſargas runat pawehletaja balsī; tomehr nepeeflahjigi buhtu atkal, kād teem ſahktu uſtizet noſlehypumus, waj kād ar teem ſarunatumees par ſaweem fainmeekeem, wiñu ihpaschibam u. t. t. Arweenu jadomā, kā apkalpotaji (jo drihsat,

ja wini kreetni zilweki) muhsu farunas isplahpās, faweeim pawehletajeem is-
stahſtis, zaur ko mums rastos leelas nepatihkamibas.

Ja faimneekam masi behrni, tad jair ari pret teem laipnam; pa
lahgeem peeklahtos tos apdahwinat. Nekas wezakeem nepatihk wairak, ka kad
ar winu behrneem apeetas mihligi.

Weesa apgehrbam wajaga buht weenkahrſham; nepeeklahjigi buhtu,
kad weesis rihta swahrkos gehrbees parahditos fawu faimneeku familijā, un
tapat nederetu smalli usgehrbtees, it ka uſ balli ſagatawojotees. — Weesim
tā jarihkojas, ka wiſch uſ p u s d e e n u, w a k a r i n a m u. t. t. arweenu ihſtā
laikā nonahk. Tas winaam jo wairak peenahkas, ja wiſch ſu, ka bes wina
neefahks eht.

Neweens gan neusmahkfees, weesodamees ilgaku laiku, nekā tas faimne-
keem patiku. Arweenu jarauga pebz faimneeku gribas ifdarit, un ja redſams,
ka wineem muhsu dehl dauds puhlinu, tad ir peeklahjigaki, kad wineem neuf-
bahſchamees. Naw allash labi, ka negaidot eeronas uſ weesofchanos;
wajaga nogaidit eeluhgumu waj ari pascham japeeteizas. Tiflihds manams,
ka faimneeku muhsu weesofchanas lawē, mums wiſch naw wairs jaapgruhtina;
bet aifzelojot mehs it nebuht nedrihſtam ifrahdit, ka mehs tamdehl zelojam
projam, jo saprotams, ka tas muhsu faimneekam buhtu loti nepatihkami. Pa
weesofchanas laiku gandrihſ latru deennu runat, ka jabrauz projam, ka mehs
tifai par nastu, ir loti nepeeklahjigi. Iſglihtots zilweks manis, kad ihſtais
laiks projam braukt, un ifdaris to peeklahjigā wijsē. Projam brauzot faimneeki
mehds luhgt, lai wehl kahdas deenas paliktu, bet to wini daudſkahrt dāra tikai
aif ſchē newajadſigas godpratibas.

Weesim neklahjas naiki eerastees zeemā, apzeemojamos meegā trauzet.
Ja zelojums tomehr tā iſgaditos, tad labaki, kad kaut kur tuvumā pahrlaish
naiki weesnīzā un tik wehl otru rihtu dolas zeemā. Tas buhtu jaevehro
pat starp tuvakeem draugeem un pasihſtameem, jo trauzejums naikts widū ar-
weenu nepatihkams.

No weesofchanas projam brauzot, apkalpotajeem mehdſ dod „dferamu
naudu“. Zik dauds jadod, to ſchē newar nosazit, to ſindas katrs godpratigs
weesis pats. Saprotams, ka nelabi buhtu, ja dotu tikai diwas, trihs ſapeikas,
waj atkal rubleem.

Kā jaisturas weesim eeluhgtās weesibās.

No muhsu uſweschanas weesibās atkaras, ka kaut kurſh no mums teek
turets par iſglihtotu, patihkamu zilweku, waj atkal par neiglihtotu, garlaizigu,
geſigu. Jau daudſreis atgadijees, ka zilweka dſihwes laimiba iſzehlusēs tikai
zaur wina weenreisigo iſtureſchanos weesibās. Tē katram loti jausmana uſ
ſewi paschu. Weesibās iſkurſh eerauga muhs, un katram brihw par mums
ſpreest, tadehl ka mums pret latru peenahkas buht uſmanigeem, laipneem un

godpratigeem. Leelakās weesībās beeschi mehbs atgabitees, kā dasčhi weesī mums nepasīstami, un tad mums jo ūmalkati jauswedas, jo pirmais eespaids, kuru ūweschneeks no mums dabu, ir gandrihs arweenu paleekosħs. It ihpaschi mums jasargas par mums nepasīstameem weeseem spreedelet, jo nesinams, waj tee to nebabus finat.

Kā jau peeminets, tad eeluhgums us leelakām weesībam noteek gandrīhs arweenu zaur rakstu, un godpratigā peenahkums ir us to atbildeit. Atbildi war dot waj nu zaur rakstu waj ari personigi; bet abejos gadijumos atbilbe, lai ta buhtu kahda buhdama, jadob jo drīhs pehz eeluhguma, lai luhdsejs finatu pehz tam riħkotees. Ja eeluhgumu newaram peenem, tad mums, kā godpratigeem zilwekeem, jayateizas par to, janoschēhlo, kā weesībās newaram buht, un jaaisibidinas, falab tas noteek. Ja eeluhgumu esam peenehmušhi un weħla kafet aiskaweti naħħt, tad mums tas eeluhdsejam jadara sinams, un kaut tas ari pehdejā azumirklī notiktu.

Weesībās jair fatram ja utram. Ja kahds newar buht jaunris, tad labak lai winsħ paleek mahjās; weesu eeluhdsejs negrib mums ween preelu darit, bet weħlas, lai meħs weżinatum wiċpahrigu jauntribu. Saprołams, kā tas, kās fħeġ fajits, nesħħmejas us feħru sħewħkeem, p. yeem. behrem.

No leela ħwara, kā meħs taisni no fazzitā laikā eegadamees. Ne-peefflahjigi buhtu, kād meħs us feni liktum gađid, un mums ari buhtu nepatiħkami, kād muħsu deħi notiktu trauzejums.

Kā ja geħrb jaś, par to meħs jau esam runajuschi ūwijskā nobakā. Wirsbrehbes un galosħas jaatstahj preelsħnamā waj jaatdod aplapotajeem; tad weħl jaħarranga u swalks, waj wiċċi kahrtibā, janogħlaus ġi mati, janotihra jaħbaki un tad, gardibeni pirlstainos apwilta jās rofās, jadodas kluu un meerigi weesu istabā, kluu un meerigi, bet to meħr droſħi.

Pirms ja apswiezi nha (sl. n. kā jataisa komplimenti) weesu fainneeks un fainneze, tad weesī wiċpahrigi. Sainneku un fainneesi apsweżiñot, now jausklawejas par dauds ilgi, ihpaschi newajadsiġa ir-usruna ar dasħħadām zeredonijam. Ja mums netek eerahdit fawixxla weeta, tad mums japeebee drojas teem weeseem, ar kureem gribam farunatees. Pasīstamas personas starp weeseem pamanot, meħs taħs apsweżinam ūwijskli, pee kam gan jasargas eesahktas farunas trauz.

Ja meħs ar kahdu weesī gribam eepasih tees, tad mums jagħnejha tadeħħi vee fainneka, fainnezees waj pee zita kahda, kās ar to weesī, ar kuru meħs gribam eepasih tees, pasīstas. Preelsħa stahdot, preelsħa stahditajam peeslaħtos dasħħus glaimi wahrdus fajit par preelsħa stahdamo.

Ja pee mums, ar kahdu waj ar waixlām personam farunajotees, kahds no muħsu pasīstameem peenahk, tad mums ihseem wahrdem japeeemin, par to top runats, bet tā, ka faruna zaur to dauds netop trauzeta. Klaħt peenahkuščha isdewigā briħdi war paħrejeem preelsħa stahdit, bet ne tuħlin, ja faruna zaur to tiktu trauzeta.

Pee farunaschanas nedrihsiam usbahstees, it ihpaschi, ja pee tahs peedalas augstakas par mums personas. Arweenu augstakam personam pakala karatees ir neween nepeeklahjiga usbahschanas, bet ari issobojama gekiba. Ja ar kahdu esam eefahkuschi farunu un pamanam, ka tas to grib beigt, lai apsweizinatos ar kahdu zitu u. t. t., tad mehs winu nedrihsiam it nebuht uskawet. — Satschuksteschanas ar pasihstameem peerahda, ka mehs no smalkas dsihwes mas protam. It ihpaschi nepeeklahjigi ir, tad ar kahdu fundsi satshukstas, jo zaur to tai waretu zeltees nepatihsamibas zaur launam mehlem.

It nemas naw smalki, tad mehs wišu, kas tajas mahjās, fur mehs eeluhgti, waren usteizam. To, ka mehs pilnā meerā, mehs waram israhdit ari bes skaneem wahrdeem. Beigaliga usslaweschana leezina, ka mehs ar sa-weesigu dsihwi wehl mas apraduschi, ka mehs protam tikai lischtet.

Pret fundsem in augsteem waj wezzeem fungem mums jaisturas fewischki laipni un godpratigi, pee kam gan atkal nedrihsiam usbahstees; ihpaschi pret fundsem mums jair smalkeem. Kā katrā gabijumā jaisturas, to schē ſaprotaams newaram usſihmet, bet peeminam tikai peemehra dehl, ka klaht peenahkuschi fundsei japeefola weeta, fur apfahstees, jamehgina dabut frehls, ja turumā naw neweena swababa, ja tai kas nokritis semē, tad tas japažel in wirai jaatdod u. t. t. Nelad weesibās nebuhs isturetees pret ween u fundsi fewischki laipni; tas waretu tikai tad notift, ja wiſpahr finams, ka mums teesiba tā isturetees, ka mehs p. peem. atllahti faderinajuschees ic. Ari pret taħdu fundsi jaisturas laipni, ar kuru mehs ſenat draudſibā dsihwojuschi, bet tad iſſchlihruſchees; masakais mehs nedrihsiam winu ne kaut kā nizinat. Neween nepeeklahjigi, bet pawisam reebigi, par negehligu dabu leezinoschi buhtu, tad mehs par no kahdas fundses parahbitu laipnibu fahktum leeltees waj to apfmeetum kahda wahjuma waj gaudenuma dehl. Droschi zaur to mehs sa-nihstumees ar wiſām fundsem, jo tahs schahdu istureschanos eeraudſitu par wiſu fundſchu apwainoschanu.

No mums peedahwatā uſſokhamā mehs waram israudſitees to, kas mums tiħl; bet pee tam mums jaſargas par dauds un daudſejadas leetas nemt, par ko ziteem buhtu brihmums. Fundsei blakus fehdot, mums jaſauj tai pa-preekſchu nemt. Nepeeklahjigi buhtu, ja ar kahdu fundsi farunajotees, mehs ehstu waj dsertu, tad fundſe nedaritu to paſchu.

Atwadotees jaewehro tas, ko mehs teiżam par atſweizinashanos (ſl. nod.: kā jataifa komplimentti). Projam ejot weesk rihkojas pehz pirmā projam gahjeja. Tapehz jaſargas weesibū ſchahdā wihsē iſtrauzet. Atwadotees naw wajadſigs dauds un gari pateiktees un iſrunatees. Mums arweenu jaſargas weesu ſaimneku un ſaimneezi ilgaki, neħħa wajadſigs, uskawet, jo nedrihsiam aismirſt, ka wineem jaruhpejas ari par ziteem weefem. Wirsdrehbes jaapwell preefchnamā, pehz atwadischanas. Fundsem un wezakeem fungem japatihds apwelkotees, un ja mums ar kahdu jaet pa weemu zeku, tad veeklahjas, tad mehs us to drusku uſgaidam, pehz tam, tad eeprekkſch esam uſpräfjuſchi, waj mums atlauts winu pawadit. Ja mums rati un tajos wehl kahda weeta tukſha, tad mehs to

peefolam tam, kam ar mums weens zelsch. Kundsei kahds kungs war tikai tad peefolitees par pawadoni, kad ta winam waj wina familijai labi pasihstama.

Par „dseramu naudu“ schè tas pats jasaka, ko isgahjuščà nodalà par to ſazijàm. Japeemin wehl tikai, ka dserama nauda jadod, zit eespehjams, ziteem nemanot; neſmuki iſſkatas, kad nauda ilgi jamekkè.

Par ſarunajchanos weesibâs.

Sarunajotees mums tas noliuks, muhsu garu patihkamâ wiſſe ſtrahdinat. Tadeht mums naw jarunà par tahdàm leetam, kas garu nopuhle waj kahdu klahTesoschu aifswaino. Saprotams, ka tad jarunà ar leelako apdomilbu. Wispirms wajaga to leetu, par kuru runà, loti labi paſſitnat, lai neisrunatu neſin kahdus neekus, par ko ziteem buhtu jaſmejas. Tad winam wajaga paſſit dauds mas klahTesoschos, lai ſinatu, par kahdàm leetam ar teem ſarunatees, kahdas teem ſaprotamas un patihkamas. Par ſwefchàm ſemem un zelojuemeem ſtahſtot, mums jaſargas no paſſipilejumeem, jo waretu buht, ka kahds to manitu. Daſchi mehgina to, ko laſjuſchi, tà ſtahſtit, it ka paſſhi to buhtu peedſiħwojuschi; bet tahds mehginajums loti paſſiroſchs, jo to weegli waretu iſmanit, un war domat, ka tas ſtahſtitajam nebuhtu patihkami.

Par iſ deen iſch̄ig à m leetam, wiſpahr jau paſihſtamàm, eesahks runat tikai tahds zilweks, kam truhkſt iſglihtibas. Tàpat par abſtraktam waj teknikam leetam wareſ runat tifai mahziti zilweki; ziteem tahda ſaruna drihs apniſtu.

Tahdi preeſchmeti, kuri ſiri di un prahthus aifkustina, gan derigi preeſch ſarunajchanas, bet wiai nedrihſt buht par daudſ uſbudinoſchi. Tà par peemehru pawifam fundsem klahſt efot neklahſtos runat jo vlaſſhi par to, ka kahds pats nogalinajees waj pebz teefas ſpreeduma tizis nonahwets u. t. t.

Par religiju un politiku weesibâs naw jarunà. Tè gandrihs katram ſawas domas un gandrihs ari katrs tahs patura, jo veerahdit te newar neka, bet katrs domà pebz ſawas pahrlezzinaschanas, un tapehz tè drihs war ſanahkt ſtrihdù, tà ka daſchreis pat gruhti apmeerinatees. Tad ari jaapdomà, ka katrs negribès iſteilt ſawn religiſko waj politiſko pahrlezzinaschanos, ſweſcheem waj mas paſihſtameem klahſt efot.

Par kaut kahdu personu ſlikti runat, t. i. to aprunat, weesibâs nepeeklahjas, weenalga, kas ta par personu un waj wina tajàs paſchâs weesibâs mas bijuſe waj ne. Aprunataji peefkaitami pee neiglihtoteem zilwekeem. Bes tam teem zaur to war raftees nepatihkamibas, jo no klahTesoscheem weeseeem kahds waretu buht aprunatas personas draugs waj paſihſtams, un tas pret tahdu aprunajchanu neisturetos weenalbſigi. Ja muhsu draugs waj kahds no tuwakeem paſihſtameem kluhtu aprunats, tad mums tas jaaifſtahw; ſaprotams, ka tas jaſdara gluſchi meerigâ garâ, jo zitus klahTesoschos weesus zeenidami, mehs teem neſagatawofim nepatihkamu ſkatu. Ja aprunajhana pateeff godu aifkerofcha, tad ir labaki, ziteem weeseeem klahſt efot, kluſet, nemaf neabildet,

bet pehz tam aprunatajs nosauzams pee malas un kahdam draugam klaht esot jausaizina, lai dod atbildibū; svarigā gadijumā vislabaki, kad aprunatam draugs no tam pasino, lai tad winsch pats isdaras, kā grib.

Tahds, kas zitus aprunā un tos issobo, alojas, domadams, kā winsch ziteem patihkams, tadehk kā tee par wina jokeem īmejas. Nē, zaur to winsch saudē zitu ustizibu, jo kātram jadoniā, kā tas ari par wīnu wehlač ūbosees. — Tahdas ūrunas jagreesch arweenu us zitu puši, us ziteem preelshmeteem, un leelakā dala no klahtesfcheem weeſeem mums buhs pateiziga par to, kaut ari tahdu zilwelu netruhls, kuri ar ūewischi ūreeku preeku mehds klausites, kad zitus aprunā. Ari naw labi, kad par kahdu klahtesfchu weesk paslepeni iſprāša, kas winsch tahds par zilwelu u. t. t., un kad io tomehr aif ūinkahribas padara, tad tas jadara, wīnam nemanot.

Nedrihksam par dauds ja utat. Zaur pastahwigu jautaſchanu iſrah-ditum apfmejamu ūinkahribu waj leelu nesinaſchanu, un pee tam apgruhtinatum zitus ar ūaweeem jautajumeem. Pawisam nepeeklahjigi buhtu, kad kahdu ūrunu pahrtrauktum zaur peepeschu newajadsigu jautaſchanu. Waizots, atbildi laipni un godpratigi; jautajumeem jaſr ihſeem un ūaprotameem. Ja kahds mums kaut kā jautajis, tad mums ūellahjas tamdehk tuhlin garaku ūrunu eesahkt, bet janogaida, kamehr ūrunatajs, ja tas to wehlas, pats eesahkt.

Sob gal a dahwanas dauds kā wehrtas, ja winsch pareisi prot ūsleetat. Bet kad mehs ūahksim zitus issobot, par wineem ūmeeetes un zitus klahtesfchus ūmihdinat, tad tas nepeeklahjigi; pawisam reebigi, kad wahjus waj gaudenus zilweluſ ūsobo. Šahda ūsoboschana arweenu beigſees ūelaimigi. Ja no mums ūsobotaits par mums pahraks ūboschana, tad paſchi ūuhksim ūsmeeti, bet ja ūsobotaits ūspēhs mums ar tahdeem ūscheem eerotsfcheem pretotees, tad winsch warbuht pret mums ūſazis kahdu rupjibu, un mehs buhksim tee wainigee, kā tahda rupjiba notikuſe. Bet tam arweenu newajaga aismirſt, ja no mums ūsobotaits turpmāk buhs muhsu ūlelakais enaidneeks, jo nekas naw tik gruhti paneſams, kā ūsoboschana.

War notiktees, kā runajot tihri netihſham weens otru aifwaino; tahdā gadijumā aifwainotajam wehlač atkal jaattaiſnojas. Bet ja aifwainotais negrib apmeerinatees, tad ūaimneekam jadodas ūtarpa par ūaineerinataju; ziteem weeſeem, pawisam ja tee naw ūldneela radi waj draugi, ūeklahtos ūtarpa maiſtees, jo zaur to ūtrihds mehds palikt tikai aſaks.

Zilweks, kursch ūikai ūaprot no ūiglihtibas un war ūkuht ūxemts ūeeklahjigās ūeefibās, nekad ūeifrunās wahrdus, kurus waretu diwejādi ūapraſt waj kuri buhtu beskaunigi. Ja tas tomehr notiktu, tad kātra ūiglihtota zilwela ūenahkums, tahdu ūunataju pahrtraukt un, ja wajadſigs, wīnu apſault.

Sarunai jausklaufas ar ūlelako u ūmanibū. Jo weegli waretu notiktees, kā mums ūleek ūreeks kahdu jautajumu, kursch us ūrunu ūhmejas, un tad deesgan ūefmuki ūiskatitos, ja mehs ūefinatum, par kā ūihds ūhim ūunats. Jau aif godpratibas janoklaufas tahdā ūrunā, pee kuras wiſi ūihwu dalibū

nem; kā tad tur weenam war buht garšch laifs. Ja nu ari par tahdu preefsch-metu teef runats, gar kuru mums naw nekahdas dala, tad tomehr mums jaisturas meerigi un pazeetigi; nelabi buhtu, kād mehs ſkahbu waigu par to ſaweebtum, weenmehr pehz pulſtēna raudſitos waj uſ ſawa ſehdeka nemeerigi groſitos.

Arweenu loti leela nepeeklahjiba, kād kahdu ſarunā pahrtrauzam, bet jo nepeeklahji gaſti, ja wina wahrdus pahlabojam, runataju pamahzam (zita leeta, ja runatajs iſſazijis kahdu beskaunibū). Iſglichtots zilweks pratis iſdewigā laifā ſawas domas iſteift, un ja winam japoetojas pret papreefschu iſteiftām domam, tad wiſch to iſdaris tā, ka wina pretineeka persona nemas netiks aif-kahrt. Ja bes domu ſtarpibas ſarunaſchanās nemas naw eſpehjama, tad pretineeka domas janoklaufas gluschi meerigi un tik pat meerigi tam jaatbild. Šayrotams, ka pee tam gluschi newajadſigs runat aifwairojochus wahrdus, kā: „To kārs behrns ſaprot,” — „tas kāram prahtigam zilwekam ſayrotams,” „ta leeta tik ſkaidra, ka tur nemas nekahdas peerahdiſchanas newajaga” u. t. t. Ja muhs runajot pahrtrauz, tad labaki janogaida, kamehr waram taħlač runat. Loti nepeeklahjigi buhtu, kād mehgintatum weens otru pahrbrehkt.

Tapat naw pareiſi, kād weens otru grib pahr ſpehlt ſtahſtischanā un peemehram tā eefahk: „Tur es jums waru paſtahſtit wehl dauds patih-kamaku atgadijumu,” „tas wehl naw nekas” u. Tahbi peeflhmejumi aifwaino neween pirmo runataju, bet ari zitus weefus. Tee pehz ſchahda eewadijuma gaida nesin kahdas leelas leetas, bet wehlač iſrahdas, ka wini ſawās zeribās wiſluſchees.

Daschi, kuri ilgaču laiku ſwefchās ſemēs waj kahdā eewehro-ja mā weetā uſturejuſchees, mehds arweenu par ſaweeim tureenes pediſh-wojumeem runat, un deeſgan ſmeekligi ir, kād wini, tā ſakot, ar waru eefahk ſawus ſtahſtijumus un zitus peefpech klaufitees. Pawiſam jozigi iſklaufas, kād kahds kātru no ſaweeim ſtahſtijumeem eefahk kātru reiſ ar to paſchu eewadijumu, peem.: „Kād es wehl tur un tur bijn” u. t. t.; jo tad klaufitaji jau pa datai ſin, kās nu atkal buhs. Bet tomehr klaufitajeem peenahkas meerigi iſklaufitees ſtahſtijumu, pat ja wini to buhtu jau dſirdejuſchi; pawiſam nepeeklahjigi buhtu ſtahſtitaju iſtrauzeti zaur iſſauzeenu: „To es eſmu jau dſirdejīs” u. t. t., nepeeklahjigi tapehz, kād dauds, kās to warbuht nebuhs dſirdejuſchi. Bes tam ſtahſtijuma atkahrtoschana noteek pa leelai dakai no wezeem landim, kureem atminas ſpehks maſinajees, un tahdus pahrtraukt ſtahſtā buhtu pawiſam nepeeklahjigi.

Pa to laiku, kamehr kahds runā, nepeeklahjas klaufitajeem ſatſchukſtiees waj kluſinam ſarunatees; zaur to traužē neween runataju, bet ari tos, kās wina klaufas.

Jau peeminejām, ka pretoschanaſ jaiffaka un jaſanem godpratigi, meerigi. Bet kātrreiſ pretoschanaſ neder; daschi zilwekī pateeſibū newar panest un paleek loti rupji, kād minu domam pretojas waj taħs par nepateeſām peerahda. Tahdeem tad daudſreis labaki nemas nepretotees; zaur pretoschanaſ waretu iſ-

zeltees nejauks strihdus, kahds weesibās neder. Tikai tad, ja kahda gods ne-peeklahjigā wihsē top aiskahrts, saprotams japrotojas, bet arweenu lehnā, meerigā garā.

Var gaditees, ka mums faruna gribot negribot ja traузē, kad peem, kahds steidsams sinojums. Par to, kā pee tam jaisturas, esam runajuschi nodalā „par godpratibu“.

Nekad weesibās newajaga nopusuhletees ilgu laiku weenam pāscham runat, kad ari wiſi labprah̄t klausītos. Godpratiba prāfa, ka jaatlaui ari ziteem runat, un ūti labi, kad druwigus jaunakus laudis eewelk̄ farunā. Tapat wa-jaga sinat, kad jarunā un kad jazeesch̄ kluſu; par tāhdām leetam, kuras labi nepahrsinam, zeetiskm̄ labaki kluſu.

Jo kū stahsticus preekschā nefot, jaisturas ar leelako apdomu. Ne-kad nedrihkfam usmohftees ar ſaweeem stahsticem, ja tee farunā it nemas nepas. Tad ari deesgan gruhti tāhdus tā iſtahſtit, ka tee klausītajeem patihk; pawīsam jaſargas tos tā noskaitit, kā pahtarus no galwas. Jo usmanigam jahti, tāhdus jokus stahſtol, kas jau drukati, jo tos warbuht jau dauds klah-efoschi laſiujuschi, un deesgan nepatihkami, kad stahſtot pamanam, ka muhsu stahſtinu wiſi jau pasihiſt. Bet ja mums tomehr ta nelaime gadijusēs, ka esam eesahkuſchi stahſtit kahbu wiſeem paſihiſtamu stahſtinu, tad mums nebuhs ap-stahtees, bet jaſtahſta stahſtinch̄ meerigi lihds beigam. Ja nenobeigtm, tad nepatihkamiba buhtu neween teem klausītajeem, kureem muhsu stahſtiasch ſweschs, bet ari teem, kuri to jau pasihiſt.

Stahſtu nobeidsot, mums jaſargas paſcheem ſihni dot, kā nu jaſmejas; janogaida, kahdu eespaidu muhsu stahſtijums atstahjis pee klausītajeem. Jo nopeetnaki mehs jokus stahſtam, jo leelakus ſmeeklus wini fazels. Smeetees nelahjas par dauds ſkani; pawīsam jaſargas no tam, ka eesahkam tikai brihtiau pehz pabeigta stahſtijuma ſmeetees, jo tas leezinatu, ka mehs stahſtijuma kōdolu newarejuschi tuhlin apkert. — Ja stahſtijums naw iſdeweess, tad lai nemehginam klausītajus ſmihdinat, to iſſkaidrojot; tas arweenu ſlitti iſdodas, un ja ari daschi ſmejas, tad wini to dara tikai peespeesti, un wiſi juht, ka notikuse neweitliba.

Pret kundsem mums jaufwedas arweenu fmalkati nelā pret kungeem un tā ari mums pret tāhm̄ jair it ſewiſchki usmanigeem farunajotees. Kundſchu stahwoſlis ir dauds gruhtaks nelā kungu stahwoſlis. Jau ſen ir peenemits tas aifſpreedums, ka tik kungeem ween eſot atlauts wiſu darit un uſdroſchinates, tas naw pret peeklahjibu; wiſch ſawas domas un juhtas war brihwī iſſazit, bet ne tā kundſes, kurañ eeraſcha aifſleeds ſawus juhtas iſſazit. Ja kahds ſee-weets atrastos, kam ta duhſcha, ſhos aifſpreedumus pee malas likt, tad winu nanizinās un wiſwairak ſeeweetes paſchas to daris. Jau zaur ſcho ween ir muhsu peenahkums, pret ſeeweetem dauds wairak lopt un zaur to ween nahkas, ka apeeſhanās ar tāhm̄ dauds wairak fmalkuma un iſmanibas prāfa, nelā ar wiherescheem, tapehz ka mums pee wiñām dauds kas jaunmin, ko wiherets war klapji rahdit. Kas kundsem grib patikt, tam pirms jazenschhas iſſinat, kahdas ihpaschibas tāhm̄ pee kungeem patihk, un tāhs tad jaſrahda.

Isiglihtota kundse prasa no funga, ka tam buhtu isweiziba, wiherstiba un sinamâ mehrâ walsirdiba. Par dauds leelu walu sirdij gan atkal nedrihkfst alkaut; ta peem. buhtu pawisam nepeeklahjigi, ja mehs runajot fatwertum kundsi pee rokas (isnehmums waretu notikt tikai tad, ja mehs tai kundsei stahwam jo tuwu zaur radneezibu waj draudsbu).

Ar kundsem jašarunajas par ta h deem preekschmeteem, kuri winam jo patihkami un naw ahrpus winu redses aploka, un wislabaki, kad atlaui kundsem paschâm israudfit farunashanâs preekschmetus. Kundse it nepanisam newar prasit, ka winas domam lai wifur peekriht; bet pretotees drihkfstan winai tikai ar leelako smalkjuhtibu, un nemas naw wajadsgs, ka mehs stuhrgalwigi preti runajam, ja kundse stuhrgalwigi paleek pee sawam domam. Ja apdomâ ari, ka kundse newar issazit arweenu sawas ihstas domas.

Jautribu kundses loti mihi, bet jautrajam japaleek arweenu robeschâs; tas nedrihkfst nekahdu diwejadi saprotamu domu, nekahdu nefretnibu waj nepeeklahjibu isrunat waj israhbit, jo tad katra isglihtota kundse turetu winu par nefretnu zilweku.

Par tizibas waj positikas preekschmeteem jaruna ar kundsem tikai tad, ja winas paschas eesahk, un schê war issazit sawas domas pawisam swabadi, jo neweena isglihtota kundse nenems par launu, ka wina schahdâs leetâs top pamahzita.

Kundsem klaht esot nedrihkfstan spreest par winu skaitumu waj wezumu, jo zaur to weena waj otra justos aismainota. Wispahrigi jašala, ka neklahjas spreedelet neween par klahtesochâm, bet ari par nostesochâm kundsem. Tahdi spreediumi newajadsgi un pa leelakai dala aismaino.

Glaimus, ja tee tikai naw neweikli, kundses pa leelakai dala nem pretim; ari schê jaſargas no pahlereebas, jo zitadi kundse waretu sahkt domat, ka mehs to nodomajuschi isjokot. Pee isglihtotas, gudras kundses mehs ar teem gan neka nepanahkum, jo ta.it labi sin, ka glaimotaji lungi kundses wismafak zeeni.

Glaimoschana ir tikpat ka neihsta nauda, jo wina aprehkinata tikai preeksch tahdeem, kuri neprot noswehrt winas ihstenib; un tomehr ronas kundses, peneemoschas pat tahdus glaimus, kuri it nemas nedibinas us pateefbu. Kas neprot smalki glaimot, tas labaki lai neglaimo.

Daschi lungi domâ, ka wini zaur wisadu islikschanos buhshot intreshanti, patihkami; ta daschi p. peem. isleekas melankoliski, t. i. gruht, sirdigi. Bet tur wini maldas. Isiglihtotas kundses par tahdeem tikai smeeſees. Swabada, dabiga istreshanâs arweenu labaki patiks, neka teatraliska waloda, sahpigi-laipons gihmis u. t. t.

Schê wehl lai peeminani kahdus wahrdus par musiku, ka laika kamelli weesibâs. Ka mums jaſturas, kad topam usaizinati, lai spehlejam, us to jau aſrahdiſam, kad runajam par faimneeka un faimneezes istreshanos pret eeluhgteem weesem. Schê tikai gribam aſrahbit, ka dſeefmas preeksch dſeedashanas israugot, mums jair tikpat apdomigeem, ka kad israugam preekschmetus

preeksch harunashanäs. Ari dseedot war aiswainot, kà ari glaimot, un tapehz neklahtos leeläas weesibäs tahdas dseefmas dseedat, kas aifker daschas fahrtas. Ka nelreetnas, diwejadi saprota mas u. t. t. dseefmas nedrihkfst dseedat, tas gan jau katram buhs sinams.

Bes fewischka eemesla newajaga dseedat dseefmas sweschä walodä; jauka kà dseesmina naw wairs til patihkama, ja mehs winas wahrdus nesaprotam. Tad ari mums latweescheem naw wajadsigs sweschü dseefmu, jo reti kahdai tautai til dauds jauku dseefmu, kà mums latweescheem.

Kà jaisturas eeluhgtam weesim pee galda (pee meelafta).

Kà mums us wiheem eeluhgumeem ja atbild, tà ari kad topam eeluhgti us meelaftu. Ja eeluhgums noteek zaur rakstu, tad ari zaur rafftu waj ari personigi waram atbildet. Bet ja eeluhgumu ifdara kahds fulainis, tad wajaga diwejadi isturetees: eeluhgumu peenemot, to waram it ihä fulainam pafazit; turpretim ja esam kaweti eeluhgumu peenemt, tad newaram zaur fulaini atsa-zitees, tad mums jaatbild aikal zaur wehstuli waj personigi.

Us meelaftu ejot wajadsigs, ja mehs us matu nofazito laiku eewehrojam. Bitos gadijumos noseboschanäs naw til nepatihkama, kà schè, tapehz ka schè faimneeks peespeests waj nu ar atnahkuscheem weeseem gaidit, waj atkal eet pee galda bes gaibità weesa. Tà tad zaur noseboschanos israhbitum nezeenishhanu pret ziteem weeseem, un tapehz jaeerodas ihstà laikä. It ihpaschi augstakäm personam schis nosazijums jaeewehero, jo winas sin, kà us winäm gaidis til ilgi, zif ween eespehjams. Bes tam daschi ehdeeni ilgi stahwot paleek flikti, un zaur to sudis faimneezes labais prahts.

Pehz no faimneeka dotas sihmes ehdamä sahlé ejot, jasneefs kahdai kundsei paduse, — ja starp weeseem ari kundses, — un jawed ta pee galda, pee kam saprota mas augstakäm personam jaatlaui eet pa preekschu. Ja topam no faimneeka nowesti pee kahdas kundses, kura mums japawada, tad nedrihkfstam rahdit skahbu gihmi, kaut ari kundse nebuhtu gluschi pehz muhsu prahtha. Ehdamä sahlé wedamä kundses israugot, mums nekad nebuhs speestees pee par mums dauds augstaki stahwoschäm, bet janogaida, waj netiksim usaizinati, winu pawadit. Ja pee galda weetas noteikta s un muhsu weeta ir blakus tai no mums pee galda westas kundses weetai, tad waram winai bes kahdas zerenonijas blakus nosehstee, bet tikai tad, kad wina jau nosehdusès; bet ja mums zita weeta nosazita, tad janogaida, kamehr kundse nosehdusès, japaikanas pret winu, waj nu kluß, waj ari kahdus wahrdus runajot, un jaeet meflet sawu weetu. Ilgi farunatees ar no mums pee galda westo kundji, ja ta pee galda naw muhsu faimineene, — neklahtas, jo zaur to aiswainotum to kundji, ar kuru mums jasehd kopä un kura us mums warbuht jau gaiba.

Ja weetas pee galda katram naw noteikta s, tad jaatlaui no mums pawabitai kundsei to israudsitees, un kad wina apsehdusès, tad jaluhds, waj

wina alkautu jeb waj mums buhtu tas gods, winai blakus sehdet xc.; bet ja no mums pawadiitâ kundse wispahr zeenita, par mums daudî augstaki stahwoscha tiklab kahrtas, ka wezumia sînâ, tad mums janogaida, waj wina muhs usluhgß apsehstees. Cerahdita weeta japeenem bes komplimenteem waj pretimrunaschanas, un nekad nedrihkstam lukt manit, ka mehs buhtum wehlejuschees zitus kaiminus. Weetas israugot, ta sahot, ar waru pee augstakam personam sehstees nebuhtu peeklahjigi; bet ja topam usluhgti, lai pee tahm nosehjchamees, tad pretotees nepeeklahtos.

Kad efam nosehdujchees, tad mums weegli japaßlanas pret muhsu kaimiakem pee galda, un jaeerihkojas ta, ka mehs ne ar rokam nedî kahjam teem neesam par nastu. Ja pee galda fungi un kundses sehsch pahrmainam, tad ar to kundsi, kura mums pee labas rokas sehsch, jaefahl farunatees, jo nepeeklahjigi buhtu, kad ar blakus sehdosch kundsi neka nerunatu. Pret to kundsi, kura pee labas puses, mums jair ihpaschi usmanigeem, bet ari ta otra mums jaewehro, ihpaschi, ja winas otrais kaiminsch farunajas ar ziteem. — Augstakam personam blakus sehschot, janogaida, kamehr winas eefahl runat; zitadi ir weenalga, kusch eefahl.

Neeefahz pirmais ehft, bet nogaidi, kamehr ziti, augstaki, eefahfuschi, un tad eerihkojes ta, ka neesi pehdejais, kusch beids ehft.

No apkahrt fneegteem ehdeeneem janem nepeerunatam, bet arweenu tad, kad abas blakus sehdoschas kundses jau apkalpotas. Nemot nedrihkstam daudî meklet, bet janem tas gabals, kas preeskchâ; gabalu galas p. peem., ar dakschinam panemt un tad atkal atpakał atlkt un zitu nemt, ir pawisam nepeeklahjigi. Nemot nekad nedrihkstam isleetat paschî galda leetas, bet janem ar tahm, kuras atrodas apkahrt fneegtâs blodâs un schkhwjos. Jasargas ari, ka neaismirstam tâhs leetas atlkt atpakał, winas pee fewis us schkhwja atstahdam; ja tas tomehr buhtu notizis, tad mums no apkalpotajeem japaluhds wajadfigas leetas, ko ehdeenu preeskchâ nemt, — ja tee jau paschi tâhs naw apgahdajuschi. — Ja wehlamees no attahli stahwoscha ehdeena baudit, tad japaluhds kaiminsch waj fulainis, lai pasneeds; bet pascham pahr fawa kaimina schkhwji fneegtees waj pahr galdu pahri — nekkahjas.

Ja kaiminsch mums pasneeds kahdu blodu, tad ta nekawejotees janem pretim, lai wirksam nebuhtu ilgi jatura. Tas jadara ari tad, ja mehs no pasneeglâ ehdeena it nemañ negribam baudit; tâhdâ gadijumâ blodu noleekam us galda waj fneegsam to tahlak. Blodu pahr galdu fneegt tikai tad alkauts, ja topam luhgti.

Blodu ar ehdeenu fneefot, ta jatura ta, ka karote waj dakschinas, kas taja atrodas, nehmejam pa rokai. Karote ween japaßneeds arweenu us schkhwja, nasis waj dakschinas ta, ka spala gals weegli aptwerams (pee kam gan nedrihkstam nascha osmini waj dakschinu sarns aisiift). Glahse japaßneeds us schkhwja jeb, ja ta naw pee rokas, tad tapat rokâ; tikai jaewehro, ka nedrihkstam aisiift glahses wirfejo malu, ka ta jatura labi semu.

Sawas galda leetas galdautā waj salwetē noslauzit pawisam neklahjas; ja kahda leeta nebuhtu gluschi tihra, tad japaluhds no fulaina, lai tas to pahrmaina, bet tā, ka no kaimineem to neweens, ja spēhjams, nemana.

Ehdot jaisturas tihrigi, pawisam nepeeklahjigi buhtu, ja mehs kahdu kaulinu pirkstos nemtu un noskrubinatu. Ja topam usaizinati, lai sagreescham (transchejam) zepeti, bet to labi neprotam isdarit, tad ir labaki atteiktees.

Supu iſſtrehbuscheem, karote jaatstahj us ſchlihwja. Nepeeklahjas supu puht un dſiſnat; bet ja wina karsta, tad janogaida, kamehr atdiſiſuſe. Supa jastrebi tik nedſirdoschi,zik ween eespehjams; tikai neigſlihtots, weesibās nebijis zilweks war tā strehbt, ka ſchlurkſt ween, kas pawisam reebigi, nepanefamī iſklaufas. Maisi ehdot, nedrihſtam no rikas kost, bet janogreeſch pa gabalinam kodeena leelumā. Us ſchlihwja ehdeenu gan nedrihſt atſtaht, bet tā nolaisit, ka neweens pileens nepaleek pahri, ari nepeeklahjas; tad buhtu jadomā, ka ehdejam naw peetizis.

Jaehd ſahtigi. Nejauki iſſkatas, kad ſchlihwis peekrauts pahri pahrim pilns; un nemas naw wajadſigs, ka nemam no katra ehdeena, kas munis top paſneegts. Galu naw jaſagreeſch us reiſu masos gabalinos, kodeena leelumā, bet janogreeſch katri reiſu pehz wajadſibas pa gabalinam; greeſhot nedrihſt kaulus pirkſtos nemt, maſas weesibās ſtarb tuweem paſiſtameem tas wehl waretu notift. Galu nogreeſhot jaſargas dauds trokſchnot, tas jaſdara tik weegli un kluſt, zik ween eespehjams.

Ja top ſneegts tahds e h d e e n s, kuru mehs ne pa ſi h ſt a m, tad labi, ka no ta nemam tikai drusku un uſmanam, ka ziti ar to apeetas; appraſtees, kas tas par ehdeenu un ka tas jaehd, neklahjas. Maisi, ſa l d u m u s un a u g l u s ne nem ar dafſchinam, bet ar roku, pee kām, ſaprotams, nedrihſtam aiftift tos gabalus, kurus ne nemam. Naufchi, pi h r a g i janem us naſcha. Schlihwj waj naſi ar maiſes gabalinu noslauzit nepeeklahjas.

Pa otrai reiſai no katra ehdeena nedrihſtam pagehret, bet ja no kahda gribam dabut otru reiſi, tad tas war notift tikai tad, ja ziti weesi ſawu porziju naw apehduschi un wineem muhſu deh Nebuhtu jagaida us nahkoſchu ehdeenu. Tahdā gadijumā jadod it kluſt ſihme fulainam waj japaluhds kainiſch. Kad ſchlihwji top p a h r m a i n i t i, tad newajadſigs fulainim eerunat, lai muhſejo nepahrmaina, pat ja tas tihrs. Ja ari naſis un dafſchinam top pahrmaintas, tad tahs jaatstahj us ſchlihwja; zitadi winas janoleek ſchlihwjeem blakus us preeſch tam eetaiſteem ſtikla ſolineem, waj, ja tahdu naw, us maiſes drumſlinu, lai galdauts paliktu tihrs.

No ehdamām leetam, p. peem. ſaldumeem, neklahjas kaut ko kabatā bahſt; to waram darit tikai tad, ja faimneeks waj faimneeze muhs uſaizina, lai mehs nemium preeſch behrneem kaut ko lihds.

Jau ehdot jaisturas ſahtigi, bet dſerot wehl dauds wairak, pawisam fundſem klahf efot. To a ſt u ſ iſſauzot, jadod faimneekam un augſtakam perſonam preeſchroka. Toasteem jair ihſeem un k odoligeem; zitadi ir labaki, ka nemas neiffauz un ſewi neigahſchas. Glahſes peefitot, jaufmana,

ka nekas nepahrliſt pahri; glahſes peefiſt war tikai ar tuwakeem kaimineem; iſzeltees un ar attahlakajeem waj preti ſehdoscheem weeſeem kopā dſert, nebuhtu peeklahjigi.

Uſ weſeli bu iſdſerot, mehdſ kahjās zelteſ; bet peeklahtos nogaidit, kamehr augſtaſas perſonas pirms iſzelas. Tam, kaſ weſelibaſ iſſauz, taſ ja- dara ſtahwot; lai wiſt winā uſklaſitot, tad winam atlauts, pirms runā, ar galda naſi peedauiſt pee glahſes. Bet nekad nebuhs weefus trauzet dſihwakā farunā; ar toaſtu war uſgaidit, kad weefi druſku apkluſuſchi. Uſ nama mahtes weſelibaſ iſdſerot, daschās weetās eeradums, pee winas preeet klaht, glahſes peefiſt un wehl ſewiſchki laimes wehlet. Tikai nedrihktam pee tam ilgi uſkawetees, lai ari ziti tiku klaht.

Wihnu waj alu eeleet, ja taſ neoneek zaur fulaineem, uſnemas taſ kungs, kurſch pudefei miſtuwaki. Saprotams, ka wiſch pirms apkalpo blaſkus ſehdoschās fundſes un no tahm pirms to pa labo roku. No pilnas pudefei nemehdſ tuhlik ſweschā glahſe eleet, jo wirſu waretu buht daschi korku gabalini; tadehſ aif godpratibas pirms jaeelj daschi pileeni paſcha glahſe. Ceļeļejam tulſchās glahſes nekawejotees atſal japiſda, bet uſ dſerſchanu uſſkubinat wiaam nekkahjas. Glahſes, kuras naw wehl iſtulſchotis, nedrihliſt uſpildit; iſnehmums waretu notiſt tikai tad, ja toaſts top iſſaukts. Glahſes newajaga preeet gluſchi pilnas; diwas treſchdaſas, ja daudſ, tad trihs zeturidaſas. Ja kahds pateizas un wehlas, lai winam wairs neeeleetu, tad mums taſ jaeewehero. — Schampanijas wiſna waj limonades pudefei attaifot, jarauga korki beſ kaut kahda trokchā naņemt.

Pee galda jazenschā ſaweeem kaimineem laiku pakawet. Tapehz ka ſhe wiſpahrigas farunas nemehdſ buht, tad nekkahjas runat ſkanā balsi un pahr galdu pahri. Tapat nepeeklahjigi buhtu, kad runatum ar pilnu muti, waj kad runajot kawetum kaiminaus ehdot. — Ja farunajas tikai jautribas dehſ, tadehſ par nopeetnām leetam nekkahjas runat, it ſewiſchki par tizibu un politiku ne. — Laiks japačawē ihpachī ſundſem, pee kām wiſām weenadas teſibas, bet ſhe kaimineenes jaeewehero wiſwairak.

Sweſchās walodās pee galda nekkahjas runat; iſnehmums waretu notiſt tikai tad, ja pee galda kahds ſweschneeks, kurſch muhsu walodu neſaprot. Peefiſhmejuſus par pee galda ſehdoschām perſonam ſweschā walodā iſrunat, buhtu pee wiſas nepeeklahjibas wehl negudri, jo kahds tomehr waretu ſapraſt. Jarunā tikai tahdā walodā, kuru wiſt ſaprot. — Par eheeneem runat pee galda nekkahjas.

Nepeeklahjigi buhtu jo projam, kad pee galda ſchaukum tabaku. Tapat beſ wajadſibas nebuhs de gunu iſſchauk, un ja taſ tomehr buhtu jađara, tad druſku janoleezas un jaſdara beſ kaut kahda trokchā. Neſmuli gan atſal iſſfatitos, ja kahds pabahſtu galwu ſem galda, de gunu ſchaukdamſ. Ari beſ ſobu irbuļa jamehgina iſtikt, un ja taſ tomehr jaleetā, tad ja- aifklahj muti ar ſalwei un galwa druſku janoleez, lai pretim ſehdoschee nebuhtu peefpeesti ſkatitees mums walejā mutē.

Pee galda iſzeltees un no weetas projam eet, drihſt ihſti tikai ſaimneeks un ſaimneeze; weefis to wacetu darit tikai tad, ja winam peem. aſnis no deguna ſkrein u. t. t. Iſejot jaifturas kluſi un pirms jaatwainojas pes ſaueem ſaimixeem. Tapat waram iſeet uſ ihſu brihdi, ja par nelaimi eſam aifrijuſchees un tamdehſ jaſlepo.

Nekad nedrihſtam ar apkalpotajeem joſotees. Zaur to mehs iſrahbitum leelu nezeenibu pret ziteem weefeem, ja mehs apeetumees ar apkalpotajeem, it ka tee buhtu lihdsigi weefeem. Ar apkalpotajeem pawifam nebuhs dauds runat; ja fo no wineem wehlamees, tad to teem lai paſakam ihſeem, laipneem wahrdeem, un to dabujuſchi, ja pateizas tapat ihſeem, laipneem wahrdeem; pawehletaja balsi runatu tikai neigſlihſots zilweſ.

Pee galda jaſargas no wiſadas neweiklibas. Ja tomehr noteek, ta eſam aptraipijuſchi ſaimina drehbes, tad mums jo godpratigi jaatwainojas pret to; bet nepeeklahjigi buhtu, ja mehs, peem. galdautu nodriſkajuſchi, atwainotumees pee ſaimneezeſ.

Tiſlihds ſihme teek data, ka meelaſts beigts, tad jaifzelas bes wiſa troſchka no kraſla, ja paſklanas pret ſaimineem, ja paſneeds ſawai kundſei (pa labo roku) padufe un jaeet atpaſal weefu iſtabā. Zif ilgi tur war paſlift, tas atlaras no ſaimneeka eeluhguma, zif wehlu u. t. t., un jaraugas uſ zitu weefu preeffchihmi. Bet nebuhtu nemaf nepeeklahjigi, ja drihſ pehz meelaſta, waj drufku wehlaſ, kaſeju iſdſehrufchi, aifeetum projam, zitus weefus netrauzedami.

Kā jaifturas ballēs.

Kā ſaimneekam un ſaimneezei ballē jaifturas, par to eſam jau runajuſchi. Weefim jaifturas pehz tam, kahdā ballē wiſch ir. Ballē war buht iſrihſota godibās, peem. kahſas waj kristibās, waj no kahdas beedribas, kur war peedalitees tikai beedri un wiñu weefi; ballē war buht ari aiflahta, pee kuras war dalibu nemt kats, kas ſamakſa eeejas naudu.

Swarigakee peeklahjibas likumi nu gan wiſas ballē tahdi paſchi, un tapehz mehs tos waram fanent wiſus weenkop.

Kā uſ eeluhgumeem jaatbild, to zeen. Iaſtajis buhs eewehrojis jau iſgahjuſchās nodakās. Bet war ari notilt, pawifam leelakās pilſehtās, ka mehs uſ balli, kahſam ic. topam eeluhgti no tahdas familijas, kurā mehs pawifam ſweschi. Tahdā gadijumā mums peenahkas, ka mehs eeluhdſejus-iſrihſotajus apmeklejam un ar teem eepaſihiſtamees, tuhlin pehz eeluhguma waj maſakais diwas deenas preeffch ballēs. Ja ſaimneekus neatraſtum mahjās, tad jaiftahj pee wineem wiſites karta, un paſchi waram preeffchā ſtahditees ballēs deenā. Ja eſam aifkaweti ballē eerastees, ari tad mums jaatwainojas personigi, un tikai tad to waram iſdarit ar rafšu, ja pirmo reiſu tur eſot, ſaimneekus neeſam atraduſchi mahjās.

Daschās weetās ir eeradums, ka balles iſrihkotajus daschās deenas wehlaf pehz balles apmeklē, apwaizajas, kā teem klahjas, un wehl reisu pateizas par pee wineem bauditeem preekeem u. t. t.

Kā us balli ja ge hrbjas, par to esam jau runajuſchi. Sche tikai wehl peeminam, ka loti nepeeklahjigi ir danzot ar pеescheem pee sahbakeem. Jau beeschi notizees, ka pеeschi eckehrusches kundschu drehbēs, zaur ko neween ſkahde notikuse, bet tas ari balles preeku trauzejums.

Jauneklis, ja tas labs danzotajs un ari zitadi ſmalki prot uſwestees, nekur newar eemantot wairak ſlawu waj nefs lawu, kā ballē. Ballē, kā ſazit jaſaka, katra kundje zihnas weena par otru, lai kungeem jo labaki patiktu, un tadehk te wiſas war wiſdrihsak ſawaldzinat, bet ari ſaduſmot. Katra uſmaniba, ko ſche kahdai kundsei parahdam, top dauds wairak zeenita nekā zitām reisam, bet tapat ari katra neuſmaniba noſodita.

Danzot war tikai tahds, kas prot weikli danzot, un pee tam naw deesgan, kād mehs ſinam, kā jadanzo. Labam danzotajam japroto weikli, patiſkami groſtees un pehz takts iſdanzot. Stihwa un neweikla iſtureſchanas nepatiſkama, ſmeekliga. Tapehz neweiklam danzotajam nenahkas danzot; wiſch pats iſgahſhas, un jazeesch lihds ari tai kundsei, kurai ta nelaime ar wiſu danzot.

Daschās weetās tas eeradums, kā fungi un kundses jau preekſch balles notaſa, kuru dantschus kātrs kopā danzos. Schahds eeradums deesgan ſlikts, jo tahdeem kungeem un kundsem balles wakarā naw gandrihs wairs nekahdas ſwabadiſas, zaur ko preeki paleek tikai puspreeki; un otrfahrt ſweschi fungi waj tahdi, kuri naw paſpehjuſchi laikā kundses uſluhgt uſ dantschein, war tad welti meklet pehz danzotajām. Tagad jau wiſur, pawifam augſtaſas fahrtās eeveeſhas tas — ſimtreiſ labakais — eeradums, kā fungi kundses drihſt uſluhgt tikai us to danzi, kas paſchu laiku eefahkas, ſeb ja dauds, tad ari wehl uſ nahekoſcho. Pirmā gadijumā jaſleētā tas azumirklis, kād ta kundse, ar kuru gribam danzot, noſehduſes un, kā redſams, brihwa; nepeeklahjigi buhtu, kād mehs wiſu uſluhgtum uſ danzi, eekam wiſa apſehduſes, kād mehs wiſai, tā ſakot, ar nepazeetibū uſmahttos. Nepaſiſtāmai kundsei mums jaleekas preekſchā ſtahditees, eekam ar wiſu danzozam; eeradums tas wiſur naw, bet labaki ir, kād to dara.

Pirmais danzis jadanzo ar to kundſi, kuru mehs us balli pawadijuſchi, t. i. ja ta naw mums tuwa radneeze. Zitadi jarauga pirmo danzi danzot ar nama mahti, ja ta danzo, waj ar kahdu no wiſas meitam. Wiſadā wiſhē, ja ari pirmais danzis naw dabujams, jadanzo pa wiſu wakaru masakais weens danzis ar nama kundsem.

Kundse, kuru gribam uſluhgt (angaschet) uſ danzi, jaſrauga no tahleenes; nepeeklahjigi buhtu, kād weſelai rindai eetum garam raudſidamees, it kā mekle-dami. Ja no mums preekſch danzochanas iſraudiſtā kundſe jau no zita uſluhata (angascheta) un aibildinas, tad veeklahtos, kā mehs to uſluhdsam uſ nahekoſchu danzi; godpratiga kundſe nekauneſees wehl pate pеefolitees, wiſlabaki ſinadama, kura danzi wiſa wehl ſwabada. No kahdas kundſes atraiditeem,

mums nellahjas blakus sehdoschàs kundses angaschet, jo tas gandrihs tà is-skatitos, it kà winas top nemitas tikai truhkuma deht. Tadeht ir labaki, kad ejam atpakal starp weefseem danzotajeem un no tureenes mehginam sawu laimi no jauna, un tas jadara pat ari tad, ja no jauna isredsetà kundse sehdetu gluschi blakus virmajai, kura muhs atraidija.

Atraidoschà kundse war danzot tikai ar to fungu, kusch winu pirmais usainajis; bet ja tas buhtu aiskawets danzot, tad kundsei jaaibildinas pee ta kunga, kas to wehlak usluhdsis, un ta peenahkums saprotams tad usluhgt to pašchu kundsi pa otru reisu, ja wiſch pa to starpu naw isredsejis jau zitu. Bebz preekschspohles kundse tuhlin jawed winas weetâ, jo nepeellahjigi buhtu, kad tai liktum ilgi gaidit, pawisam ja ziti pahri sawâs weetâs jau nosehduschees. Ja pretimdanztajis pahris muhsu kundsei nepasihstams, tad peeslahtos, ka to eepasihstnam, eekam eesahk danzot.

Danzojot ar kundsi nellahjas farunatees, bet gan tas jadara pa dantschu starpam. Jasfarunajas wairak par weeglàm leetam, pee kam gan jasargas runat par danzotaju weiklibu un winu apgehrbeem; tas arween ne-peellahjigi. Pawisam rupji buhtu, ja mehs farunatumees ar blakus sehdoscheem pahreem un atstahtum sawu kundsi sehdot, negahdadami par to, ka ari wina war peedalitees pee farunas. Tapat nedrihstam pa dantschu starpam kundsi atstaht weenu, bes ween ja mums preeksch tahs kas japagahdà.

Wisu wakaru, waj masakais loti beeschi, ar weenu kundsi ween nellahjas danzot, ja ta naw muhsu radneeze waj faderinatâ; tas waretu notift tikai ar sevishku nodomu, un newaram sinat, waj tas tai kundsei tihk, ka mehs wifseem sawu nodomu israhdam. Ja kahda kundse bes danzotaja, un mums wehl naw danzotajas, tad muhsu peenahkums, to usluhgt.

Bebz pabeigta dantscha kundse jawed atpakal us to weetu, kur wina preeksch danzoschanas sehdejuſe, japatelizas wehl reisu, waj nu kluſu paklanidamees waj atkal kahdus wahrdus parunajot; ilgaka farunaschanas neklahtos, ja kundse pate to newehlas, usainadama, lai apsehshamees. Ja ta weeta, kur kundse preeksch danzoschanas sehdejuſe, buhtu eenkema no kahda zita, tad jagahdà par to, ka wina dabu zitur weetu, kur apsehstee. Kundses luhgumu, lai tai atnefam schalli waj kaut ko zitu, mums pascheem jaſdara; nepeellahjigi buhtu, kad to peesuhtitum zaur fulaini.

Neklahjas usmahktees par dantschu wadoni, bet ja topam usluhgti un spohjam scho amatu ispildit, tad mums ari naw jaleedsas. Cabakas fahrtibas deht der ewehlet diwus dantschu rihkotajus, kuri weens otram war palihdset.

Nedanzotajeem, kuri tikai skatischanas deht stahw sahlè, jarauga, ka wini nekawè danzotajus, tapat kà danzotajeem atkal jasargas nedanzotajus danzojot gruhslit n. t. t. If rindas ahrâ un ziteem pahreem gaxam waj sahles widu danzot — arweenu nepeellahjigi.

Jaunekti nedrihst aismirst, ka sainmeeks winus eeluhdsot, skaitijis tos pee danzotajeem; tapebz ir loti nepeellahjigi, kad tee no danzoschanas ween-albsigi atraujas, kaut kur sahlè nostahjas un noskatas us danzotajeem, it kà

wezi mihri, pee tam wehl schad un tad pasmaididami un weens otram kaut
ko pefihmedami par danzotajeem.

Ja eeraschu nesinafchanas waj kahda zita eemesla dehl notizis pahrpratums
un mums draud iszeltees strihdus, tad nefkawejotees jamehgina islihdsinatees.
Aiswainota kundse goddewigi janoluhs, un ja paschi esam aifswainoti, it god-
pratigi jaiffkaidro. Bet pee wiseem schahdeem isskaidrojumeem jasargas no
atflahibas; wihs jaifdara,zik spehjams, sem tshetraim azim, ka wahzeets faka,
t. i. diwetschu starpā, jo atflahits strihdus isjauktu drihs wifus bales preekus.
Ja ar strihdu newar tilt to paschu wakaru galā, tad tas jaatleek us otru deenu;
bet ja weens no strihdnekeem ir rupjch un ahtrs zilweks, tad labaki, ja otrs
atstahj balli, lai neiszeltos atflahits skandals. Ja kahda aifswainota kundse luhs,
lai mehs winu aifstahwam, tad mums schahds luhgums neween japeenem, bet
jausskata par leelu godu, ka mums dawhata tahda ustiziba.

Beedribu ballēs jaeewehero pret kundsem tas pats, kas lihds schim
par to leetu fazits; tikai danzotajas israugot waram darit wairak pehz sawas
gribas un patikas. Swescham, zaur beedri eewestam, jadanzo pirms ar wina
eewedeja kundsem; wispahrigi jafaka, ka peeflahjiba pagehr, lai danzojam ar
tahm kundsem, kuru mahjas beeschi esam apmeklejuschi. Swescham kundsem,
pirms ar tahm danzo, jastahdas preefschā waj nu zaur eewedeju beedri waj
ari zaur beedribas preefschneezi. — Atflahitās ballēs tahdi paschi no-
fazijumi par peeflahjibu; tikai ka tur war isturetees drusku swabadaiki.

Saw starp i g a j o s d a n t s c h u w a k a r o s , kahdi daschreis noteek fa-
miljas dsilhwē, naw tik stingri jaluhkojas ne us apgehrbu, nedz us schahdām
tahdām zeremonijam. Schahdos wakaros mehds danzot pehz klaweru musikas,
pee kam musikas prateji fungi un kundses weens par otru spehle. Spehletajam
naw jalaujas fewi ilgi skubinat, lai spehle, ihpašchi us to jarauga, ka kundses
nedabutu par dauds ilgi spehlet. Ja kahds nedanzotajs spehle, tad winam
war atlaut, lai spehle, zik ilgi pats grib; bet ja winch iszelas, tad nedrihst
winam wehl usmahktees, jo japeenem, ka winch buhs peekus. Tikai pasihstami
war weens otru usaizinat, lai atlauj tahlak spehlet; ja kahds sweschneeks to
daritu, tad spehletajs waretu domat, ka wina musika danzotajeem laikam ne-
peeteekoscha.

Galā lai peeminam wehl kahdus wahrdus par masku balle. Ja
masku balle privat namā, tad mums winā mas zitadi jaisturas, ka kaut kurā
zitā balle. Tikai runajot jair schē fewischki apdomigam, jo newaram ihsti sinat,
ar ko runajam, un war ari buht, ka topam pasichti, lai gan paschi domajamees
nepasichti. Ja kahda maska mums leekas pasichtama, bet leedsas to apstiprinat,
tad neklahtos tai usbahstees, lai ta dodas pasichtama.

Wehl leelaka apdomiba wajadfiga atflahitās masku ballēs, kurās satrs
war peedalitees pret eeejas masku. Atflahitās besmasku ballēs tuhlin redsam,
starp kahdeem zilwekeem mehs atrodamees un waram facetees ar tahdeem,
kahdi mums patihk. Zitadi atflahitā masku balle. Nefinam, kas katra maska
ir, un ar kuru katra mums patihlamu masku facjotees, mums war rastees ne-

patihkamibas. Tapehz atklahtās masku ballēs kundses war danzot tikai ar tahdeem kungeem, kurus winas pasihst waj kuri windām no pasihstameem kungeem stahditi preefschā, un tapat kungeem jaſargas danzot ar kaut kuru masku.

Masku ballēs naw jadusmojas par jo keem, pat ja tee drusku parupji, un labaki, kad no teem atrauſamees, nekā kad wiui deht eefahkam strihdu. Sewiſchki mums jadanzo ar to kundi, kuru esam pawadijuſchi us balli; ta muhſu apſardisbā, un ja neweens zits pasihstams ar wiui nedanzo, tad mehs wiui nedrihstam atſtaht weenu. Wispahrigi jaſaka, ka katram fungam ja-paleek pee tāhs kundses, ar kuru wiſch danzojis, kamehr wiua top uſnemita no zita us danzi.

Kā jaſturas kahrtis ſpehlejot.

Schē mums naw jarunā par paſchu ſpehlu nosazijumeem, bet tikai par teem nosazijumeem, kā peeklahjas iſturetees iſglibitotam zilwekam kahrtis ſpehlejot. Kahrschu ſpehles zehlons weesbās newar buht naudas kahriba, bet ir tikai ta wehleſhanās laiku patihkamā wihsē pakawet. Kad pee tam tomehr us kahdu maſumu naudas ſpehle, tad tas nedrihſt notift paſchas naudas deht (jo mums war weenalga buht, waj kahdas kapeikas winnam waj paſpehlejam), bet tom janoteek tikai tadeht, lai ſpehlejot buhtu leelaka intereſe un uſmaniba. Us augſtām ſumam, kā jau ſenak esam aifrahdijuſchi, neklahjas ſpehlet.

Ja kahda ſpehle top daſchād i ſpehleta, tad — pirms eefahk — janotaifa, kā ſpehlet. Tahdu ſpehli, kuru neprotam, nedrihſtam lihds ſpehlet, jo zaur to iſſauktum tikai ziteem ſpehletajeem preekus.

Kahrtis jaukt un iſdot japrof weikli; ihpaſchi jaſargas, kā nepahr-dodamees, jo zaur to iſnahk tikai nepatihkamibas. Kahrtis iſſpehlejot, uſ galda ſiſt mehdī ſikai krogos ſadſehrufſchees zilweki.

Jaſpehle uſmanig i, bet nekad, it kā to daritum tikai naudas deht. Japaleek arweenu meerigam; paſpehlejot nedrihſtam faihgt waj apmulſt; wiinot, aſkal nellahjas preezatees. Dascheeni tas eeradums, kā wiui paſpehletajus iſſobo un iſſmej, bet tas naw nemas ſmuki.

Spehletajs nedrihſt darit pat ne to maſako blehdi bū ſpehlejot.

Jausmana, kā „djeſchot“ ne-noteek nepareiſiba; ja pretineeks djeſhstu par mas waj par dauds, tad tas tam it laipni jaatgahdina, bet ja jau eefahkta jauna ſpehle, tad ir par wehlu atgahdinat, kā par dauds nodſehſis; kahrtis iſdodot, nedrihſtam apſkatit apakſhejo kahrti, ar otru ſpehletaju, kursch ar mums kopā ſpehle, nedrihſtam jaſflatitees, (t. i. ar ſewiſchku noluhiču) un ſarunatees, lihdiſpehletajeem neklahjas kahrtis ſlatitees, bet ja kahds tura kahrtis til neweikli, kā mums wiukas jaſkatas, tad mums peenahkas, wiui darit us to uſmanigu u. t. i.

Par notiukſchām kluhdam nekad naw jaſtri hdaſ, un ja mums kahrtis laut kō pohrmet, tad labaki lai zeefcham kluſu.

Jaeeron a htri spehlet; ilgi apdomajotees, daram nepazeetigus lihds spehletajus waj atkal leekam manit, kahdas mums kahrtis.

Tahdam, kas pee spehles klahf stahw un skatas, naw nekad jarahda kahrtis un japrasha padoms; to wajaga ewehrot ari skatitajam, jo zaur tahdeem padomeem zitus spehletajus war tikai sadusmot. Ari neklahtas spehleschanu kawet zaur farunashanos. Zita leeta, ja kundses atrod par wajadfigu spehleschanu schahdā wijsē trauzet, par to nedrihftam it nemas piktotees. Lihds spehletajam kundsem jaisdara,zik eespehjams, pa prahtam, kaut pee tam notiku ari masas kluhdas. Skatitajs par spehleschanu nedrihft ne runat nedē ari kaut fa waigtotees.

Zotk nepatikami buhtu, ja winnetajs liktu preekschā, lai spehli beids; bet ja tas no kahda zita noteek, tad winam jair ar to meerā. Paspehletajs war gan no spehleajeem isshtatees, bet tad winam jagahdā par weetneku, lai partija netiku ijjauktta. Diweem spehlejot, paspehletajam ta teesiba no spehleschanas otroutees, ja eepreessch naw nosazits laiks waj partiju skaitis. Tomehr us reisu neklahtos nobeigt, bet buhtu galā janosaka, zik ilgi waj zik partijas wehl spehlet. Winuetajam nepeekecht usmahltees, lai spehleschana tiftu turpinata. No weenas partijas isshtatees un otrā pahreet — tas (fewishkus apstahklus isinemot) nesaetas ar peeklahjibu.

Visites (t. i. weeshchanas).

Visites taisot, mums jaeewehero bes wisbahrigem peeklahjibas likumeem ari wehl fewishki, kurus schē gribam pahrrunat.

Visites taisot, it ihpaschi diwas leetas jaeewehero: aif kahda eemesla mehs tais taisam, un pee ka mehs tais taisam. Mehs taisam visites aif tihras godpratibas, waj weikala deht u. z.; apmeklejam personas, kas par mums augstakas waj semakas, personas labi pasihftamas waj atkal gluschi sweschhas u. t. t. Katru reisu mums buhs sawadi jaisturas; bet ir ari wisbahrigi nosazijumi, kuri pas us wisam visitem.

Kā jagehrbjas, kā japeeteizas un jaapsweizinas, par to runajām jau senak.

Tahlat jaeewehero, ap kahdu laiku visites eet. Senak tureja par derigako laiku starp pulksten 11 un 1, bet tagad ari jau starp 4 un 6. Augstakam personam, it ihpaschi augsteem eerehbneem nosazitas runas stundas, kuras tod ari visadā wijsē jaeewehero, isinemot tikai loti wajadfigos gadijumos.

Visites naw japaalek ilgaki nekā wajadfigs. Tuhlin pehz apsweizi-nashchanas weesim jasaka, kā lab mīsch nahzis, ihši un skaldri. Un ja wiash ar sawu leetu galā un netop usajinats, lai wehl par scho to parunajas, tad ilgaka palikshana nepeeklahjiga (saprotams, ka schē nerunajam no draugeem un labi pasihftaneem). Loti jasargas apkahrt rehgatees, istabas leetas, grah-māngas, rakstus u. t. t. apskatit (zita leeta, ja topam usajinati to darit); us ir, u'em waj aprakstiteem papihreem nedrihftam pat ne azis usmest. Starp

dauds mas pasihstameem gan atkauts, ka weesīs eesahk runat par daschām istabas leetam, eerotscheem, bildem, puķem zc., ja wiņšč ūn, ka wina fainneeks tos un tos preefchmetus ar ūwiſčku ruhpibū ūkopj un krahj; zaur to tas winam parahditu godu. — Ja topam uſaizinati apſehstees, tad-tas bes pretim-rumas tuhlik jaisdara. Par peeklahjigu ūehdechanu efam jau runajuschi.

Mehs nemas newaram ūaunotees, ja muhsu wiſite netop pēe aemta. Wiſites kārtu atdewuschi, ejam projam. No ūulaina waj kāhda zita mahjneeka dabuſim ūnat, kālab mehs nepeenemt: fainneeks warbuht naw mahjās jeb winam naw walas.

Schē gribam peeminet kāhdu ūoti nejauku netikumu. Daschreis mehs topam atraiditi ar to iſruau, ka tāhs personas, kuru gribam apmeklet, neefot mahjās, bet mehs, redsejuschi wiņu pee loga waj dīrdejuschi to runajot, ūinam, ka muhs apmeļo, un tas. Kā ūaprotams, mums newar patikt. Schē mielabaki, kād iſturamees pebz angļu eeraduma; ja mums naw walas waj ari netiħ apmekletaju wiſites peenemt, tad ūeelam iħxi atbilstet: „Man naw walas.“ To mums neweens newar ūemt par ūaunu, un pee tam mums naw jamelo; melojoſt, mums war ūeltees nepatiħkamibas no apmekletaja, kā ari ūlīktas domas no ūulaina ūufes.

Ar wiſitem nebuhs uſmahktees, p. peem. tāhs beechi atfahrtojot. Iſgħihtot zilweks weegli noskaħtis, waj wiņšč top uſnaemts labprah waj ne. Ja tas zilweks, kā apmellejam, nemeerigs, beechi uſ durwim waj uſ pulkstenu ūkatas, pee loga noeet u. t. t., ajsbildinas, ka winam ūteidsami darbi, p. peem. jarakstot ūwariga weħstule waj ūajejot uſ lauk, tad waram drošči buht, ka muhsu wiſite nepatiħkama, un buhtu nepeeklahjigi, ja mehs tad ūeeetum projam. Pee iħsti iſgħihtoteem zilwekeem gan taħdas ūħmes neredsejim, jo tee mums itin iħxi teiks, ka wiċċeem naw walas. Waj tas ūħmejas tikai uſ to weenu wiſiti waj wiſpahrigi uſ apmekletaju persona, tas naw gruhti iſſinat. Ja mehs tikai nelaikā naħkušči, bet muhsu persona pate apmekletam patiħkama, tad wiņšč muhs uſluhgs, lai mehs to driħsumā apmekletum, waj ari pats apmeklēs muhs.

Ja mums weesojotees weħl kāħds weesīs peeteizas, tad peeklahjas ka mehs jo driħs atwadamees; palikt waram tikai tad, ja muhs luħd, lai weħl paleekam, bet ari tad newaram ilgi ūawtees, jo mums jaapzer, ka jaun-peenahkuſchais weesīs warbuht weħlas kant kō ūrunat starp diweem.

Uſaizinati, lai kāhdu brihtiu pagайдам, paleekam waj nu preefch-namā waj uſgaidamā iſtabā. Uſgaidamā iſtabā waram pebz patikas apſekati-tees; ja gribam, tad apſehschamees, ja ne, tad nostahjamees pee loga, apluh-kojam bides, grahmata, albumus u. t. t., jo taħdas ūleelas uſgaidamā iſtabā nolikas gaibitajeem par laika ūawelli. Ja zittu apmekletaji jau preefchā, tad mums janogaida, kamehr muhsu rinda peenahk; zita leeta, ja topam aizinati, eekam rinda veenahkuſe. Ar gaibitajeem preefchnamā ūeklahjas farunatecs; tomehr, ja topam uſrunati, tad mums godpratigi jaatbild. Wiſadā wiħse ne-klahjas runat par paſču nama fainneku, kuru gribam apmeklet; tapat ne-

peeklahjigi buhtu, kad runatum ūkā balsi, waj kad ūrunatumees ar apkalpo-tajeem, kureem waram likt preekschā tikai ūtai wajadfigus jautajumus. Nekad nedrihkfam aif nepazeetibas klepot waj kraukat, waj kā zitadi israhbit, ka mehs apnikuschi gaididāni.

Bet ja muhs tuhlin weesu istabā eewed un tahi personas, kuru gribam apmeklet, tur naw, tad mums japealek meerigi ūtahwot, netahlu no durwim, neka nedrihkfam aiftikt, tahn durwim, pa ūkām gaiditais nahks eekschā, naw jagreesh mugura, un ari ūche mums jaſargas dot nepazeetibas ūhmes. Kad tad persona, kuru gribam apmeklet, eenahk, tad mums lehnam jaeet daschi ūtai pretim, japaſlanas un jaſala, kalab mehs nahkuschi.

Wijites kartes mehds atdot newakas dehš tikai tāhdos gadijumos, kur apmeklejumam buhtu janoteek aif godpratibas, kā p. peem. laimes wehlejot us jaunu gadu. Saprotaams, ka ūche newar wiſus paſhstamus apmeklet, ja to daudz. (Tagad eeweeſhas eeradums no jaungada wiſitem atpirktees). Ari apmekleto mahjās neatrodot, mehds atdot wiſites kartu, waj ari tikai par wees peeteizotees. Tahn kartam, ūkas pats nodod, mehds weenu ūtuhriti eelozit.

Ja kahds ūweschneeks pee mums atstahjis ūawu kartu, tad mums aif godpratibas wiſch jaapmekle un pee tam jaeeluhdī; zaur ūlaimi ūellahjas ūweschneeku eeluhgt.

Ja neweena naw, kas muhs peeteiz, tad mums paſcheem japeeetizas peeklauwejot un, eekam durvis atweram, janogaida, kamehr ūauz: „eekschā!“ Ja us pirmo reis nedabonam atbildes, tad waram peeklauwet otru reisi, bet bes leela trokschna, un ir tad bes atbildes palikuscheem, mums jamehgina at-raft kaut kahdu, kas muhs peeteiz. Atbildes nedabujusham ūeflahjas eet eekschā, kā to jau ūenāk aifrahdijam (sl. nod. „par godpratibu“).

Tagad apraudſiſim daschas wijites tuwati.

1. Wiſites pee augſtām personam un kā ar tahn jaapeetas.

Ar augſtām personam apejotees, mums jaſrahda arweenu augſteeniba pret wiñām; bet pee tam nedrihkfam loschkat un iſſplauditas ūekalas laiſit. Mums jaatſihſt ari paſchu wehrtiba. Godat mehs waram augſtmanus par to, ka wini ar mums apeetas, bet nekad nedrihkfam kā maſti behrni par to pree-zeetees waj pret ziteem ūelitees. Nekad mums ūelajeem nebuhs ūsmahktees, bet janogaida, kamehr wini ar mums eelaſchias; un tad mums nebuhs baiſigi atrautees, bet jaſaetees peeklahjigi un droſchſerbi. Augſtmanis mehds arweenu nopeetni iſturetees un ūagaida ari to paſchu no teem, ar kureem wiſch ūa-teeſas. Pee tam wajaga godpratibas un iſweizibas. Nekad p. peem. ūeflahjas augſtmanus kaut kā iſjokot u. t. t.; ūarp ūewlihdfigeem tahn di joki gan warbuht deretu, bet pret augſtmaneem wini buhtu nepeeklahjigi. Ūarunajotees nekad nedrihkfam iſturetees par daudz draudfigi pret augſtmaneem, jaatſauj, lai tee ūarunas waditu, un ja mums par kaut kā ūaſfaka ūawas domas, tad tas jaſdara iſſi un ūaprotami. Tapat ūdarama pretoſchandas, bet ja augſtmanis paleek pee ūawām domam, tad nedrihkfam ūahlt ūrihdeetees waj pat

augstmani pamahzit. Ilgati pretim runat atkauts tikai tad, ja mums jaattaifnojas pret kahdu pahmetumu. Augstmanim runajot, mums usmanigi ja-kaufas, jo tas waretu kaunotees, ka mehs winu neusmanibas deht nefaprota. Sarunajotees jadod augstmanim weenmehr winam peenahzigais tituls; zita leeta, ja tas to newehlas. Ja augstmanis noskumis, tad mums nellahjas prafit, aif kahda eemesla noskumis; ja winsch pats par to eefahk runat, tad mums japarahda lihdsjuhtiba, bet ja fargas dot nepagehretus padomus.

Augstmanus apmeklejam waj nu tikai aif godpratibas, waj atkal kahdas weikala leetas deht. Wisitei janoteek ihstâ laikâ, pawisam tad ne, ja sinam, ka tam, kuru gribam apmeklet, weesibas. Gemesli preefch wisites war buht: mehs gribam stahditees preefchâ (preefch ka, sinams, ari sawa eemesla wajaga), waj mums japatelizas par kaut ko (par peem. ja esam dabujuschi meetu waj kluwuschi paauugstinati), jawehlè laimes. Kà mums pee tam jauswedes, par to esam runajuschi jau agraki (st. nob. „par godpratibu“ un schahs nodatas eewadijumu). — Wisitem jair pehz eespehjas jo ihfam, it ihpaschi ja taht noteek runas stundâs, kur wehl ziti gaida. Tomehr eekam projam ejam, mums janogaida sihme, ka muhsu wisite beigta, jo newaram finat, waj no mums apmekletais newehlas wehl kaut ko finat. Scho sihmi dod apmekletais, roku pametot, galwu palokot, waj ari drusku atkahpotees. Ja kahdu luhgumu eesneedsam zaur rafstu, tad ihst japasaka, kahds tam fatus, un janogaida, waj mums kaut ko neprafis.

2. Kà jaapeetas ar faveem preefchneekem.

Par to, kà eerehdnam jaisturas sawâs amata darishanâs, sche nerunaßim, jo tas jasin katram pascham; sche eevehroßim ihsumâ tikai to, kà tam jaisturas ahrypus sawa amata. Preefchneeku un apakschneeku satifshânâs ahrypus amata atkarafees pa leelai datai no tam, waj wini weens ar otru eedraudsejusches waj ne. Ja starp wineem pastahw kaut kas kà draudsiâ, tad wini ahrypus amata faprotams draudsigi weens pret otru istureeves; zitadi apakschneekam jaisturas gluschi tâ, kà to aprakstijam, par satifshanos starp augsteem un semeem runadami. Preefchneekam turpretim weejbâs nelad nebuhs istureetes kà preefchneekam. Winam nelahjas istureetes lepni, augstprahigi, waj atkal par dauds laipni; it nebuht winam nepeenahkas sawu apakschneeku israht, waj winam kaut ko pawehlet u. t. t.

Aitlahtâ weetâ fateekotes apakschneekam jaeweizina preefchneeks arweenu papreetschu; farunu eefahkt war tikai preefchneeks. Ja apakschneeks sehd un preefchneeks peenahk winam flaht, tad virmajam japazelas, un apfehstees winsch war tikai tad, ja ari preefchneeks apfehshas. Smehket apakschneeks schahdâ gadijumâ briksit tikai tad, ja ari preefchneeks smehke. Ar wairakeem pasihstameem kopâ sehdot, nelahjas teem peenahkuschu preefchneeku stahdit preefchâ, ja winsch pats to newehlas. Ja preefchneeks farunu heidis, tad nedrihltam winu uslawet; pawadit klahjas mums winu tikai tad, ja winsch muhs usaizina.

3. Atgadijumu visites.

Sewiščkus atgadijumus, lai tee buhti preezigi waj behdigi, mehdsam sinamus darit ſaweeim radeem, draugeemi un paſihſtameem waj nu zaur rafſtu waj ari personigi. Schahdi atgadijumi ir par peemehru ſaderinaſchanas, ap-prezeſchanas, peedſimſchana, nomirſchana u. z.; ta mehdsam draugus un paſihſtamus apmeklet uſ dſimſchanas deenu, uſ jaunugadu, lai teem wehlelu laimes, mehdsam toſ apzeemot un ar wineem apſweizinatees, kād wiñi atgreeſuſchees no garaka zela, mehdsam apwaizatees, kā ar wiñu weſelibu ſtahw, ja wiñi faſlimuſchi u. t. t., ſwefchās weetās ilgaku laiku uſturotees, ejam eepaſihſchanas dehſ wifitēs, un jaunā dſihwoſki apmetotees, apmeklejam ſawus lihds-eedſihwotajus, ja wiñi daudſ mas mums lihdsigi. Schahdu atgadijumu wehl daudſ un dashejadu; wiſos wiños jaeewehero peeklahjibas likumi, par kureem lihds ſhim eſam runajufchi.

Saderinaſchanas waj apprezeſchanas top iſſinota waj nu laikraſtos waj zaur ſewiſčkam kartam, tuwakos paſihſtamus mehds wehl ſewiſčki apmeklet. Pirmejā gadijumā peeteek, kād atbild zaur kartu, uſ kuras war uſraſtit parasti toſ burtus „w. l.“, t. i. wehlu laimes; otrajā gadijumā ſaderinatee waj ſalaulatee jaapmeklē personigi.

Peedſimſchana top iſſinota zaur kartam waj zaur laikraſteem un uſ to jaatbild zaur kartam; ari wehlaſ war appraſitees par ſlimneezes un jaunpeedſimuschi weſelibu. Uſ laukeem kaimineenes mehds eet „raugulos“. Laimes wehleju muſ uſ dſimſchanas deenu paſneedsam tikai tuwakeem draugeem un paſihſtameem; uſ jaunugadu priwatdſihwē mehds laimi wehlet pirmo reiſu jaunā gadā ſateekotees, daschur wehl tas eeradums kartas peesuhtit. (Daudſi latweeſchi mehds no jaunagada wiſitem atpirktees — ſtudentu ſtipendijam par labu.)

Lihdsjuhtibu parahdot, p. peem. ja kahds nomiris, apmeklejam pakalpalizejus tikai tad, ja tee mums tumi paſihſtami; zitadi peeteek ar kartas peesuhtischanu. Ja mums paſinots, kād behru gahjeens waj baſnizā lihku runa, tad mums, ja mehs nelaika bijuſchi draugi waj tuwaki paſihſtami, peenahkas nosazitā weetā eerastees. Uſ behrem eeluhgtajeem jaeeronas pee laifa, un ja tas uaw eeprehjams, tad jau eepreekſh jaaibildinas. No uſkoſhamā, ja behru mahjā tahdu paſneegtu, neklahjas daudſ bandit; peeklahjigaki, kād to pawifam atraida. Saprotaſs, ka uſ behrem jagehrbjas, ja ween eeprehjams, melnās drehbēs un jaifturas nopeetni. Noſkumuschos meerinat un preezinat gandriſh pawifam nemas neder, jo zaur to mas ko war panahkt.

Eepaſihſchanas dehſ wifitēs jaeet personigi, un ja netopam peenemti, tad atdodam ſawu kartu; tapat uſ tahdām wiſitem jaatbild. Ja ar to, kas ar mums grib eepaſihtees, ſatiſchanas mums patihkama, tad wiñu pirmo reiſu apmeklejot eeluhdsam.

Miſſelojot un atwadotees apmeklejam tikai tuwakos paſihſtamus, ziteem peesuhtam kartas.

4. Weikalneeku wiſites.

Weikalneekam naw tik ruhpigi, kā ziteem, jaewehro laiks un apgehrbs, wiſites taisot, tapehz ka ſche abām puſem pee wiſites intrefe. Kā arweenu, tā ari ſche, jaſagatawojas iſſazit ſawu leetu ihsos, ſkaidros wahrdos. Waj tas tuhlin eejot iſdarams, waj tikai pehz eewadijuma, par to ſche newar dot noſazijumus; tas atkaras no tam, kahda mums darifhana. Apmeklejamo mahjās neatrodot, waram mahjenekeem weenahrſhi mutes wahrdeem paſazit, ka mehs nodomajuschi tajā un tajā laikā atkal atnahkt; ſtarp tuweem paſihſtameem, kuru ſtahwoklis gandrihs weenads, war notift, ka apmekletaſjs paluhds, lai tas, kuru wiſch naw atradis mahjās, preeetū iſdewigā brihdī pee wiña. Saprotaṁs, ka noteiktā laikā jair mahjās, un ja newaram buht mahjās, tad tas jau eepreeksch japaſino.

Kā jauiwedas beedribās.

Beedribas lozekti ſuwā ſtarpa pa leelakai daikai paſihſtami, un tapehz tajās war iſturetees deesgan ſwabadi. Saprotaṁs, ka pee tam tomehr jaewehro wiſadi noſazijumi par peeklahjibu, kā peem. tahdi, kā ſihmejas uſ wezumu, kahrtu u. t. t. Spehlet, ſarunatees u. t. t. war pehz paſcha paſiſchanas; pee kopiqa meelaſta weetu un kaiminus kats war pats ſew iſmekletees, iſhemot augstaſas weetas, kuras warbuht noteiktas preeksch goda weſeem u. t. t.

Gandrihs arweenu mehds buht, ka katrai beedribai laſams galds, kurā kats beedribas apmekletaſjs war laſit par welti laikraftus un daschadas grahmatas. Schahdā iſtabā nellahjas ſkanā balsi ſarunatees, jo zaur to ziti klahtefoschi kluhtu laſiſchanā trauzeti, un tapat nellahjas loti ilgi laſit weenu paſchu awiſi, pawifam tahs jaunaiko numuru, jo warbuht ari ziti wehlas to laſit. Pawifam nepeeklahjigi, kād kahds, tikko laſamā iſtabā eegahjis, iſmeklē trihs, tſhetrus laikraftus un noleek tos ſew preekschā, kur tee labu brihdī ſtahw nelaſiti.

Tam, kā ſahdu weesi eewedis, jaruhpejas ſewiſchki, ka weesim laiks tilku patihkami paihſinats; bet ari ziteem beedreem, kuri eepaſinuſchees ar ſwefchneeku, jair pret wiñu uſmanigeem.

Pee kopiqa meelaſta mehds iſſault weſelibas un kahdus eewehrojamus wahrdus runat. Pirmās weſelibas top iſſaultas no beedribas preekschneeka, un teem ziteem jaiffauz pa kahrtai, kā preekschneeks to noſpreedis. Tahdus, kā ſewiſchki naw peeteikuschees, nemas newajadſetu veelaift pee runaſchanas.

Tikai tahdus weefus waram eewest, kā zaur ſawu ſtahwokli ſadſiſhwē daudſeem beedreem naw par peedauiſchanu; zitadi rastos neween eewestam weesim, bet ari mums paſcheem nepatihkamibas.

Ja pee meelaſta nem dalibu ari kundſes waj ja top notureta balle, tad jaewehro wiſi noſazijumi, kurus efam peeminejuſchi, runadami par iſtureſchanos pee galda un ballēs.

Kā jauswedas atklahtās weetās.

Daudsī domā, kā wineem atklahtās weetās esot brihw darit wišu, kas wineem tikai eegribas, tapehz kā wini tur par ūawu naudu džihwojot; bet pee tam wini stipri maldas. Atklahtās weetās mehs atrodamees starp dauds un daschadeem zilwekeem, pasihstameem un draugeem, augsteem un semeem, wairak un masak iſglichtoteem, un taisni tapehz mums jauswedas peeklahjigi, lai mehs netikum peeskaititi pee neisglichtoteem un rupjeem; zaur ūawu isturefchanos mehs waram iſrahdit, kas mehs par zilwekeem, pee kahdas schikras mehs pederam. Saprotams, kā nedrihbstam apmeklet tahdas weetas, kurās mehds ustureees tikai rupji, neisglichtoti zilwei; te jau muhſu klahbuhſchana ween muhſu godam waretu ſkahdet.

Atklahtā weetā wispahriga apsweizinaſchanās nemehds buht; draugus un pasihstamus ūwezina tā, it kā ar teem ūtiktos uſ eelas. Klajā zepuri patura galwā; iſtabās jarihkojas pehz klahboschū wairakuma preeſchſihmes. Pee tahda galda, pee kura jau daschi ſehd, newaram apſehsteeſ, pirms neefam paluhguſchi preeſch tam atlauju. Ja pee galda ſehdoschēe mums ūweſchi, tad mums neklahjas winu farunās maſtees; drihſak waram kahdu uſrunat, ja tas weens vats ſehſch.

Atklahtās weetā jaſargas tā iſtureees, kā ziti uſ mums top uſmanigi. Tā neklahjas par dauds ſkani runat waj ſmeetees; naw jarehgojas weenmehr uſ ziteem klahboschēem; ūlaixi jaſauz palkuſi, naw jaſokojas ar teem; peeklahjigi jaſehſch, jaſehſch tā, kā ziti, ihpaschi kundſes, war tilt garam u. t. t. Ihsa ſakot: jauswedas tapat, kā kaut kurās weeſibās.

Ja kaut kas ko redset, tad naw jaſpeſchās ziteem preeſchā; ihpaschi jaatſahi preeſchroka kundſem ui wezakeem ūungeem. — Ar nepasihstameem naw wajadſigs tuhlin eepasihtees, jo newaram ſinat, kas par zilwekeem faraduſchēes atklahtās weetās. Klajā waram nekaweti ſmehket; iſtabās jarihkojas pehz wairakuma preeſchſihmes.

Kā jauswedas teatrī.

Kā wiſur, tā ari teatrī, mums jaſargas tā iſtureees, kā ziti uſ mums top uſmanigi. Par wehlu nonahkuſchi, paleekam pee durwim ſtahwot waj ari apſehſchamees weegli jaſneedſamā weetā, ja naw wiſai weegli notift ūawā weetā; nepeeklahjigi buhtu, ja mehs nokawejufchēes trauzetum publikas uſmanibu. Loschās pirmās weetas jaatſauj kundſem; ja mehs tajās jau apſehduſchēes un wehlak peenahk kundſes, tad peeklahjas paſeltees un ūawas weetas atdot wiňām. Nenumuretās weetās naw par dauds jaipleſchās, lai ari ziteem buhtu ko apſehsteeſ; ja mums ir weeta, kur ſehdet, un kahdai kundſei jaſtahw kahjās, tad mums aif peeklahjibas ūawa weeta jaatdod ſtahwoschāi kundſei.

Pa iſrahdes laiku jaſehd meerigi un ūluſi, lai ziti ſtatitaji netiktu trauzeti; pawiſam nepeeklahjigi ūchurpu turpu groſitees un ūtaigat. Pa zehleenu ūtarpm

war gan is teatra iſeet, bet ja no ſawas weetas naw weegli tilt ahrā, tad bes ihpaſħas wajadſibas nekkahos kaiminxus fehdetajus apgruhtinat.

Ja topam luhgħti, lai parahditum teatra afiſħu, tad mums peenahħas luhgħanu iſpildit. — Klahtefoſħas kundses nekkahas uſluhlot zaur operas glahsi, un wehl nepeeklahjigali buhtu, ja meħs ari ſawu kaiminxu weħribu gree-stum uſ kahdu kundsi un par to taifstum kant kahdus pеeſħmejumus.

Geejot un iſejet jaſargas no wiſadas spaidiſħanàs, zaur ko tikai nelaime war notilt. Ja pee kaſes leela speeċħanàs, un meħs redsam, ka kahda kundse wehl bes biletes, tad mums peenahħas tai iſgħadat bileti waj masakais to pеe-laift pee kaſes.

Pa iſrahdes laiku nekkahas farunatees, pat ja luga buhtu pawiſam gar-laiziga; jo newaram fina, waj tas, ar ko gribam farunatees, newehlas labak fstatitees. Un pee tam farunafħanàs lawè ari zitus tuwejos kaiminxus, pat pawiſam kluſa farunafħanàs.

Nekkahas par dauds plaukſčkinat waj atkal iſrahdit, ka spehleſħħana mums nepatikuse. No leelajeem plaukſčkinatajeem jadomà, ka wiñi par to dabujiſchi briħwbileti. Iħpaſħi jaſargas weenam paſħam iſrahdit, plaukſčkinot waj „bravo“ fənżot, ka wiñam luga patikuse; par to ziteem tikai jaſmejjas.

Dsejħmas, kuras uſ fkatuwes top dseebatas, nekkahas kluſt lihdiſt dseebat, zaur to kawejam zitus klausitajus. Iſeet no teatra, eekam luga iſspehleta, ari nekkahas, jo zaur to trauzejam zitus klausitajus. Iſejet nedriħkstam durwiſ waj durwju tuwumà apstahtees, jo zaur to iſeħħana top apgruhtinata. Ja mums kahda kundse uſ mahjam pawadama, tad mums wiñi jaſagħida pеe-tahm durwim, pa kurām wiñi naħk iſ saħles ahrā, un newis pеe leelajàm iſ-ejas durwim.

Ka jauswedas konzertos.

Konzertos jaeeweħro tas pats, ka teatrî. Noseboſħanàs ſche wehl wairak trauež, nekk teatrî. Ar speeedumieem par konzertos doto muſiku jair apdomigam, it ħpaſħi nekkahas pahrleeziġi fmahdet tahdu muſiku, kuru mums dod jauni eejahzejj, ne mahkſleneeki. Attlaħtos dahrju waj salumu konzertos ġaprotams leelaka ġwabidiba.

Ka jauswedas paſtaigajotees.

Jau no ta, ko meħs fazzujiſchi par apsweizinaſħan, eesħanu u. t. t., nojehdsams, ka mums jaisturas paſtaigajotees, un ſche peetiks ar ihseem pеe-ſihmejumeem.

Skani runat waj dseebat nekkahas paſtaigajotees, ari laſit staigajot muhs tiħi taifa fmeeħligus. — Kunċem, augustakeem un weżakeem fungeem jaatlaui pеe-labeem fahneem eet. Ar kundsi klop ċejt nekkahas fmekkhet; to waretu

tikai tad darit, ja mehs ar winu labi pasihstami. Jasargas tā smehket, kā garamgahjeji dabu duhmuš azis. Loti nepeeklahjigi buhtu, ja mehs ar kahdu kundsi kopā ejot apstahtos un kahdu garamgahjeju valuhgtu, lai mums dod uguni. — Jasargas zitus staigatajus kaut kā nodraškat, ja pastraigajama weeta ir dublaina, waj ar muhju aistift; tapehz pehdejo nekad nedrihstam turet padusē waj ar winu pa gaiju dausitees. Zelā tā apstahtees, kā ziti top kaweti, ari nekkahjas. — Loti lempigi isskatas, kad wairak neskā diwi fungi eet sakehruschees, daschreis pat wesela rinda, tā kā gandrihs neweens neteek garam. Diwas kundses war tikai tad pee rokas west, ja winas mums rada waj zitadi pee muhju familijas peeder. Ja kahda kundse apstahtjas, tad saprotams ari mums jaapstahtjas; bet nepeeklahjigi buhtu, ja mehs winu apstahdinatum.

Jahjot jaatlaui fundsem un augstakām personam pa labo puš jaht; zita leeta, ja tajā pušē wehjsch waj kas zits nepatihkams. Ar augstakām personam kopā jahjot mums jaturas drusku eepakat, bet arweenu tā, kā mehs saprotam winu jautajumus u. t. t. Garamgahjejus jasargas nodraškat. Kundsem garam jahjot, ja ari tahs jahj, nedrihstam par dauds ahtri jaht, jo zaur to winu sirgs waretu istruhktees.

Wisinotees fundses sehd ratu pakalgalā, pawaditajs kungs preefchā, un ja zitur naw weetas, tad blakus kutscheerim. Tikai ar weenu kundsi brauzot, tā jasehdina pa labo roku; zita leeta, ja brauz bes kutscheera, — tad jasehd fungam pa labo roku. Sawos ratos paſčham jasehshas arweenu tai flittačā weetā, ziteem jaatdod labakās. Ratatos eekahpjot un iſkahpjot, jair palihdsigam. Tapehz paſčham jaeekahpi pehdejam un jaiskahpj pirmajam. Pretimbrauzejam jaſgreesch pa labo roku.

Kā jaunswedas zelojot.

Zelojot jaeewehero peeklahjibas likumi tapat, kā mahjās waj weesībās. Lai zelojums mums buhtu patihkams, tad mums jaisturas jo laipni pret ūsawee līhdszelotajeem, it ihpaschi pret kundsem. Ūselsszela wagonos peem. weetas pee logeem tahs labakās, un ja mehs tajās sehscham, tad aiz godpratibas winas waram pefsolit wehlač peenahkuschām kundsem; jasargas wagonā tik dauds leetu līhds nemt, kā blakus sehdetaji zaur to tiktu apgruhtinati u. t. t.

Kundsem klaht esot drihstam smehket tikai ar winu atlauju, pat ja smehketaju wagonos sehdam. Jo ūsmanigam jair pret tahdam kundsem, kurām naw pawadona. Ja winas no kahda bejsaukas aiswainotas, tad mums winas jaaisstahw, un ja aiswainotajs mums negrib klausit, tad janem palihgā konduktors re.

Jasarunajas ar leelu apdomibū, jo daudskahrt nemas iħsti nefinam, ar ko mehs runajam; par nefreetnām leetam runā arweenu tikai neisglihtoti waj maſ iħglihtoti. Bitu walodās eemaisitees nekkahjas u. t. t. Sche jaeewehero, ko mehs senak par ūrunaſchanos fajjuſchi, jo zelā naw nefas ūwiesħek attlauts.

Leelischandas, kā arweenu, tā ari zelojot nekam neder; zaur to katrs ūwai kaitēs, jo weenkahrt katrs prahrtigs zilweks ūmeeſees par leelischanas, un otrkahrt weesnizneeki un ūlaiķi prot no tahdeem leelmaneem naudu išvilkintat. Tad zaur leelischanas mehs daudseem iſjauzam zelojuma preekus, jo dascheem ta pawisam nepaneſama. Pee tam leelmutem poſcheem ronas beechi nepatihkamibas, kād winus apſauz, waj kād wineem peerahda, kā wini kaut ko ūmelojuschi.

Lotti wajadſigs, kā mehs zelojot ūnam ūfus preefſchrakſtus, kas ūhmejas ū muhſu ūlu, un kā mehs tos ewehrojam; zitadi mums waretu rastees ūfadas nepatihkamibas.

Zelojot wajaga, ūk ūpehjanis, pawairot ūwas ūnibas; tapehz kahdā weetā ūsturotees, mums jaapmeklē ūfis, kas tur ewehrojams, kā: muſejas, bibliotekas, baſnizas, ūlaweni wihrī, ja wini ar to meerā u. t. t.

Tahdā weetā, kurā ilgaču laiku gribam palikt, bet ūura mums ūvescha, jaapwaizajas pehz ūswairak apmekletās ūeefnizas un newis pehz ūslehtakās. Ūslehtakās ūeefnizas naw taħs labakās, jo par ūawu naudu newar neka laba dabut un otrkahrt tur eerodas ari ūfadi deenas ūagli; turpretim no ūswairak apmekletām ūeefnizam jaſchkeet, kā winās ūenas ūbuhs ūfai augtas. Ūeefnizā naw jaisturas ne par dauds ūphehloſchi, nedī atkal par dauds ūailigi; nedrihktam ūefsin ko ūpehret, veem. Lai mums buhtu tahda pate ehtiba kā mahjās, bet ko mehs ūpehram, tam wajaga buht labam un ihfā laikā dabujamam. Bet ja ari newaram buht meerā ar apkalpoſchanu, tomehr ūeklahjās ūaihgt, buht ūpazeetigam sc.; ar apkalpotajeem naw jarunā ūphehletaja balsi, nedī ari ar wineem ūajokojas. Ja par ko ūafuhdsas, tad jagreſchas pee ūaimneeka waj pee pirmā ūlaiķa, bet nekad ūbuhs ūefahkt ūildotees; labaki tad atſtahjam ūeefnizu. Ūeeki ūdemumi newajadſigi, bet ūkopotes ari naw labi. Ja mums naw preefſch ūela wajadſigās naudas, tad tai labak ūemas ūnezelojam.

Pee ehdamā galda jaisturas, kā mehs to jau ūenak aprakſtijam. Ihpachī ūafargas no ūchuhpoſchanas un kahrfchū ūpehlefchanas, jo tajā ūnā jau daudseem ūlahjees lotti ūlkti.

Ja mums ūveschā weetā wajaga kaut ko ūnat, tad ūslabaki, kād par to apwaizajamees pee ūaimneeka; ūwas ūeefnizas labumā tas ūentisees mums ūispilnigakās un ūisdroſchakās ūnas ūafneegt.

Kā ūafaeetas ar ūundsem.

Ihpumā gribam ūhe ūanemt to, ko lihds ūhim ūsam ūazjuſchi par ūundsem. Ūispahrigi ūafaka, kā mums pret ūundsem jaisturas ūmalkaki, paſalpigaki nekā pret ūungeem, un winas, kā wahjakās, mums arweenu ūaifstahw, ja winām wajaga muhſu ūalihdibas. Par to ūiaas mums buhs ūteižigas un war dauds ko mums ūihdset; ja par ūeemehru mehs ūeguwuſchi ūama mahtes lab-

patiſchānu, tad mehs tajā familijā labvraht tikšim uſnemti, — zitadi muhſu puhlīni buhtu weltigi.

Gruhti uſtahdami ſewiſchki nosazijumi, kā ar kundsem jaſaeetas, jo pee wiñām maſ paſtahwibas, un kās weenai patiht, tas otrai nebuht ne.

Atweeglota top ſaeſchanās ar kundsem zaur to, kā winas loti pateizigas, ja mehs pret wiñām uſmanigi. Katra kundse grib kluht eeweherota, lai gan wiñai atkal nepatiktu, kād kahds gribetu nobotees tikai ar wiñu ween; gandrihs katra kundse preejama ar glaimeem, un gandrihs katra wehlas patikt. Uſ ſchahdu wihiſi mehs wiñām waram tuwotees. Pee tam mums jaſargas zaur leeku laipnibu waj pat uſbahſchanos kundſi aifswainot, jo tahdu kluhdū gandrihs wairs nekad newar iſlabot. Aifswainot war kundses jo projam zaur to, kā noſmahdejam kaut kō, kās wiñām patiht, kā uſſlawejam par daudſ un par welti zitas kundſes u. t. t. — Kundſes grib allaſch uſwaret, bet tam ſungam, kō winas uſwar, jair pilnam wiham un newis wehrgam.

Ar kō mums jaſaeetas.

„Saki man, ar kō tu ſaejeeſ, un es tew ſazifchu, kās tu eſi,” ir pateiſibas pilna paruna, jo ſaprotaṁs, kā mehs ſaejamees pa leelakai datai tikai ar tahdām personam, kurām weenadi zenteeni ar mums, weenadas eeraſchās un t. t.; mehs meklejam wiſmihlaki tahdas weetas, kur atrodam ſawus bee-drus waj zilwekus ar ſihdſigeem zenteeneem ic. No tam weegli war manit, kās mehs par zilwekeem, un tapehz mehs weegli wareturn nahkt neſlawā, un wehſak godigi zilweki negribetu ar mums wairs ſaeetees.

Daſchadi likumi par ſadſihwi un ſmalku uſtweſchanos.

Zif ſmalki mehs pret ziteem, tik ſmalki wiñi buhs pret mums, jo reti kahds gribes iſturetees pret mums zitadi, kā mehs pret wiñu iſturejuſchees.

Muhſu godpratiba nekad nedrihſt pahrwehrſtees par uſmahlſchanos, jo tad wiñi nepaneſama.

Pa trepem kahpjot, kundsem un augſtakām un wezakām personam jaſauj eet pa to puſi, kur mergas; ja trepes par ſchaurām, lai waretu eet blaſus, tad pa trepem augſchā eet papreeſchu fungi, ſemē — kundſes. Kundſi pa-wadot, jaeet ar wiñu weenos ſolos.

Nekad newajaga runat par tahdām leetam, kuras labi nepahrsīnam, un arveenu wajaga labi apdomat, kō mehs gribam ſazit. Jaufi runat naw wa-jadſigs; bet katram, kās grib, lai uſ wiñu klaufas, jarunā ſlaidri, weenkaſhī un ſaprotaṁi.

Ja kundſei kaut kās noſriht, tad kungeem peenahkas to weikli pazelt un paſneegt; kungeem ſlaht neefot, jaunakām kundsem taħds pats peenahkums pret wezakām.

Ehdamo nekad nebuhs paſneegt kailā rokā, bet arweenu uſ ſchēhwja; tilai auglus war ſatwert pee kahina un paſneegt ar roku, ja ſchēhwja naw.

Kundsem japalihs wirsdrehbes nowelkot un apwelkot, japaſneeds wiñam krehſls, ja tam naw kur fehdet; ihſ ſakot: mums wiñam japakalpo, kur ween waram. Tas pats peenahkums mums pret wezakeem kungeem.

Ar wairakeem weenā reisā kaut kur eeejot, mums naw jaſteidsas preeſchā, bet jaatkauij papreeſchu eet augſtakem un wezakeem. Uſ ſchaurām, pawifam ſtahwus rinki ejoschām trepem ſateekotees, lejā nahzejam janostahjas tajā puſe, kur pakahpeeni ſchauri, un japaſlaich augſchā gahjejs garam.

Kundsem un augſtakem mihreem lai atweram durwiſ, toſ zauri palaisdami.

Starp augſti mahziteem atrodotees un par neikdeenischēgām leetam runajot, lai nogaidam wairak mahzito domas, eekam ſawas iſſakam. Pee tam lai nepuſchkojamees ar zitu gudribu, jo zaur to mums waretu rafees tilai nepatihklamibas.

Ar rakſtneekeem ſarunajotees, lai nerunajam par wiñu rakſteem, ja toſ neefam laſjuſchi. Wispahrigi jaſaka, ka weeſhbās neklahjas kaut kahda rakſtneekeem darbus par dauds kaiſligi uſſlawet waj noſmahdet. Tas pats jaeewehero pret mahkſleneekeem.

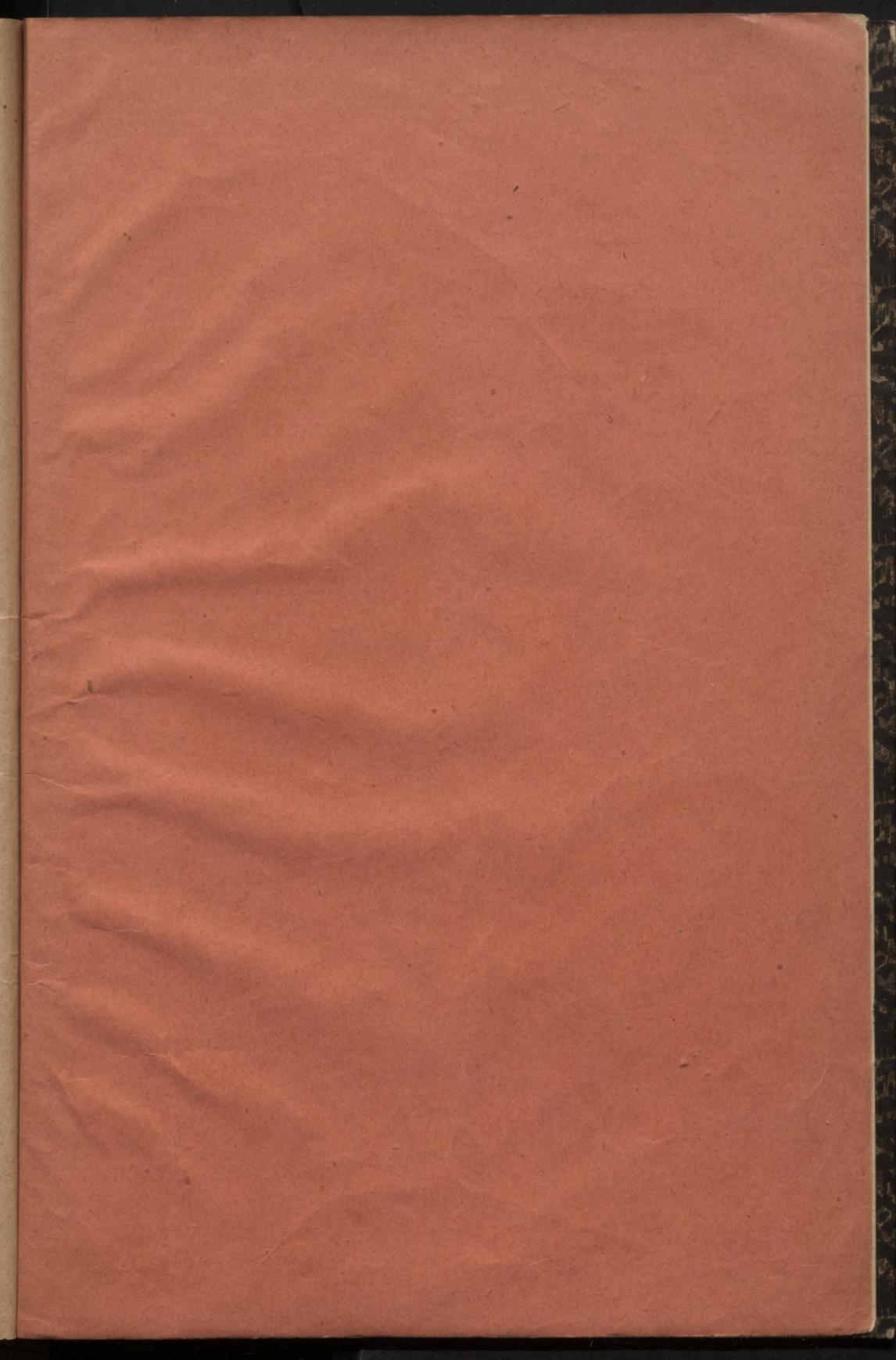
Saturs.

	q. p.
Gewadijums	3
Par apgehrbu	6
Par tihibu	10
Kā jaisturas	11
Kā jaet	13
Kā jaakkatas	14
Kā jaapsweizinas (kā jataisa komplimenti)	16
1. Kompliments ejot	16
2. Kompliments stahwot	19
3. Kompliments sehdet	20
4. Kompliments brauzot	20
5. Kompliments jahjot	20
Kā jarunā	21
Par godpratibu	22
Kā jaisturas un jauswedas fawās pašcha mahjās (familijas dīshwē)	25
Wispahrigi par usweschanos pašcha mahjās	26
Kā jaisturas pret kalpotajeem	27
Kā jaisturas pret draugeem un labi paſhstameem	28
Kā jauswedas weefbās	30
Saimneeks un saimneezei	30
1. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei pret weeft, kas ilgaku laiku pee wineem usturas	31
2. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei, kad kahds pee wineem nonahjās paſehrſtees	32
3. Kā jauswedas saimneekam un saimneezei pret eeluhgteam weefseem	32
4. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei pee galda (pee meelafta)	36
5. Kā jaisturas saimneekam un saimneezei no paſcheem isrihkoīa ballē	38
Kā jaisturas weefsim, ilgaku laiku pee kahda weefjojotees	40
Kā jaisturas weefsim eeluhgtās weefbās	41
Par farunaschanos weefbās	44
Kā jaisturas eeluhgtam weefsim pee galda (pee meelafta)	49
Kā jaisturas ballēs	53

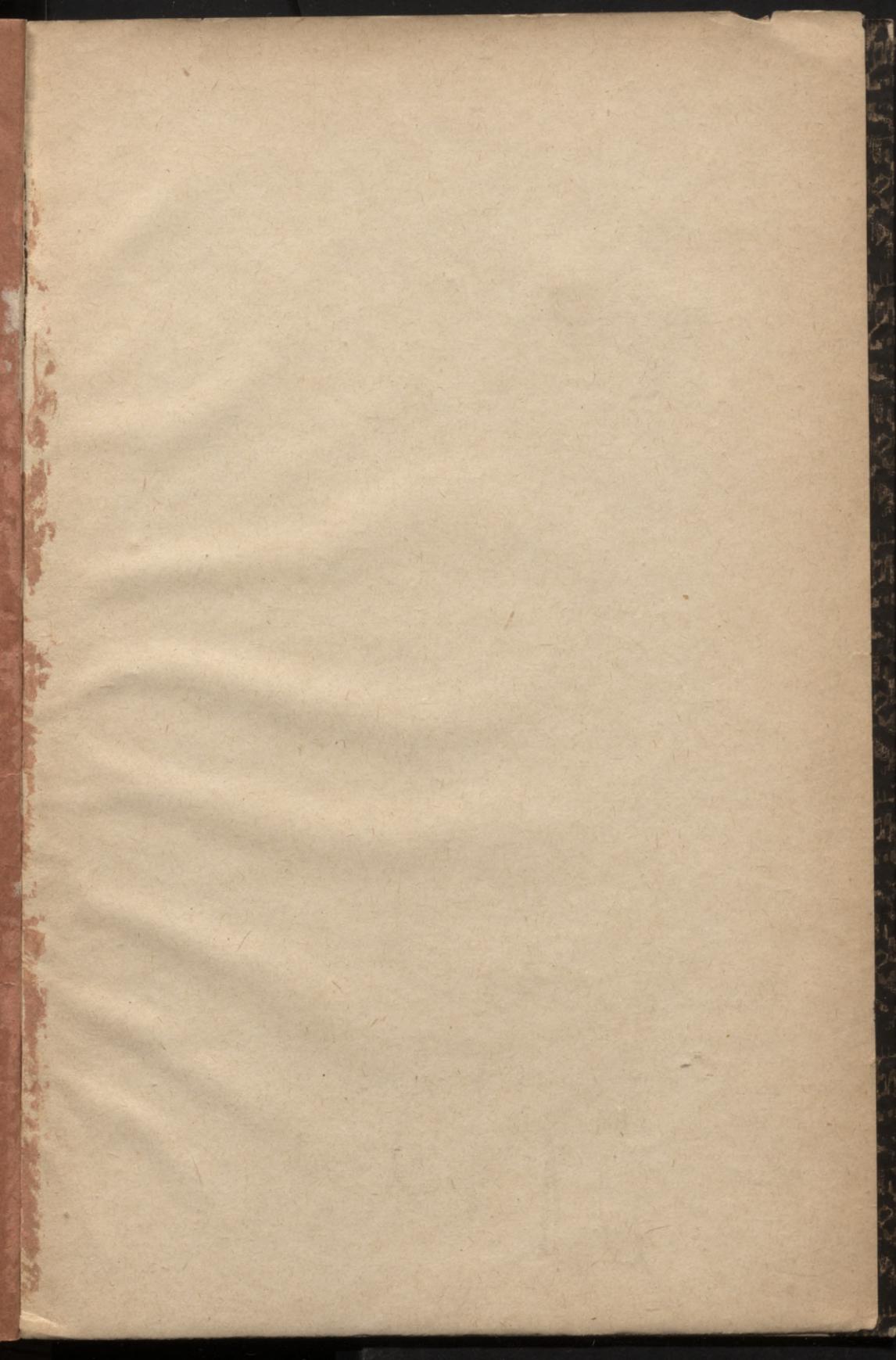
	l. p.
Kā jaisturas kahrtis īpehlejot	57
Wiſites (t. i. weefoschanas)	58
1. Wiſites pee augštām perſonam, un kā ar tām jaapeetas	60
2. Kā jaapeetas ar ūweem preeſchneekeem	61
3. Atgadījumu wiſites	62
4. Weīkalneeku wiſites	63
Kā jauswedas heedribās	63
Kā jauswedas atlahtās weetās	64
Kā jauswedas teatrī	64
Kā jauswedas konzertos	65
Kā jauswedas pastaigajotees	65
Kā jauswedas zelojot	66
Kā jaſaeetas ar fundsem	67
Ar kā jaſaeetas	68
Daſhadi likumi par ūdsihiwi un ūmasku uſwefchanas	68

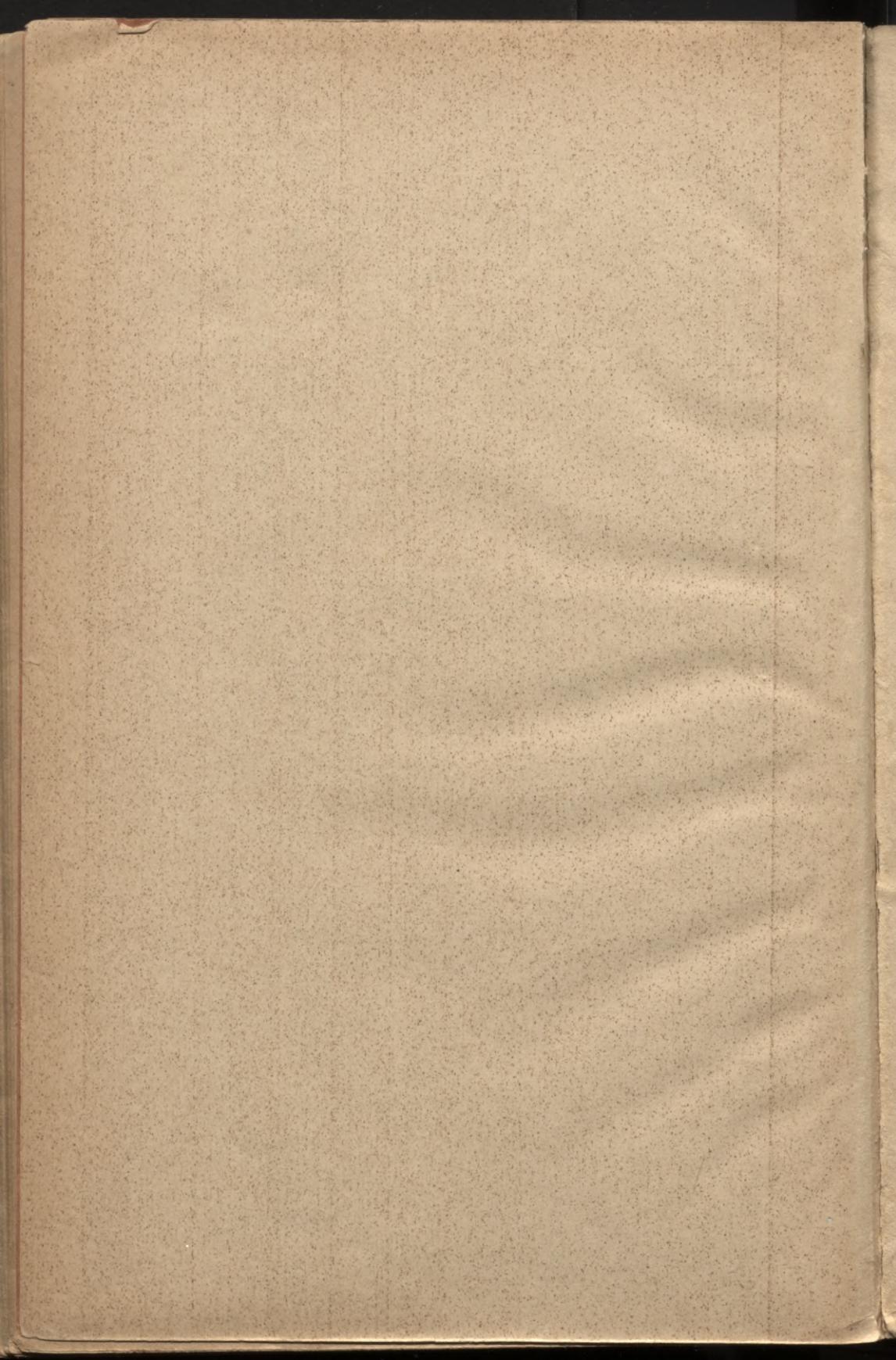

817282

S 17302

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057125